PlanMER bestemmingsplannen Buitengebied en Verblijfsrecreatieterreinen

Gemeente Steenwijkerland

22 februari 2013

Kenmerk R002-1207688BGE-evp-V02-NL

Verantwoording

Titel	PlanMER bestemmingsplannen Buitengebied en Verblijfsrecreatieterreinen
Opdrachtgever	Gemeente Steenwijkerland
Projectleider	N.A. Bronsgeest
Auteur(s)	S. Holtes, L. Bruinsma, F. Druijff, L. Bekker en B. Gerrits
Projectnummer	1207688
Aantal pagina's	120 (exclusief bijlagen)
Datum	22 februari 2013
Handtekening	

Colofon

Tauw bv
BU Ruimtelijke Kwaliteit
Australiëlaan 5
Postbus 3015
3502 GA Utrecht
Telefoon +31 30 28 24 82 4
Fax +31 30 28 89 48 4

Dit document is eigendom van de opdrachtgever en mag door hem worden gebruikt voor het doel waarvoor het is vervaardigd met inachtneming van de rechten die voortvloeien uit de wetgeving op het gebied van het intellectuele eigendom.
De auteursrechten van dit document blijven berusten bij Tauw. Kwaliteit en verbetering van product en proces hebben bij Tauw hoge prioriteit. Tauw hanteert daartoe een managementsysteem dat is gecertificeerd dan wel geaccrediteerd volgens:

- NEN-EN-ISO 9001

Inhoud

Verantwoording en colofon **3**

Samenvatting **9**

1 Inleiding **19**
1.1 Voorbericht 19
1.2 Aanleiding nieuwe bestemmingsplannen 19
1.3 Doel en ambities van de bestemmingsplannen 20
1.4 De planm.e.r.-plicht 21
1.5 Stappen in de m.e.r.-procedure 23
1.6 Opbouw van dit milieueffectrapport 23
1.7 Leeswijzer 24

2 Uitgangspunten en kader van dit MER **25**
2.1 Algemeen 25
2.2 Een voorgeschiedenis, wat ging vooraf 25
2.3 Plan- en studiegebied 27
2.4 Kenschets veehouderij gemeente Steenwijkerland 28
2.5 Samenhang met overige ontwikkelingen en relevante beleidskaders 30
2.5.1 Beleid rondom Stikstofdepositie 30
2.5.2 Relevant overig beleidskader 32

3 Het plan en de onderzoeksstrategie **34**
3.1 Gebiedsbeschrijving 34
3.2 Ontwikkelingen bestemmingsplan Buitengebied 35
3.3 Ontwikkelingen bestemmingsplan Verblijfsrecreatieterreinen 35
3.4 Type bestemmingen in het bestemmingsplan Buitengebied 39
3.4.1 Type agrarische bedrijven 39
3.4.2 Agrarische doeleinden 43
3.4.3 Overige doeleinden 43
3.4.4 Recreatieve doeleinden (bestemmingsplan Verblijfsrecreatieterreinen) 43
3.5 Consequenties recente jurisprudentie 44

4 Aanpak stikstofonderzoek 46
4.1 Gebiedsgerichte benadering 46
4.2 Te onderzoeken scenario's 47
4.3 Referentiesituatie 47
4.3.1 Referentie vanuit de Natuurbeschermingswet (Nbw) 47
4.3.2 Referentie vanuit de Wet milieubeheer (Wm) 49
4.4 Scenario maximale ontwikkelmogelijkheden landbouwsector 50
4.5 Dynamiek in de sector 51
4.6 Onderzoek naar het effect van het Provinciaal beleid 52
4.7 Nader onderzoek 52

5 Effecten op de natuur 53
5.1 Beoordelingskader 53
5.2 Algemeen 54
5.2.1 Autonome ontwikkeling biodiversiteit 54
5.2.2 Wetgeving 54
5.2.3 Inpassing in ruimtelijk beleid en toetsing 55
5.3 Huidige situatie en autonome ontwikkeling 55
5.4 Mogelijke ontwikkelingsruimte 56
5.4.1 Beschermde soorten / soortgroepen 58
5.4.2 Toetsing effecten op beschermde soorten 62
5.4.3 Conclusie 63
5.5 Effecten EHS en overig provinciaal beleid 63
5.5.1 Ligging en waarden EHS 63
5.5.2 Bestemming van functies 64
5.5.3 Borging EHS 66
5.5.4 Toetsing Ecologische hoofdstructuur 67
5.5.5 Conclusie 68
5.5.6 Toetsing effecten op weidevogels 68
5.5.7 Toetsing effecten op ganzen 70
5.6 Natuurbeschermingswet 1998 73
5.6.1 Toetsing Natura2000-gebieden 74
5.7 Effecten op nabijgelegen Natura2000-gebieden (Passende beoordeling) 78
5.7.1 Resultaten van de gebiedgerichte modelleringen 78
5.8 Conclusie 84

6 Milieueffecten overige thema's 85
6.1 Methodiek effectenonderzoek 85
6.2 Beoordelingskader 85
6.3 Bodem en Water 86
6.3.1 Huidige situatie en autonome ontwikkeling 86
6.3.2 Effectbeoordeling 91
6.4 Thema Landschap 92
6.4.1 Huidige situatie en autonome ontwikkeling 92
6.4.2 Effectbeoordeling 96
6.5 Thema Cultuurhistorie 99
6.5.1 Huidige situatie en autonome ontwikkeling 99
6.5.2 Effectbeoordeling 102
6.6 Verkeer 104
6.6.1 Huidige situatie en autonome ontwikkeling 105
6.6.2 Effectbeoordeling 105
6.7 Thema Geur 106
6.7.1 Huidige situatie en autonome ontwikkeling 106
6.7.2 Effectbeoordeling 107
6.8 Luchtkwaliteit 108
6.8.1 Huidige situatie en autonome ontwikkeling 109
6.8.2 Effectbeoordeling 109
6.9 Geluid 110
6.9.1 Huidige situatie en autonome ontwikkeling 110
6.9.2 Effectbeoordeling 111
6.10 Gezondheid 111
6.10.1 Huidige situatie en autonome ontwikkeling 112
6.10.2 Effecten op de (kans op de) verspreiding van zoönosen 112

7 Integrale effectvergelijking alternatieven 114
7.1 Conclusies 114
7.2 Natuur 115
7.3 Landschap 116
7.4 Cultuurhistorie (historische geografie en bouwhistorie) en archeologie 116
7.5 Water 117
7.6 Verkeer 117
7.7 Geluid 117
7.8 Geur 117

7.9 Luchtkwaliteit 117
7.10 Uitvoerbaarheid bestemmingsplannen 118
7.11 Vervolgproces 118

8 Leemten in kennis 119
8.1 Leemten in kennis en informatie 119

Bijlage(n)

1 Begrippen- en afkortingenlijst
2 Wettelijke kaders & beleidsdocumenten
3 Uitleg gebiedsgerichte modellering
4 Ontwikkelingen uit bestemmingsplan
5 Zienswijzen en antwoorden Notitie reikwijdte en detailniveau
6 Kaartenbijlage
7 Literatuurlijst

Samenvatting

De gemeente Steenwijkerland wil verschillende verouderde bestemmingsplannen actualiseren. De actualisering van de bestemmingsplannen is opgezet om het aantal plannen te verkleinen, maar ook om een meer eenduidige regeling te bewerkstelligen. Ook zijn geldende plannen soms op onderdelen onvoldoende toegerust om een goed antwoord te geven op de hedendaagse vraagstukken. De verouderde plannen worden gevat in één nieuw plan onder de noemer bestemmingsplan buitengebied. Voor het nieuwe bestemmingsplan buitengebied en het bestemmingsplan verblijfsrecreatieterreinen is dit milieueffectrapport opgesteld.

Voorbericht
Vlak voor de oplevering van dit milieueffectrapport publiceerde de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State op 5 december jl. de uitspraak inzake het bestemmingsplan Buitengebied Zelhem, gemeente Bronckhorst (201109053/1/R2). Als gevolg van deze uitspraak zal het werken met aannemelijke scenario's om realistische effecten van de uitvoering van het bestemmingsplan Buitengebied Steenwijkerland in beeld te brengen, zoals in dit milieueffectrapport is gedaan, juridisch bij vervolguitspraken naar alle waarschijnlijkheid niet standhouden. De genoemde uitspraak zal consequenties hebben voor de manier van effect beschouwen en voor de manier van bestemmen. In hoofdstuk 3 paragraaf 3.5 wordt de uitspraak kort toegelicht en staat aangegeven op welke wijze met deze jurisprudentie in dit milieueffectrapport is rekening gehouden en op welke manier deze jurisprudentie zijn doorvertaling vindt in het bestemmingsplan Buitengebied Steenwijkerland.

Waarom dit planMER
Het nieuwe bestemmingsplan buitengebied vormt het kader voor eventuele Besluitm.e.r.(beoordelings)plichtige activiteiten. Het is niet ondenkbeeldig dat voor bepaalde activiteiten te zijner tijd Besluitm.e.r.'s [1] doorlopen moeten worden. Het gaat specifiek om het bieden van ontwikkelruimte voor deze agrarische bedrijven zoals de oprichting, wijziging of uitbreiding van een inrichting voor het fokken, mesten of houden van pluimvee, varkens (besluitm.e.r, onderdeel C, categorie 14) en overige diersoorten[2] (besluitm.e.r., onderdeel D, categorie 14). Daarnaast zijn significant negatieve effecten op de omliggende Natura2000-gebieden niet op voorhand zijn uit te sluiten.

[1] Binnen de m.e.r.-procedure worden de volgende afkortingen gebruikt: de m.e.r. en het MER. De m.e.r. duidt de procedure van milieueffectrapportage aan, zoals het onderzoek, de inspraak en alle bijkomende adviezen en dergelijke. De afkorting MER staat voor het eindproduct, het milieueffectrapport
[2] Pluimvee, mestvarkens, zeugen, gespeende biggen, pelsdieren, voedsters, vlees- en opfokkonijnen, melk-, kalf- of zoogkoeien, vrouwelijk jongvee, vleesrunderen, schapen, geiten, paarden, pony's en struisvogels

De passende beoordeling, die tevens integraal onderdeel uitmaakt van deze PlanMER, zal uitsluitsel geven of daadwerkelijk sprake is van significant negatieve effecten als gevolg van de ontwikkelmogelijkheden die het nieuwe bestemmingsplan biedt.

Vanwege het feit dat het bestemmingsplan mogelijk kader stellend is voor Besluitm.e.r. (beoordelings)plichtige activiteiten en omdat een passende beoordeling moet worden opgesteld is het doorlopen van de planm.e.r. verplicht.

Wat staat er in dit MER

Het hoofddoel van dit milieueffectrapport (MER) is het in beeld brengen van de milieugevolgen van de ontwikkelruimte die het voorliggende plan biedt, in het bijzonder de gevolgen van de emissie van stikstof op de nabijgelegen Natura2000-gebieden en de Beschermende natuurmonumenten. In dit kader wordt aandacht besteedt aan:

- Onderbouwing van de ontwikkelingsruimte voor de landbouwsector binnen het plangebied
- Kwantificering van de mogelijke effecten op stikstofdepositie (primaire effecten)
- Op stikstofdepositie herleidbare scenario's om de ontwikkelingsmogelijkheden binnen het plangebied te onderzoeken
- Inzicht in de secundaire effecten (zoals landschap, bodem en water en verkeer) die voorkomen uit het voorliggende plan

Hoewel de ontwikkelruimte van de agrarische bedrijven de directe aanleiding vormen voor dit milieueffectrapport worden daarnaast ook de overige functies binnen het plangebied beschouwd. Dat is kwalitatief, beschrijvend gedaan. Het gaat dan om de functies landschap, cultuurhistorie, bodem en water, verkeer, recreatie en het fysieke leefmilieu. Het onderzoek strekt zich in principe uit over het hele plangebied zoals dat in de onderstaande figuur wordt weergegeven.

Het studiegebied bestaat uit het plangebied aangevuld met gebieden buiten het plangebied waarop effecten te verwachten zijn, zoals omliggende Natura2000-gebieden.

De m.e.r.-procedure

Het MER bevat het onderzoek naar de milieueffecten die voortkomen uit het bestemmingsplan. De Uitgebreide m.e.r.-procedure is van toepassing (art. 7.9 Wet milieubeheer). In onderstaande figuur staat die schematisch weergegeven.

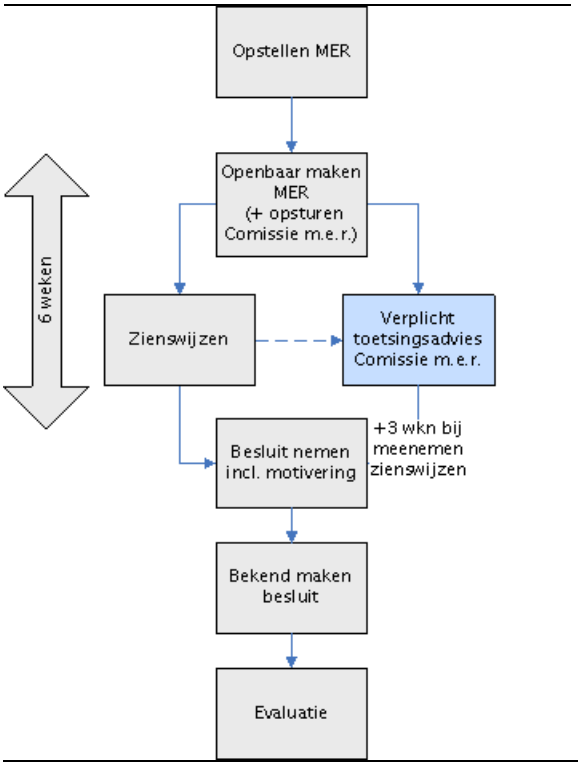

Figuur 0.1 Milieueffectprocedure (Commissie voor de m.e.r.)

Wat beoogt het nieuwe bestemmingsplan

Het plangebied staat niet voor grote veranderingen. Het gaat voornamelijk om het vastleggen van de bestaande situatie en mogelijkheden in een actueel toetsingskader. Daarnaast zijn kwalitatieve verbeteringen mogelijk. Hierbij kan worden gedacht aan de versterking van het recreatieve karakter. Voor de landbouw spelen ontwikkelingen zoals schaalvergroting, verbreding en bedrijfsbeëindiging. In het plangebied speelt het water ook een belangrijke rol.

Anderzijds wordt er met het bestemmingsplan ook naar gestreefd om ongewenste ontwikkelingen tegen te houden of juist ruimte te creëren voor ontwikkelingen die in de komende planperiode zijn te verwachten. Bijvoorbeeld de ontwikkeling van vrijkomende agrarische bebouwing en de Ecologische Hoofdstructuur. Om hierbij sturend op te kunnen treden bevat het bestemmingsplan een visie voor de toekomst, met daaraan gekoppeld specifiek beleid en regels.

Hoe is het onderzoek opgezet
Het plangebied is bestemd voor diverse gebruiksvormen en functies. Het gaat hoofdzakelijk om de functie landbouw. Daarnaast bevat het gebied de functies bedrijvigheid, wonen, verblijfs- en dagrecreatie en maatschappelijke voorzieningen. Het totaal aantal landbouwbedrijven bedraagt 377. De meest voorkomende bedrijfstypen zijn melkveehouderij. In onderstaande tabel is het emissieprofiel van het gebied weer gegeven. Dit is de relatieve bijdrage aan de emissies van de verschillende diergroepen.

Tabel 0.1 Het emissieprofiel van het plangebied

Diergroep	Relatieve bijdrage aan de emissies	Opmerkingen
Melkvee	74%	
Varkens	6%	
Vleesvee	6%	
Kippen	6%	
Schapen	1%	
Overig	1%	Paarden, geiten en dergelijke

Onderzochte scenario's
Volgens de natuurbeschermingswet moet voor plannen welke significant effect kunnen hebben op Natura2000-gebieden een toetsing moet plaatsvinden zoals bedoeld in artikel 19J van de wet. Dit significante effect wordt in het kader van dit bestemmingsplan vooral gevormd door de depositie van stikstof op nabijgelegen Natura2000-gebieden en natuurbeschermingsgebieden. Om de effecten van het plan in beeld te brengen zijn een aantal scenario's onderzocht.

Referentiesituatie en worstcase-scenario
Gestart is met het in beeld brengen van de referentiesituatie. Voor de passende beoordeling Nb-wet is dat de huidige situatie. In het MER wordt, vanuit de eisen de Wm stelt aan een MER daar ene vergelijking met de autonome ontwikkeling aan toegevoegd. In dat geval worden de maatregelen opgelegd door het Besluit huisvesting al verdisconteerd in de referentie.

Vervolgens is vastgesteld wat het maximaal mogelijke effect kan zijn vanuit het plangebied. Dit is het zogenaamde "Worstcase scenario". De uitgangspunten dit scenario zijn:
- Het uitbreiden van de bouwvlakken tot 1,5 ha, daar waar de gemeente voornemens is dit toe te gaan staan volgens oud beleid
- Geen verdergaande inzet van emissiebeperkende maatregelen ten opzichte van autonome ontwikkelingen

Uit de berekeningen blijkt dat voor de Natura2000-gebieden geldt dat het uitbreiden van alle veehouderijbedrijven in het plangebied, zonder gebruik te maken van een salderingsregeling of van de mogelijkheden die door de techniek worden geboden, tot resultaat heeft dat de depositie toeneemt in het gehele Natura2000-gebied. In bijna het volledige areaal met kwalificerende habitats zou er dan sprake kunnen zijn van een toename van de depositie met meer dan 10 mol N/ha/jaar. Vanuit de natuurbeschermingswet zou het plan daarmee niet uitvoerbaar zijn.

De volgende stap is daarom het ontwikkelen van realistische scenario's. Hiervoor is een scenario ontwikkeld welke gebaseerd zijn op het huidige beleid (Overijssels beleid) en realistische aannamen met betrekking tot stoppers en groeiers binnen het plangebied.

Door middel van het ondezoeken van een gebiedsemmissie en vervolgens realistische scenario's is onderzocht (voor de Raad van State uitspraken) welke milieuruimte er is. Uit de scenario's blijkt dat er geen ruimte is voor uitbreiding. Zelfs bij vulling van de bestaande bouwvlakken is geen ruimte beschikbaar. Hierom is een zonering van 350 meter om Natura2000-gebieden gemodelleerd, deze blijkt te passen.

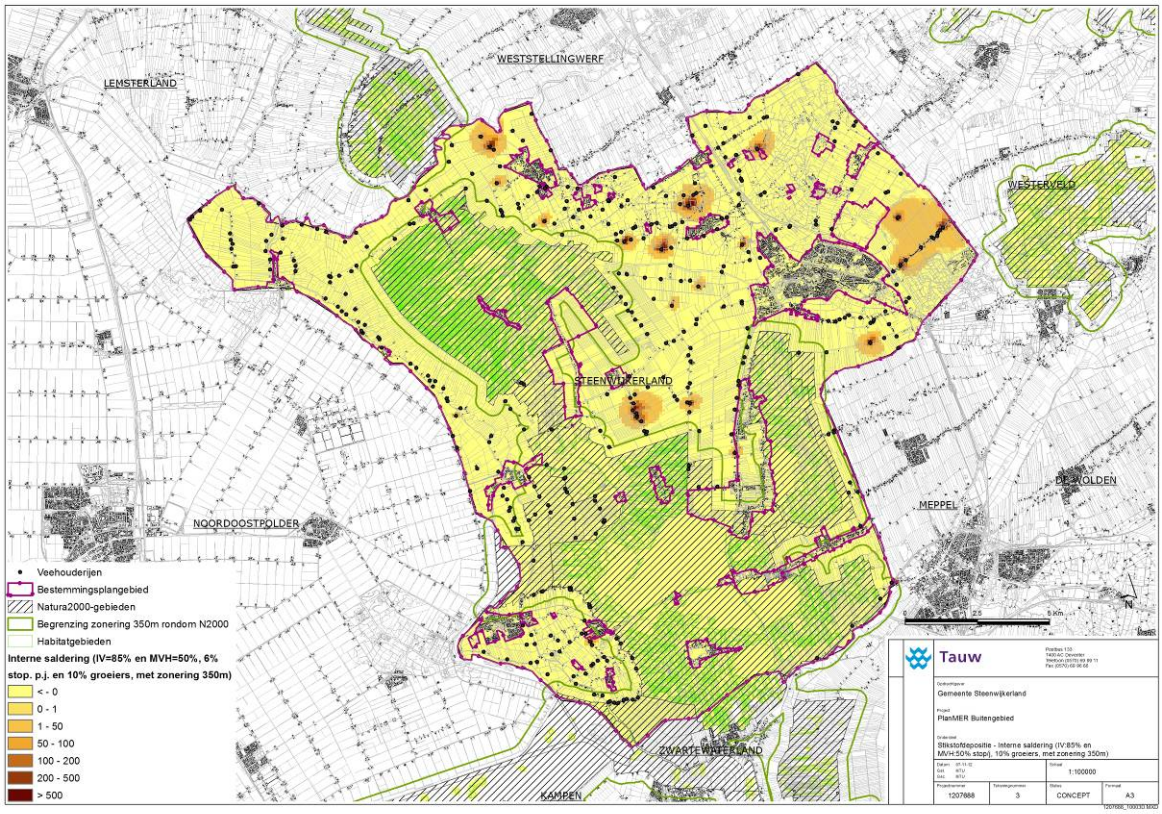

Figuur 0.2 Toe- en afname van de depositie t.o.v. het huidig gebruik bij de inzet van het Overijssles beleid, in combinatie met een lokale zonering van 350 meter

Conclusies stikstofberekeningen

Op grond van deze berekeningen is een lokale, gebiedsgerichte zonering aangebracht om te voorkomen dat er vanuit bedrijven die te dicht op de begrensde natuur zitten, onverhoopt een lokale toename zou veroorzaken op de kwalificerende habitats. Het effect van die zone van 350 meter rondom de begrenzing van de Natura2000 is in OPS gemodelleerd voor de inzet van de beleidsmatig voorgeschreven technieken. Deze figuur maakt inzichtelijk dat er weliswaar sprake kan zijn van een zekere lokale toename, maar dat er vanuit het gebied als geheel geen sprake meer zal zijn van een toename van de depositie op de omliggende kwetsbare habitats binnen de begrenzing van de Natura2000-gebieden in de directe omgeving

Echter de gemeente heeft er voor gekozen het bestemmingsplan zo in te richten dat deze aansluit bij recente jurisprudentie (zie ook het voorbericht). Het beleidsdoel om ruimte te bieden voor de ontwikkeling van grondgebonden veehouderijen blijft staan, maar krijgt geen rechtstreekse vertaling in het bestemmingsplan. De gemeente kiest voor een bestemmingsplan waarin de bestaande feitelijke situatie positief wordt bestemd, maar er geen binnenplanse mogelijkheden zijn om de staloppervlakte, en het houden van dieren, te laten toenemen. Dit betekent dat de groei van veehouderijbedrijven buitenplans zal worden gefaciliteerd.

Op basis van de door de gemeente gekozen lijn zal de gebiedsemissie als gevolg van het bestemmingsplan niet toenemen. Significant negatieve effecten zijn dan ook uitgesloten. Er treden daarom geen negatieve effecten op kwalificerende habitattypen op in De Weerribben en de andere Natura2000-gebieden in de omgeving. (zie voor de uitgebreide analyse de paragraven 5.7.1). Voor het bestemmingsplan verblijfsrecreatieterreinen zijn geen significant negatieve effecten te verwachten.

Soorten
Op basis van de eisen die aan individuele ontwikkelingen worden gesteld en de praktische mogelijkheden om beschermde soorten in te passen in lokale ontwikkelingen, zijn als gevolg van het bestemmingsplan geen wezenlijke effecten op beschermde soorten te verwachten. Dit betekent dat ook geen belemmeringen voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan aan de orde zijn.

Ecologische hoofdstructuur
De bestemmingsplannen hebben de bescherming en zonering van de Ecologische Hoofdstructuur voldoende ingepast in de planregels. De realisatie van de verbindingszone is beperkt ingepast en enkel als dubbelbestemming opgenomen van water. Op de overige punten zijn er geen belemmeringen voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan.

Ter verduidelijking kan de functie Ecologische Hoofdstructuur explicieter in het plan worden aangegeven. Dit is echter geen ‘harde’ vereiste

Landschap
De ontwikkelingen met landschappelijk de grootste impact zijn de omschakeling van agrarische functies naar andere functies. Daarnaast speelt voor landschap de mogelijkheid tot wijziging van landbouw naar bedrijf of woning.

In principe is voor alle ontheffingen, afwijkingen en wijzigingsbevoegdheden het vereisten van landschappelijke inpassing opgenomen. Voor werkzaamheden in het agrarisch gebied is de bestemming agrarisch met waarden opgenomen. Hiermee zijn landschappelijke waarden in het gebied geborgd. Met het hebben van dit kader wordt de negatieve tendens in de autonome ontwikkeling (verstoring en versnippering door nieuwe bebouwing) gestopt en treedt een licht positief effect op.

Thema cultuurhistorie (inclusief archeologie)

Historische geografie
Evenals bij het onderdeel landschap moeten cultuurhistorische waarden bij een wijzigingsbevoegdheid of een ontheffing gerespecteerd worden en ingepast. Daarnaast zijn deze waarden ook opgenomen in een aanlegvergunningenstelsel. Op deze wijze in combinatie met de bepalingen op het gebied van landschap zijn historische geografische waarden in het gebied geborgd. Het effect is neutraal.

Historische stedenbouw
De bescherming van rijks- en gemeentelijke monumenten in het plangebied geschiedt via sectorale regelgeving in de Monumentenwet 1988 en de gemeentelijke monumentenverordening. Verder zijn karakteristieke panden aangewezen op de bestemmingsplankaart. De panden zijn op basis van een gemeentelijke inventarisatie bepaald. De panden waren reeds in het geldende bestemmingsplan aangewezen als karakteristiek. De structuur van de linten wordt gehandhaafd, doordat bouwvlakken moeten aansluiten bij de bestaande bebouwing. Het effect is neutraal.

Archeologie
Ten aanzien van uitbreiding van bestaande bedrijven is er een kleine kans op aantasting van archeologische waarden ter plaatse. In het bestemmingsplan is een omgevingsgvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden' opgenomen voor gebieden met een archeologische verwachtingswaarde, inclusief de verplichting tot archeologisch onderzoek. Daardoor is de kans op aantasting van archeologische waarden zoveel mogelijk beperkt binnen de mogelijkheden die het bestemmingsplan biedt. Aantasting van archeologische waarden is niet aannemelijk. Het effect is neutraal.

Water en bodem
De ontwikkelingen in bestemmingsplan zullen verder geen verslechtering van de bodemkwaliteit tot gevolg hebben. Het effect is neutraal. Wat betreft water zijn de bestaande en te realiseren vergunde waterbergingsgebieden opgenomen in het nieuwe bestemmingsplan. Mogelijk neemt het verhard oppervlak toe bij uitbreidingen hiervoor zijn middels wetgeving voldoende compenserende en mitigerende maatregelen op te leggen. Het effect op water is als neutraal (0) beoordeeld.

Thema Verkeer
De uitbreiding van veehouderij bedrijven hangt samen met het aantal bedrijven wat zal stoppen in het gebied. Per saldo zal daarmee geen toename van het verkeer worden verwacht. Wat betreft nieuw vestiging van bedrijven is in het nieuwe bestemmingsplan opgenomen dat deze geen verkeersaantrekkende werking mogen hebben. Door toedoen zal de huidige situatie onveranderd blijven. Het effect is daarom neutraal.

Woon- en leefmilieu
Onder het thema woon- en leefmilieu worden aspecten geluid, luchtkwaliteit en geur.

Geluid
Geluid direct afkomstig van de agrarische bedrijven is gereguleerd in de Wet milieubeheer (Wm) en valt onder de noemer industrielawaai. Omdat er geen bedrijfsverplaatsingen zijn voorzien zijn er dus geen effecten te verwachten voor het aspect geluid. Geluid als gevolg van wegverkeer, waaronder het verkeer van en naar de agrarische bedrijven, valt onder het regiem van de Wet geluidhinder (Wgh). Uit de verkeersparagraaf (zie hierboven) blijkt dat de toename van het aantal verkeersbewegingen door toedoen van het nieuwe bestemmingsplan naar verwachting niet merkbaar zal zijn met betrekking tot de hinderbeleving vanuit het wegverkeerslawaai. Het effect voor geluid is neutraal.

Lucht
Overschrijdingen van grenswaarden door uitbreidingen van stallen in de toekomst kunnen niet plaatsvinden aangezien er geen vergunning in het kader van de Wet milieubeheer (Wm) wordt afgegeven als de norm voor fijn stof wordt overschreden. Een aanvraag voor een uitbreiding van een bestaande stal moet dus altijd voldoen aan de grenswaarden. Het transport van en naar de agrarische bedrijven heeft geen relevant effect op de luchtkwaliteit. Zowel voor bestaande als voor nieuwe situaties (na uitbreidingen) geldt dat de normen voor luchtkwaliteit niet mogen overschrijden. Op het onderdeel lucht worden geen negatieve effecten verwacht. De beoordeling is neutraal.

Geur
Een uitbreiding of nieuwbouw van een stal is conform de verordening is niet mogelijk op een afstand van 50 meter of minder. Dit betekent ook dat een bestaande stal die aan vervanging toe is, deze vervanging moet plaatsvinden op een afstand van minimaal 50 meter. Op termijn zullen daarmee steeds minder dierverblijven op minder 50 meter afstand staan en zal het aantal knelpunten afnemen. Een uitbreiding van grondgebonden veehouderij in het plangebied zal dus geen knelpunten opleveren ten aanzien van geur. De uitbreiding van bestaande bedrijven zal plaatsvinden buiten de 50 meter contour. Daarnaast bestaat de kans dat de geursituatie ten aanzien van bestaande woonhuizen in het plangebied verbetert. Dit levert een positief effect op.

Uitvoerbaarheid bestemmingsplan
Het voorgenomen bestemmingsplan buitengebied Steenwijkerland geeft uitwerking aan vastgesteld beleid voor het gebied. Het plan faciliteert vooral landbouwkundige ontwikkelingen in het gebied.

Voorliggend planMER toont aan dat als gevolg van uitvoering van het bestemmingsplan geen knelpunten ontstaan op het gebied van wet- en regelgeving. Speciale aandacht in dit planMER is uitgegaan naar mogelijke effecten van de ontwikkelruimte die aan agrarische bedrijven geboden wordt. Voor het onderdeel ecologie ligt hier een uitvoerige scenarioanalyse aan ten grondslag. De resultaten van de scenario's hebben aangetoond dat de ontwikkelruimte geen negatieve effecten op verzuring en eutrofiering oplevert na vergelijking van de ontwikkelruimte die met het plan mogelijk wordt gemaakt met het huidig gebruik. Er treedt ten opzichte van huidig door een afname van depositie zelfs een positief effect op. Ten opzichte van de autonome ontwikkeling kan er wel een zekere toename van de depositie gaan ontstaan.

Er is gerekend met 1 scenario: een scenario waar in de huidige bouwvlakken worden opgevuld inclusief een zonering. Voor geen van de overige aspecten zijn negatieve effecten te verwachten en voor wat betreft het aspect landschap, vanwege de voorwaarde van landschappelijke inpassing bij uitbreidingen van agrarische bouwvlakken is er sprake van een neutraal effect op de landschappelijke kwaliteiten in het gebied.

Daarmee is vastgesteld dat er ten aanzien van de Natuurbeschermingswet geen belemmeringen worden verwacht die het voorliggende plan onuitvoerbaar zouden kunnen laten zijn. Ook vanuit de andere sectorale kaders zijn de plannen inpasbaar.

1 Inleiding

Voor u ligt het milieueffectrapport (planMER) bij de bestemmingsplannen Buitengebied en Verblijfsrecreatieterreinen van de gemeente Steenwijkerland. Dit hoofdstuk beschrijft de aanleiding voor de planm.e.r.-procedure, de belangrijkste betrokken partijen en de stappen die in de m.e.r.-procedure worden gezet.

1.1 Voorbericht

Vlak voor de oplevering van dit milieueffectrapport publiceerde de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State op 5 december jl. de uitspraak inzake het bestemmingsplan Buitengebied Zelhem, gemeente Bronckhorst (201109053/1/R2). Als gevolg van deze uitspraak zal het werken met aannemelijke scenario's om realistische effecten van de uitvoering van het bestemmingsplan Buitengebied Steenwijkerland in beeld te brengen, zoals in dit milieueffectrapport is gedaan, juridisch bij vervolguitspraken naar alle waarschijnlijkheid niet standhouden. De genoemde uitspraak zal met name consequenties hebben voor de manier van bestemmen. In paragraaf 3.5 wordt de uitspraak kort toegelicht en staat aangegeven op welke wijze met deze jurisprudentie in dit milieueffectrapport is rekening gehouden en op welke manier deze jurisprudentie zijn doorvertaling vindt in de beide bestemmingsplannen.

1.2 Aanleiding nieuwe bestemmingsplannen

De aanleiding voor het opstellen van de nieuwe bestemmingsplannen Buitengebied en Verblijfsrecreatieterreinen is de wettelijke actualisatieplicht. Volgens de nieuwe Wet ruimtelijke ordening (Wro) mogen bestemmingsplannen op 1 juli 2013 niet ouder zijn dan 10 jaar. De plannen bijvoorbeeld voor het Steenwijker buitengebied die nu geldig zijn, zijn redelijk oud (in de bijlage is een opsomming opgenomen van de vigerende bestemmingsplannen die gelden voor het buitengebied). Daarom is een herziening van deze bestemmingsplannen aan de orde.

In 2007 is een ontwerp-bestemmingsplan Buitengebied in de inspraak geweest. Dit plan is echter nooit vastgesteld (zie kader hieronder). In 2012 is het traject opnieuw opgestart. In dat jaar is de beleidsnotitie bestemmingsplan Buitengebied opgesteld. Hierin zijn de uitgangspunten voor het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied opgesteld. De beleidsnotitie geeft de uitgangspunten en randvoorwaarden weer en bepaalt daarmee het kader waarbinnen in een later stadium de keuzes gemaakt kunnen worden.

Reden stoppen procedure bestemmingsplan Buitengebied 2007
Ter voldoening aan verplichtingen die voortvloeien uit het Verdrag van Valletta (“Malta”) is de Archeologische Waarden en Beleidskaart in zijn geheel overgenomen op de kaart van het Bestemmingsplan Buitengebied 2007. Dat leidde voor bepaalde gebieden tot een dubbelbestemming “archeologische waarde” of “hoge archeologische verwachting”. Hiervan werden de (agrarische) bouwblokken niet uitgesloten. Als gevolg van deze dubbelbestemmingen werden met name agrarische bedrijven in hun werk dusdanig beperkt. Bijvoorbeeld bouwmogelijkheden die slechts bij ontheffing mogelijk werden en diepploegen, egaliseren en het aanleggen of vernieuwen van drainage werden in gebieden met de dubbelbestemming ‘Hoge archeologische verwachting’ aanlegvergunningspichtig terwijl die activiteiten in het oude bestemmingsplan niet aanlegvergunningplichtig waren. Het op deze manier beschermen van archeologische waarden in het bestemmingsplan leidde voor de gemeente Steenwijkerland tot een groot risico op planschade waardoor het bestemmingsplan economisch niet uitvoerbaar werd. Dat was destijds de reden de planprocedure voorlopig te staken.

Het doel van de nieuwe bestemmingsplannen is het bieden van een nieuwe en actuele juridisch-planologische regeling voor het buitengebied en de verblijfsrecreatieerreinen van Steenwijkerland. De bestemmingsplannen zullen bovendien digitaal zijn, zoals ook verplicht in de nieuwe Wro. Beide plannen vervangen verschillende kleinere postzegel bestemmingsplannen.

1.3 Doel en ambities van de bestemmingsplannen

Bestemmingsplan Buitengebied Steenwijkerland
De belangrijkste ontwikkelingen die het nieuwe bestemmingsplan buitengebied mogelijk maakt staan hieronder puntsgewijs vermeld:

- Ruimte bieden aan de aan het landelijk gebied gebonden functies, niet aan landelijk gebied gebonden functies zijn ondergeschikt
- Het scheppen van kaders voor agrarische bedrijven
- Centraal staan behoud en versterking van de economische positie van de landbouw
- Nieuwvestiging van niet grondgebonden agrarische bedrijven is niet mogelijk
- Alle bedrijfsbebouwing dient te worden geconcentreerd op het bouwvlak

Bestemmingsplan Verblijfsrecreatieterreinen
Het plangebied van het nieuw op te stellen bestemmingsplan Verblijfsrecreatieterreinen omvat 37 recreatieterreinen in de gemeente Steenwijkerland, exclusief minicampings (dit wordt beschouwd als een nevenactiviteit van het wonen of het agrarisch bedrijf), de recreatiewoningterreinen, terreinen die in recente bestemmingsplannen zijn opgenomen en terreinen binnen beschermd stads- en dorpsgezicht (zoals Giethoorn en Blokzijl). Het beleid omtrent minicampings zal worden geregeld in het bestemmingsplan Buitengebied.

Het bestemmingsplan Verblijfsrecreatieterreinen maakt alleen ontwikkelingen op de bestaande terreinen mogelijk. Eventuele initiatieven voor de uitbreiding van die terreinen maken geen onderdeel uit van dit bestemmingsplan (ook niet via wijzigingsbevoegdheden). De gemeente streeft naar een bepaalde mate van flexibilisering binnen de verblijfsrecreatieterreinen, een en ander conform de Nota van uitgangspunten Verblijfsrecreatieterreinen. Hierbij zijn de bestaande verblijfsrecreatieterreinen ingedeeld in een aantal categorieën:

- Kampeerterrein: alleen kampeermiddelen
- Recreatieterrein 1: kampeermiddelen stacaravans en chalets
- Recreatieterrein 2: kampeermiddelen, stacaravans, chalets en recreatiewoningen

De flexibilisering is van toepassing op de categorieën ‘Recreatieterrein 1’ en ‘Recreatieterrein 2’. Voor beide categorieën geldt dat kampeerplaatsen mogen worden omgezet in stacaravans en chalets. Bestaande stacaravans en chalets mogen worden vergroot van 60 m^2 naar 70 m^2. Bij de categorie ‘Recreatieterrein 2’ geldt aanvullend nog dat recreatiewoningen mogen worden vergroot van 250 m^3 naar 300 m^3.

1.4 De planm.e.r.-plicht

Het opstellen van dit PlanMER[3] heeft als doel het milieu een volwaardige plaats te geven in de bestuurlijke besluitvorming over beide bestemmingsplannen. De gemeente Steenwijkerland kan bovendien met de uitkomsten van de planm.e.r. een solide onderbouwing geven voor de ontwikkelingen.

[3] Binnen de m.e.r.-procedure worden de volgende afkortingen gebruikt: de m.e.r. en het MER. De m.e.r. duidt de procedure van milieueffectrapportage aan, zoals het onderzoek, de inspraak en alle bijkomende adviezen en dergelijke. De afkorting MER staat voor het eindproduct, het milieueffectrapport

Wettelijke m.e.r.-plicht

M.e.r. is wettelijk vastgelegd in de Wet Milieubeheer. In de Wet Milieubeheer (Wm) is in hoofdstuk 7 geregeld dat bij bepaalde plannen en/of besluiten met mogelijke grote milieugevolgen het verplicht is informatie te verzamelen over de als gevolg van de ingreep optredende milieugevolgen. Voor deze plannen en/of besluiten wordt een milieueffectprocedure doorlopen (m.e.r.). In de onderdelen C en D van de bijlage bij het Besluit m.e.r. staat aangegeven wanneer voor welke activiteiten een m.e.r.-procedure doorlopen moet worden. Dit is mede afhankelijk van de aard en omvang van de activiteit en het soort besluit.

Kaderstelling

Zoals eerder al kort aangestipt vormen de nieuwe bestemmingsplannen Bbuitengebied en Verblijsrecreatieterreinen het kader voor eventuele Besluitm.e.r.(beoordelings)-plichtige activiteiten. Het is dus niet ondenkbeeldig dat voor bepaalde activiteiten te zijner tijd Besluitm.e.r.'s doorlopen moeten worden. Het gaat specifiek om het bieden van ontwikkelruimte voor agrarische bedrijven zoals de oprichting, wijziging of uitbreiding van een inrichting voor het fokken, mesten of houden van pluimvee, varkens (besluitm.e.r, onderdeel C, categorie 14) en overige diersoorten[4] (besluitm.e.r., onderdeel D, categorie 14). De ontwikkelruimte wordt geboden ten opzichte van de vigerende bestemmingsplannen, niet ten opzichte van het bestemmingsplan Buitengebied 2007. Voor wat betreft het bestemmingsplan Verblijfsrecreatieterreinen gaat het bij het recht om het omwisselen van recreatievormen waardoor er sprake kan zijn van een toename van het aantal bezoekers (mogelijk 250.000 of meer) waardoor Besluitm.e.r.(beoordelings)-plicht aan de orde is.

Passende beoordeling

Ten behoeve van beide bestemmingsplannen zijn Voortoetsen[5] opgesteld. In deze Voortoetsen is gekeken naar de mogelijke effecten van het agrarisch grondgebruik alsmede naar de recreatieve druk op de Natura2000-gebieden. De conclusie is dat significant negatieve effecten op de omliggende Natura2000-gebieden niet op voorhand konden worden uitgesloten. Het gaat om effecten op de Natura2000-gebieden De Wieden en Weerribben en Zwarte Water. Daarom is het nodig een Passende beoordeling op te stellen. Deze Passende beoordeling maakt integraal onderdeel uit maakt van dit PlanMER en geeft uitsluitsel of er daadwerkelijk sprake is van significant negatieve effecten als gevolg van de geboden ontwikkelmogelijkheden in beide bestemmingsplannen. Ook het feit dat deze passende beoordeling opgesteld moet worden maakt beide bestemmingsplannen planm.e.r.-plichtig. De belangrijkste conclusies uit de Passende beoordeling staan in het MER. De gehele Passende beoordeling vormt een bijlage bij het MER, en maakt zoals gezegd hier integraal onderdeel van uit.

[4] Pluimvee, mestvarkens, zeugen, gespeende biggen, pelsdieren, voedsters, vlees- en opfokkonijnen, melk-, kalf- of zoogkoeien, vrouwelijk jongvee, vleesrunderen, schapen, geiten, paarden, pony's en struisvogels
[5] Door respectievelijk Altenburg & Wymenga en de Dienst Landelijk Gebied

1.5 Stappen in de m.e.r.-procedure

Dit planMER is totstandgekomen op basis van de zogenaamde Uitgebreide (m.e.r.)procedure (art 7.9 Wet Milieubeheer).

Voorfase

De m.e.r.-procedure is gestart met een schriftelijke mededeling van college van B&W dat hij / zij een activiteit wil ondernemen waarvoor de m.e.r.-procedure doorlopen moet worden.

Op 20 juni 2012 is de publicatie uitgegaan over het voornemen. Vanaf die tijd heeft een ieder 6 weken de gelegenheid gehad om over het voornemen en het startdocument[6] zienswijzen in te dienen. Tevens is het startdocument toegestuurd aan de wettelijke adviseurs en relevante bestuursorganen. In het startdocument heeft de gemeente Steenwijkerland de onderzoeksopzet van de planm.e.r. beschreven en wat de reikwijdte en het detailniveau van het MER zal zijn.

De Commissie voor de m.e.r. heeft in de voorfase op verzoek van het gemeentebestuur vrijwillig advies gegeven over de reikwijdte en het detailniveau. In dit advies[7] staat vermeld welke informatie het MER moet bevatten om het milieubelang volwaardig mee te kunnen wegen in de besluitvorming. Het College van burgemeester en wethouders heeft het advies van de Commissie voor de m.e.r., alsmede de binnengekomen zienswijzen en adviezen betrokken bij het opstellen van dit PlanMER. In Bijlage 6 is het overzicht opgenomen van binnengekomen zienswijzen en de beantwoording daarop.

Inspraak

De gemeente Steenwijkerland legt dit MER tezamen met de ontwerpen van de bestemmingsplannen Buitengebied en Verblijfsrecreatieterreinen ter visie. Een ieder kan in deze periode zienswijzen indienen op de bestemmingsplannen / PlanMER. Binnen de ter visie legging periode zal ook de Commissie voor de m.e.r. haar definitieve toetsingsadvies over het planMER uitbrengen.

1.6 Opbouw van dit milieueffectrapport

Voorliggend planMER voldoet aan de wettelijke eisen die aan milieueffectrapporten worden gesteld (Wet Milieubeheer). Zo bevat dit PlanMER:

- Een beschrijving van de voorgenomen activiteit en de wijze van uitvoering, met de (reële) alternatieven daarvoor, en de motivering van de keuze voor de in beschouwing genomen alternatieven (zie hoofdstuk 3)

[6] Notitie Reikwijdte en detailniveau Planm.e.r. Bestemmingsplannen Buitengebied + Bestemmingsplan Verblijfsrecreatieterreinen (R001-1207688BGE-iap-V02-NL), 6 juli 2012
[7] Bestemmingsplan buitengebied gemeente Steenwijkerland. Advies over reikwijdte en detailniveau van het milieueffectrapport. Rapportnummer 2679–27. Commissie voor de m.e.r., 10 juli 2012

- Een aanduiding van het te nemen besluit of de besluiten waarvoor het milieueffectrapport wordt gemaakt, en een overzicht van de eerder genomen besluiten die betrekking hebben op de voorgenomen activiteit en alternatieven (zie paragraaf 1.1)
- Een beschrijving van de huidige situatie en autonome ontwikkeling van het milieu, voor zover de voorgenomen activiteit of de beschreven alternatieven daarvoor gevolgen kunnen hebben (zie hoofdstuk 5 en verder)
- Een beschrijving van de gevolgen van voorgenomen activiteit en alternatieven voor het milieu, alsmede een motivering van de wijze waarop deze gevolgen zijn bepaald en beschreven (zie hoofdstuk 7)
- Een vergelijking van de alternatieven op basis van de bepaalde milieueffecten (zie hoofdstuk 7)
- Een beschrijving van de maatregelen om belangrijke nadelige milieueffecten van de activiteit te voorkomen, te beperken of zoveel mogelijk teniet te doen (zie paragraaf 7)
- Een overzicht van de leemten in kennis, ten gevolge van het ontbreken van de benodigde gegevens (zie hoofdstuk 7)
- Een publieksvriendelijke samenvatting (zie voorin dit document)

1.7 Leeswijzer

Hoofdstuk 1 bevat de inleiding (onder andere het doel van het bestemmingsplan, aanleiding m.e.r.). De uitgangspunten en het kader van dit milieueffectrapport worden behandeld in hoofdstuk 2. In hoofdstuk 3 wordt ingegaan op de voorgenomen activiteiten. De onderzoeksaanpak beschrijven we inhoofdstuk 4. Hoofdstuk 5 bevat de milieueffecten voor natuur. De overige milieueffecten zijn terug te vinden in hoofdstuk 6. De vergelijking van de scenario’s, conclusies & aanbevelingen en leemten in kennis staan in hoofdstuk 7. Onderdeel van de bijlagen is onder meer een verklarende woordenlijst. In de hoofdtekst wordt verder verwezen naar verschillende andere bijlagen.

2 Uitgangspunten en kader van dit MER

Dit hoofdstuk schetst het kader van dit MER: de voorgeschiedenis van het project, de probleem- en doelstelling, het plan- en studiegebied en het relevante beleid. Het hoofdstuk wordt afgesloten met een paragraaf over besluiten die (nog) genomen moeten worden.

2.1 Algemeen

Het bestemmingsplan Buitengebied beslaat het gehele buitengebied van de gemeente Steenwijkerland. Het zijn naast de hoge gronden van de Eese, Paasloo en het Hoge Land van Vollenhove het gehele laagveengebied daartussen, met daarin de Wieden en Weerribben. De kernen, ontwikkelingen die voortvloeien uit gebiedsgericht beleid, de natuurontwikkelingprojecten Wetering-Oost en Wetering-West alsmede de verblijfsrecreatieterreinen vallen buiten het plangbied. Voor de verblijfsrecreatieterreinen is een apart bestemmingsplan gemaakt.

Het buitengebied laat zich kenmerken door een afwisseling van enerzijds agrarisch open gebied en anderzijds een rijk groots moerasnatuurgebied zoals de Weerribben en de Wieden. Deze twee gebieden zijn tevens Natura2000-gebied. Daarnaast ligt er nog een aantal Natura2000-gebieden direct buiten de gemeente grenzen. In hoofdstuk 4 worden de effecten op deze gebieden weergegeven.

Door de grote verwevenheid van natuurlijke, cultuurlijke en landschappelijke waarden heeft het buitengebied van Steenwijkerland ook een grote recreatieve betekenis. In gemeente liggen om die reden ook een groot aantal verblijfsrecreatieterreinen.

2.2 Een voorgeschiedenis, wat ging vooraf

De totstandkoming van een nieuw Bestemmingsplan buitengebied Steenwijkerland kent een voorgeschiedenis (zie ook het tekstkader in paragraaf 1.1). Vanaf 2005 werkt de gemeente al aan een nieuw plan. Om verschillende redenen is dit Ontwerpbestemmingsplan echter niet ter vaststelling aan de raad voorgelegd. In het bestemmingsplan Buitengebied 2007 is voor veel agrarische bedrijven ruimte geschapen voor ontwikkelingen. De gemiddelde bouwblokgrootte van alle percelen is 1,3 hectare. Deze grootte is aanzienlijk meer dan in de vigerende bestemmingsplannen. Het grootste gedeelte van de agrarische bedrijven heeft mogelijkheden om uit te breiden nog niet gebruikt. In het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied zijn in beginsel de bouwvlakgroottes van de agrarische bedrijven uit 2007 overgenomen. Vanwege voortschrijdende inzichten en de behoefte aan een volgende actualisatie is inmiddels besloten een nieuw bestemmingsplan voor het buitengebied op te stellen en in procedure te brengen.

Gezien het feit dat er al een Ontwerpbestemmingsplan lag, is besloten de voorontwerpfase over te slaan en meteen een nieuw geactualiseerd Ontwerpbestemmingsplan Buitengebied 2013 op te stellen en ter visie te leggen.

Een van de doelen van de actualisatie is het bereiken van samenhang tussen de diverse gebiedsonderdelen (qua regelgeving en overzicht). Hoofddoel is het waarborgen van de kwaliteiten van het gebied en tevens voldoende ruimte bieden voor de gewenste ontwikkelingen. De gewenste ontwikkelingen hebben met name betrekking op agrarische bouwpercelen. De eerder gemaakt keuzes voor deze ontwikkelingsrichtingen is vervat in de Beleidsnotitie bestemmingsplan buitengebied (27 maart 2012 vastgesteld). In de Beleidsnotitie is voor het bestemmingsplan Buitengebied Steenwijkerland een aantal uitgangspunten geformuleerd.

Gedurende het planproces zijn verschillende scenario's doorgerekend, deze scenario's staan beschreven in hoofdstuk 4. Door middel van scenario's is aangetoond dat de geboden ontwikkelruimte (vergroting naar 1,5 of 2 hectare bouwvlakomvang) niet past in relatie tot effecten op Natura2000-gebieden. Om deze reden is de inhoudelijke koers uit Beleidsnotitie van de gemeente Steenwijkerland aangepast. De al geboden ruimte, mits het toepassen van een zonering van 350 meter om Natura2000-gebieden, zou wel soelaas bieden voor de agrarische sector. Echter recente jurisprudentie (zie paragraaf 3.3) halen een streep door het werken met aannemelijke scenario's om realistische effecten van de uitvoering van het bestemmingsplan Buitengebied Steenwijkerland in beeld te brengen. Om die reden is de koers van de gemeente Steenwijkerland aangepast en wordt binnenplans geen uitbreiding van agrarische bouwblokken toegestaan. Deze wijziging is daarmee ook in lijn met de uitspraak door de Raad van State. De overige uitgangspunten van het bestemmingsplan blijven wel overeind.

Belangrijkste uitgangspunt is dat ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk zijn, mits de kernkwaliteiten van het landschap behouden of versterkt worden ('ja, mits-principe'). De Beleidsnotitie behandelt de thema's landschap, bos & natuur, water, wonen en werken, landbouw, hergebruik vrijkomende agrarisch bebouwing, recreatie en buitenplaatsen, landgoederen en bijzondere complexen.

Parallel aan het bestemmingsplan Buitengebied werkt de gemeente aan een nieuw bestemmingsplan Verblijfsrecreatieterreinen. Nu de Wet op de Openluchtrecreatie (Wet OR) is afgeschaft is het nodig de regels die in deze wet stonden in een actueel, uniform planologisch kader op te nemen. Daarnaast is de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) in werking getreden. Vanwege gewijzigde regels ten aanzien van vergunningvrij bouwen, is ook om die reden een nieuw actueel kader gewenst (vergunningverlening). Als laatste reden kan worden genoemd de veelheid aan planologische regimes die gelden voor de recreatieterreinen in de gemeente waardoor sprake is van ongelijkheid. Het nieuwe bestemmingsplan zorgt voor een eenduidige regelgeving en beleid voor verblijfsrecreatieterreinen (met uitzondering van de verblijfsrecreatieterreinen in de beschermde dorpsgezichten Giethoorn en Blokzijl).

Vanwege de parallele plantrajecten en de overlap qua thematiek, heeft dit planMER betrekking op zowel het bestemmingsplan Buitengebied Steenwijkerland 2013 als op het bestemmingsplan Verblijfsrecreatieterreinen.

2.3 Plan- en studiegebied

De geografische reikwijdte van het planMER wordt gevormd door de grenzen van beide bestemmingsplannen. Het plangebied omvat het gehele Steenwijker grondgebied uitgezonderd de kernen. De effecten van de voorgestelde activiteiten kunnen echter verder reiken dan de grenzen van het bestemmingsplan. Gedurende de planm.e.r. wordt daar rekening mee gehouden, dit noemen we het studiegebied. Het studiegebied heeft bijvoorbeeld betrekking op de omliggende gemeenten. Daarnaast betreft het studiegebied ook de Natura2000-gebieden die buiten de gemeentegrenzen liggen. De grootte van het studiegebied wordt per milieuthema bepaald op basis van de te verwachten effecten. In figuur 2.2 staan de verschillende kernen weergegeven.

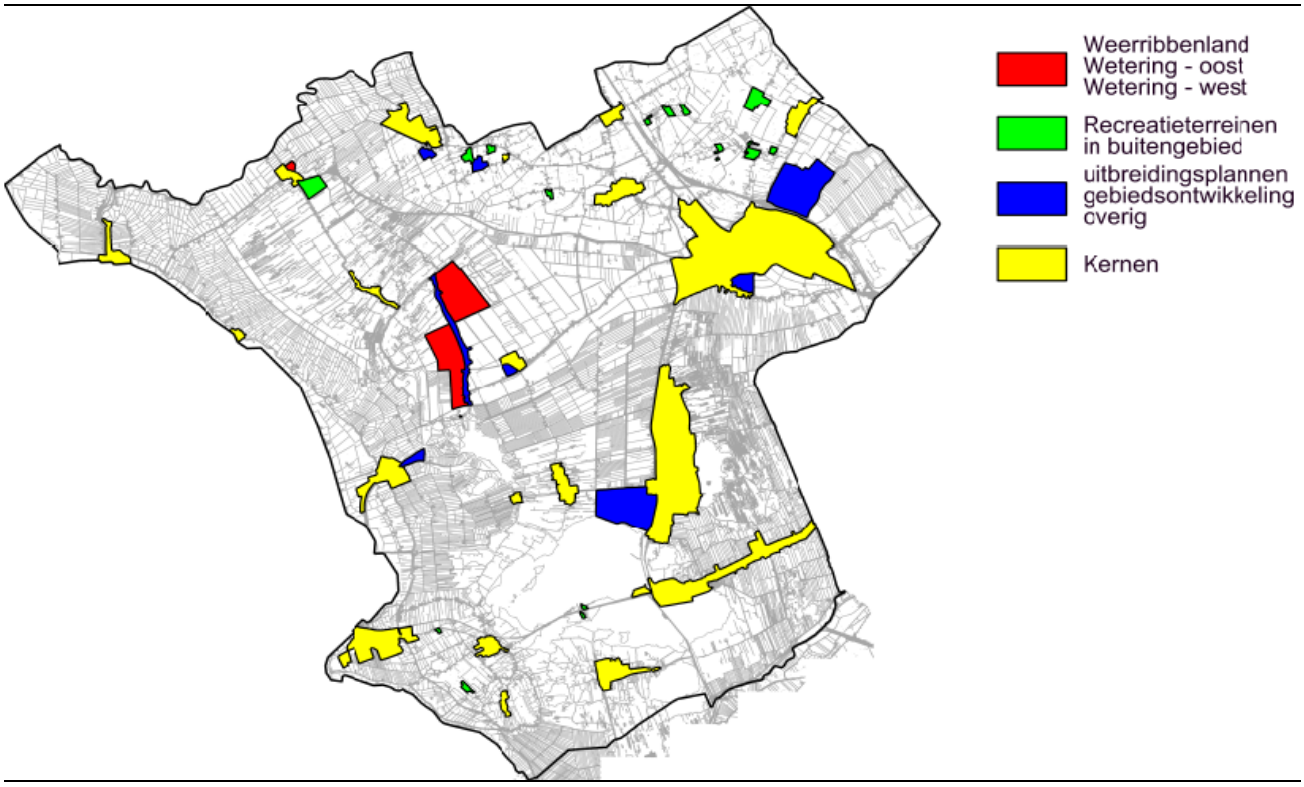

Figuur 2.1 De niet gekleurde vlakken vormen de begrenzing van het bestemmingsplan Buitengebied. De groene vlakken betreffen de verblijfsrecreatieterreinen (Bron; gemeente Steenwijkerland)

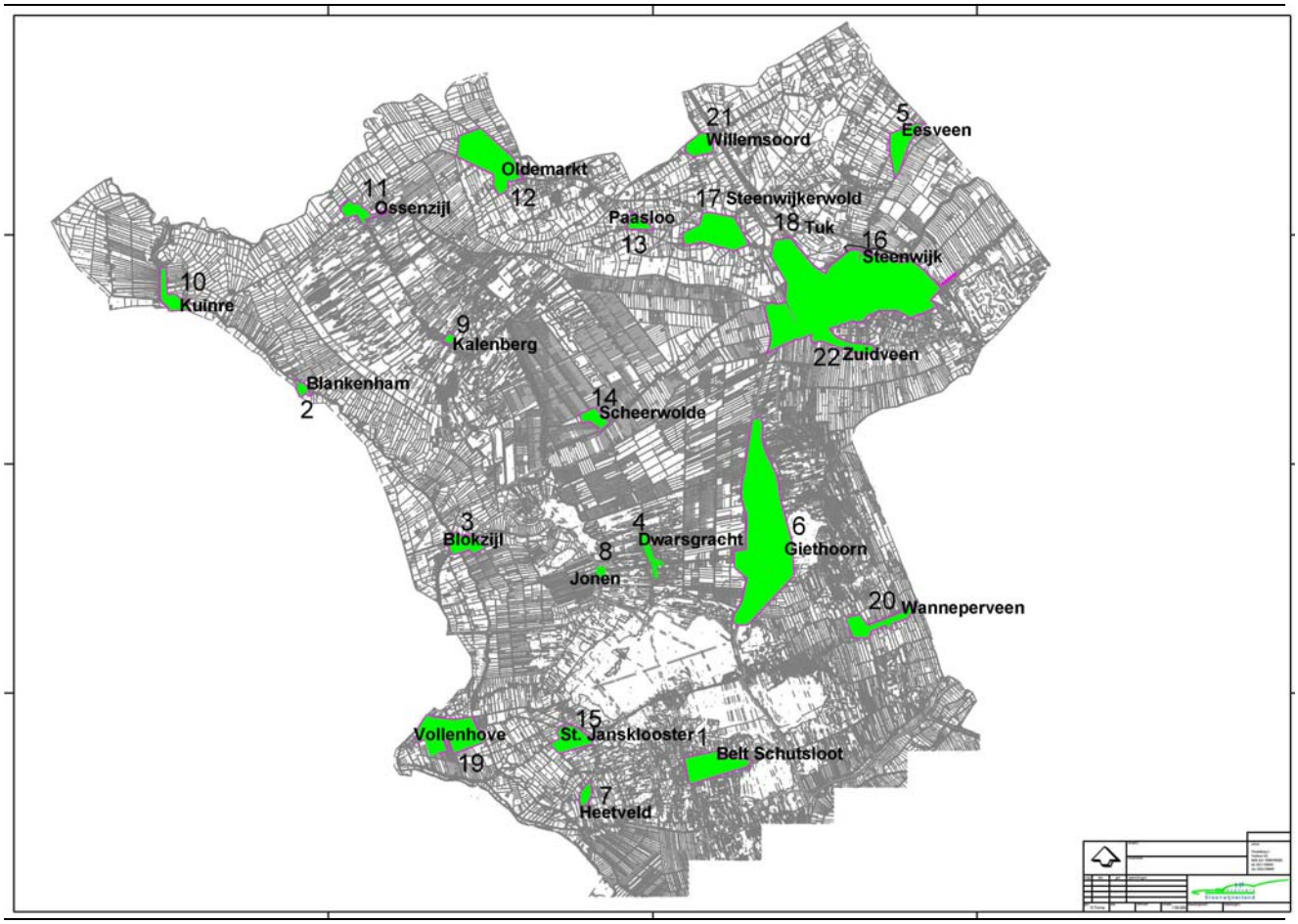

Figuur 2.2 Kernen binnen de gemeente Steenwijkerland die buiten het plamgebied vallen

2.4 Kenschets veehouderij gemeente Steenwijkerland

Binnen het plangebied van het bestemmingsplan buitengebied Steenwijkerland zijn volgens de actuele gegevens 377 agrarische bedrijven gevestigd. In onderstaande tabel staan de verschillende type bedrijven weergegeven.

Tabel 2.1 Overzicht van het aantal en type bedrijven

Type bedrijf	Aantal
Gemengd	27
Kippen	4
Melkvee	277
Overig	5
Paarden	28
Schapen	12
Varkens	7
Vleesvee	17
Totaal	**377**

De ruimtelijke spreiding van de veehouderijbedrijven is te zien in onderstaande figuur.

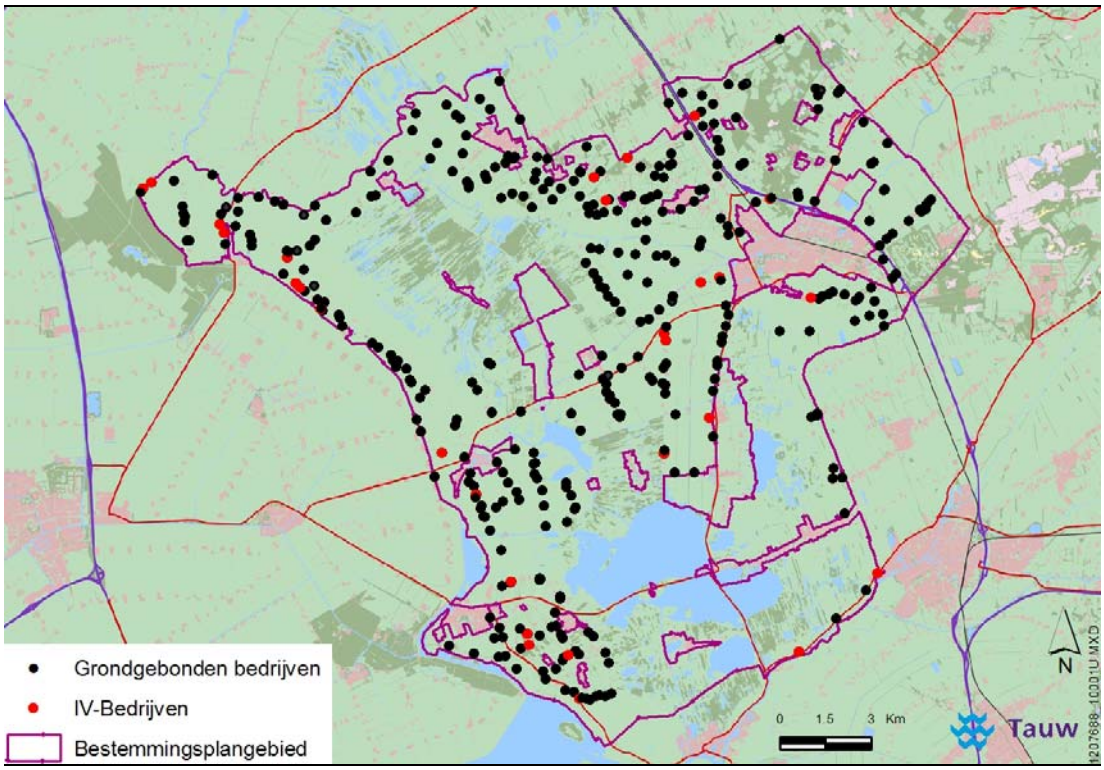

Figuur 2.3 Ruimtelijke spreiding van de veehouderijbedrijven

2.5 Samenhang met overige ontwikkelingen en relevante beleidskaders

Het bestemmingsplan staat niet op zichzelf. De voorgenomen ontwikkelingen hebben een relatie met diverse beleidskaders van de overheid. In deze paragraaf worden de belangrijkste beleidsstukken kort aangestipt. Bijlage 2 bevat een uitgebreide opsomming van het beleid.

2.5.1 Beleid rondom Stikstofdepositie

Om de voortdurende aantasting van biodiversiteit te keren zijn op Europees niveau natuurdoelen geformuleerd. De verschillende lidstaten moeten deze natuurdoelen realiseren teneinde een Europees natuurnetwerk te creëren, het Natura2000-netwerk.
Het blijkt dat de verzuring en eutrofiëring een lastig knelpunt is bij de implementatie van natuurbeschermingswetgeving (Nbw). Het gaat daarbij om de externe werking van stikstofemitterende activiteiten (landbouw, verkeer, industrie) op voor stikstofgevoelige natuur. De ervaring leert dat het invloedsgebied waarbinnen nog een toename van de depositie van verzurende en eutrofiërende stoffen (zoals ammoniak) kan worden vastgesteld, veel groter is dan de invloedsgebieden van de aspecten als geur, fijn stof, geluid, verstoring, verkeersaantrekkende werking en dergelijke.
Op basis van deze overwegingen is tot de conclusie gekomen dat de ordenende werking die uitgaat van de ammoniakemissies bepalend is voor de haalbaarheid van de geboden ontwikkelingsmogelijkheden.

Stand-still voor eutrofiëring en verzuring

In grote delen van Nederland is sprake van een overbelaste situatie: de achtergronddepositie van stikstof overschrijdt de maximaal toelaatbare hoeveelheid stikstof die Natura2000-gebieden kunnen hebben (kritische depositiewaarde: KDW). Dat betekent dat iedere mol stikstof extra in potentie leidt tot een (mogelijk significante) verslechtering van de natuurlijke kenmerken van omliggende Natura2000-gebieden. Op basis van jurisprudentie in relatie tot de overbelaste situaties kan er in Nederland wellicht '*geen mol stikstof extra meer bij*', de rek lijkt eruit.
Via het toepassen van technische (BBT[8])-maatregelen op bestaande (intensieve) veehouderijen lijkt er nog wel ruimte voor ontwikkelingen, gedacht kan worden aan saldering, het toepassen van emissiearme stalsystemen en het aanpassen van de voeding[9] (nutriëntenmanagement). Via het voerspoor is een reductie te bereiken tussen de 20 % en 40 %.

[8] BBT: Best Beschikbare Techniek
[9] Deze laatste maatregel staat bekend als 'het voerspoor'

Programmatische Aanpak Stikstof (PAS)

De PAS beoogt de achteruitgang van de biodiversiteit (veroorzaakt door stikstofbelasting) te stoppen, zonder de economische ontwikkeling in gevaar te brengen. De aanvullende maatregelen uit de PAS moeten leiden tot een extra daling van stikstof. Een deel van die extra daling wordt benut om incidentele toenames te kunnen salderen, zodat er op gebiedsniveau voldoende zekerheid is dat er per saldo sprake is van een afname van de totale depositie. Op deze manier ontstaat er ontwikkelruimte (zie de onderstaande figuur).

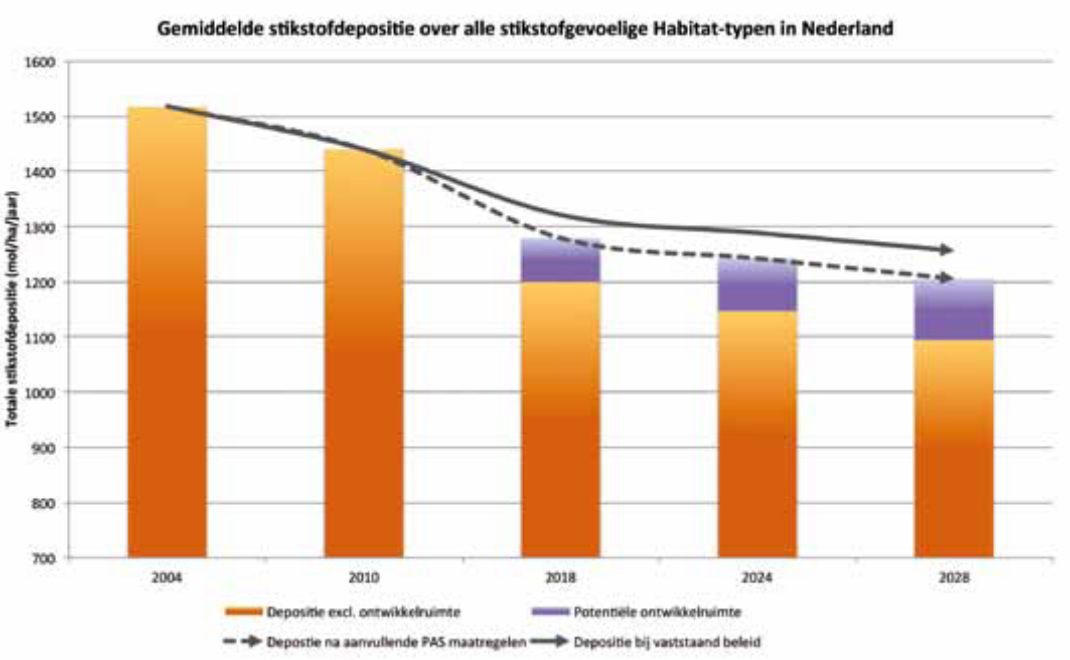

Bronnen: de website over de PAS van het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (http://pas.natura2000.nl/pages/home.aspx) en de brochure 'Hoe werkt de programmatische aanpak stikstof?' (eveneens van het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie).

Binnen de intensieve veehouderij wordt al uitgegaan van technische maatregelen die een reductie van 70 % tot 85 % bewerkstellingen. In de Regeling ammoniak en veehouderij (Rav) voor de overige veehouderijbedrijven is 70 % reductie vooralsnog de minst vergaande nageschakelde techniek.

2.5.2 Relevant overig beleidskader

Met onderstaande wet- en regelgeving en beleidskaders is bij het opstellen van dit PlanMER rekening gehouden:

- Beleidsnotitie bestemmingsplan Buitengebied Steenwijkerland
- Nota van Uitgangspunten Verblijfsrecreatieterreinen
- Gemeentelijke geurverordening
- Gemeentelijke structuurvisie
- Gemeentelijke archeologische waardenkaart
- Natuurbeschermingswet 1998
- Flora- en faunawet
- Beleidsregel Natura 2000 en stikstof voor veehouderijen Overijssel
- Besluit ammoniakemissie huisvesting en veehouderij (AMvB huisvesting)
- Dierenwelzijnswetgeving
- Wet geurhinder en veehouderij
- Regeling geurhinder en veehouderij
- Wet ammoniak en veehouderij
- Wet Luchtkwaliteit
- Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL)
- Wet op de archeologische monumentenzorg (Wamz)
- Landschapsontwikkelingsplan Steenwijkerland
- Voortoetsen bestemmingsplan buitengebied en verblijfsrecreatieterreinen
- Omgevingsverordening Overijssel 2009

In tabel 2.2 staan de belangrijkste relevante beleidskaders en wet- en regelgeving samengevat.

Tabel 2.2 Samenvatting relevante beleidskaders en wet- en regelgeving

Beleidsstuk	Auteur	Relevant omdat,
Flora- en Faunawet en Natuurbeschermingswet	Rijk	Veel dier- en plantensoorten en Natura2000-gebieden in het plan- en studiegebied worden respectievelijk beschermd door de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet.
Wet geurhinder en veehouderij	Rijk	Deze wet geeft normen voor de geurbelasting die een veehouderij mag veroorzaken op een geurgevoelig object (bijvoorbeeld een woning).
Wet ammoniak en veehouderij (Wav) en Regeling ammoniak en veehouderij (Rav)	Rijk	Het MER beschrijft de gevolgen van de ammoniakdepositie op natuur en daarbij wordt getoetst aan de Wav. De Rav geeft emissiefactoren voor ammoniak voor verschillende stalsystemen.
Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderij	Rijk	Het legt de wettelijke ammoniakemissies vast waaraan uiterlijk op 1 januari 2013 moet worden voldaan
Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL)	Rijk	Hierin staat wat knelpunten met betrekking tot de uitstoot van fijn stof van veehouderijen zijn en hoe deze knelpunten moeten worden opgelost.
Wet op de archeologische monumentenzorg (Wamz)	Rijk	Deze wet legt vast op welke wijze er rekening moet worden gehouden met de in de grond aanwezige, dan wel te verwachten, monumenten.
Beleidskader Natura 2000 en stikstof voor veehouderijen	Provincie	Dit provinciale stikstofbeleid heeft tot doel om evenredig bij te dragen aan de vermindering van stikstofdepositie die ecologisch gezien nodig is om achteruitgang van instandhoudingsdoelstellingen tegen te gaan.
Structuurvisie Steenwijkerland	Gemeente	Gemeentelijke toekomstvisie en toetsingskader voor ruimtelijke initiatieven voor de komende jaren
Landschapsontwikkelingsplan Steenwijkerland	Gemeente	Plan voor herstel en ontwikkeling van het landschap in de gemeente Steenwijkerland

3 Het plan en de onderzoeksstrategie

Dit hoofdstuk beschrijft de voorgenomen activiteiten en de totstandkoming van de scenario's en alternatieven. Eerst volgt een beschrijving van de ruimtelijke kenmerken van het plangebied. Vervolgens wordt de referentiesituatie beschreven. Daarna volgt de beschrijving van het initiatief en de scenario's / alternatieven die zijn ontwikkeld.

3.1 Gebiedsbeschrijving

Huidig ruimtegebruik in en om het plangebied
Het bestemmingsplan beslaat het buitengebied van de hele gemeente Steenwijkerland. Het zijn naast de hoge gronden van de Eese, Paasloo en het Hoge Land van Vollenhove het gehele laagveengebied daartussen, met daarin de Wieden en Weerribben. De kernen vallen buiten het plangebied, evenals de verblijfsrecreatieterreinen. Het gebied laat zich kenmerken door een afwisseling van enerzijds agrarisch open gebied en anderzijds een rijk groots moeras natuurgebied zoals de Weerribben en de Wieden. Door deze combinatie heeft het tevens een grote recreatieve betekenis, wat heeft geresulteerd in de vestiging van een groot aantal verblijfsrecreatieterreinen. Logischerwijs liggen in de agrarische gebieden de meeste agrarische bouwpercelen. Binnen het plangebied zijn circa 463 agrarische bedrijven gevestigd.

Ontwikkelingen in en om het plangebied
Het buitengebied is in beweging. Het aantal agrarische bedrijven in de gemeente Steenwijkerland neemt af, net zoals in de rest van Nederland. Daarnaast zullen de grote bedrijven in het gebied over blijven.

Ook binnen de gemeente Steenwijkerland stoppen jaarlijks veel bedrijven. De gemeente geeft aan dat binnen de planperiode ongeveer 60% van de intensieve veehouderijen verwacht te stoppen (circa 6 % per jaar). Dit percentage komt overeen met het landelijke gemiddelde. Eigenaren zoeken naar een nieuwe invulling of exploitatie van hun locatie. Het nu geldende bestemmingsplan is in dat opzicht verouderd. Daarom kunnen veel wenselijke ontwikkelingen in het buitengebied niet met een eenvoudig procedure worden gerealiseerd. Het nieuwe plan moet ruimte bieden aan gewenste functiewijzigingen naar niet-agrarische functies. De overblijvende agrarische bedrijven willen blijven ontwikkelen en groeien. Met deze groei is in het oude bestemmingsplan onvoldoende rekening gehouden. Naast de economische ontwikkeling spelen natuur en landschap een belangrijke rol. De afgelopen jaren is veel verbeterd in de Wieden en de Weerribben ten aanzien van de waterkwaliteit.

3.2 Ontwikkelingen bestemmingsplan Buitengebied

Het bestemmingsplan probeert eenheid te brengen in de bouw -en gebruiksregels voor agrarische opstallen en andere functies. Daarnaast heeft het plan als doel om voor de komende planhorizon aan een aantal landelijk gebied gebonden functies. Ook niet direct landelijk gebied gebonden functies worden mogelijk gemaakt maart zijn ondergeschikt. Het algemene uitgangspunt is dat de agrarische bedrijfsvoering (door dit buitenplans te regelen) ruimte geboden wordt om zich te ontwikkelen, waarbij geldt dat tegelijkertijd de landschappelijke, natuurlijke en cultuurhistorische waarden, alsmede de ruimtelijke kernwaarden van de verschillende gebieden behouden blijven of versterkt worden. Specifiek maakt het bestemmingsplan Buitengebied Steenwijkerland de volgende ontwikkelingen mogelijk via een wijzigingsbevoegdheid die relevant zijn voor het MER:

- Bouwmogelijkheden voor opstallen op het erf (echter zonder toename van het aantal beesten)
- Omschakeling van agrarische bedrijven naar:
  - Gebruiksgerichte paardenhouderijen
  - Lichte bedrijvigheid (categorie 1 en 2)
  - Hoogwaardige recreatieve voorzieningen
  - Recreatieve voorzieningen ten behoeve van groepsaccomodatie
  - Zorggerelateerde activiteiten
- Ligplaatsen recreatievaartuigen
- Nieuwe minicampings met maximaal 15 standplaatsen. Het totale aantal is gelimiteerd op 50 campings, het betreft een voortzetting van de vigerende regels.
- Nieuwe natuur ten behoeve van EHS (max. 125 hectare). Het betreft aanvullende natuur op de reeds bestemede, en op de kaart geduide natuur.
- Via een afwijking is het mogelijk om aanvullend op de hoofdbestemming complementaire daghoreca, kleinschalige verblijfsrecreatie en bed & breakfast toe te staan. Voorts wordt via het plan rechtstreeks geregelgd om een aan huis verbonden beroep in woning te starten.

3.3 Ontwikkelingen bestemmingsplan Verblijfsrecreatieterreinen

De gemeente Steenwijkerland is gestart met een traject voor de actualisatie van haar bestemmingsplannen voor de recreatieterreinen. Recent is een bestemmingsplan voor de verblijfsrecreatieterreinen in Giethoorn vastgesteld. Voor de overige verblijfsrecreatieterreinen binnen de gemeente wil de gemeente eveneens voorzien in een actuele regeling.

De aanleiding van de actualisatie van het bestemmingsplan Verblijfsrecreatieterreinen kent de volgende gronden:

- Afschaffing van de WOR[10] per 1 januari 2008, hierdooor is de wens ontstaan om meer uniformiteit aan te brengen in de regels
- Wabo[11] regels ten aanzien van vergunningvrij bouwen
- Duidelijkheid geven over de instandhoudingsdoelen van de Natura2000-gebieden
- Het maken van een eenduidige regelgeving door verschillende bestemmingsplannen te vervangen
- De vraagverandering naar luxere accommodatie met een korter en vaker verblijf
- Het koppelen van de landschappelijke kwaliteiten aan de ontwikkelingsmogelijkheden van verblijfsrecreatieterreinen

Uitgangspunten bestemmingsplan

Het bestemmingsplan Verblijfsrecreatieterreinen betreft hoofdzakelijk een beheersgericht plan waarin een planologische regeling is opgenomen voor de vergunde en/of bestemde situatie. In het plan worden *geen* ontwikkelingsmogelijkheden in de zin van fysieke uitbreidingen mogelijk gemaakt. De flexibiliteit in het plan is beperkt tot de huidige grenzen van de recreatieterreinen en is gericht op de inrichting van de recreatieterreinen.

[10] Wet op de Openluchtrecreatie
[11] Wet algemene bepalingen omgevingsrecht

Figuur 3.1 De ligging van de recreatieterreinen

Het plangebied van het nieuw op te stellen bestemmingsplan Verblijfsrecreatieterreinen omvat recreatieterreinen in de gemeente Steenwijkerland, exclusief de recreatiewoningterreinen, terreinen die in recente bestemmingsplannen zijn opgenomen en terreinen binnen beschermd stads- en dorpsgezicht (zoals Giethoorn en Blokzijl). In totaal gaat het om 37 verblijfsrecreatieterreinen. In het nieuw op te stellen bestemmingsplan worden minicampings niet opgenomen. Het kamperen op deze terreintjes kan over het algemeen beschouwd worden als een nevenactiviteit van het wonen of het agrarisch bedrijf. Het beleid omtrent minicampings zal overigens worden geregeld in het bestemmingsplan Buitengebied.
Het bestemmingsplan Verblijfsrecreatieterreinen maakt alleen ontwikkelingen op de bestaande terreinen mogelijk (de omvang van de terreinen blijft gelijk). Eventuele initiatieven voor de uitbreiding van die terreinen maken geen onderdeel uit van dit bestemmingsplan (ook niet via wijzigingsbevoegdheden). De gemeente streeft naar een bepaalde mate van flexibilisering binnen de verblijfsrecreatieterreinen, een en ander conform de Nota van uitgangspunten Verblijfsrecreatieterreinen. Ondernemers van de terreinen krijgen de mogelijkheid om flexibeler invulling te geven aan de verblijfsrecreatieterreinen.

De bestaande verblijfsrecreatieterreinen zijn ingedeeld in een aantal categorieën:

- Kampeerterrein: alleen kampeermiddelen
- Recreatieterrein 1: kampeermiddelen stacaravans en chalets
- Recreatieterrein 2: kampeermiddelen, stacaravans, chalets en recreatiewoningen

De flexibilisering is van toepassing op de categorieën ‘Recreatieterrein 1’ en ‘Recreatieterrein 2’. Voor beide categorieën geldt dat kampeerplaatsen mogen worden omgezet in stacaravans en chalets. Bestaande stacaravans en chalets mogen worden vergroot van 60 m^2 naar 70 m^2. Ondernemers krijgen de vrijheid om een kleinere oppervlakte aan te houden, dit betekent dat bijvoorbeeld meer woningen gebouwd kunnen worden (zie ook tabel 3.2). Bij de categorie ‘Recreatieterrein 2’ geldt aanvullend nog dat recreatiewoningen mogen worden vergroot van 250 m^3 naar 300 m^3. De herinrichtingsmogelijkheden voor de terreinen zijn verkend op basis van vier scenario’s (Passende beoordeling, Altenburg & Wymenga, 2013). In onderstaande tabel zijn kwantitatieve inschattingen gegeven van de vier scenario’s afgezet tegen de huidige situatie. In het MER wordt het scenario van het maximum aantal als uitgangspunt gehanteerd omdat dit aantal wordt vastgelegd in het bestemmingsplan Verblijfsrecreatieterreinen.

Tabel 3.1 Verblijfscapaciteit van verblijfsrecreatieterreinen in het bestemmingsplan Verblijfsrecreatieterreinen met een onderscheid in toerplaatsen (kampeerplekken) en standplaatsen (stacaravans en chalets)

Capaciteit	Kampeerplekken	Standplaatsen	Totaal
Aantal verblijfseenheden			
Huidige situatie	1.244	3.155	4.399
40 m^2-scenario	0	5.076	5.076
55 m^2-scenario	0	4.399	4.399
70 m^2-scenario	0	2.428	2.428
Maximum aantal	0	4.399	4.399

Bezoekerstoename

De bovengenoemde ontwikkelingen kunnen leiden tot een toename in bezoekersaantallen onder andere door seizoensverlenging en een andere bezettingsgraag. In het kader van dit planMER / Passende beoordeling is hier rekening mee gehouden.

3.4 Type bestemmingen in het bestemmingsplan Buitengebied

Deze paragraaf gaat in op de wijze waarop de gemeente Steenwijkerland omgaat met de agrarische- en recreatieve doeleinden en overige relevante bestemmingen in het bestemmingsplan Buitengebied.

3.4.1 Type agrarische bedrijven

In het bestemmingsplan buitengebied worden de volgende typen agrarische bedrijven onderscheiden:

Grondgebonden veehouderij: een agrarisch bedrijf waarvan de bedrijfsvoering, al dan niet met beweiding, hoofdzakelijk niet in gebouwen plaatsvindt, waarbij het gebruik van agrarische gronden noodzakelijk is voor het functioneren van het bedrijf, zoals een melkrundveehouderijbedrijf, een akkerbouwbedrijf, een productiegerichte paardenhouderij, een biologisch veehouderijbedrijf, waarbij dieren worden gehouden overeenkomstig de regels die krachtens artikel 2 van de Landbouwkwaliteitswet zijn gesteld ten aanzien van de biologische productiemethoden, en naar aard daarmee gelijk te stellen agrarische bedrijven

Figuur 3.2 Impressie melkrundveebedrijf

Intensieve veehouderijen: een agrarisch bedrijf met een in hoofdzaak niet-grondgebonden agrarische bedrijfsvoering in de vorm van het houden van dieren, zoals een rundveemesterij (exclusief vetweiderij), een varkens-,vleeskalver-, pluimvee- of pelsdierhouderij, of een combinatie van deze bedrijfsvormen, alsmede naar de aard daarmee gelijk te stellen bedrijfsvormen met (nagenoeg) geen weidegang.

Figuur 3.3 Impressie intensieve veehouderij

Gebruiksgerichte paardenhouderij: een paardenhouderij, waarbij het gebruik van paarden voorop staat, ten behoeve van recreatie en sport, te onderscheiden in:

a. Paardenhouderijen gericht op training van paarden waaronder worden begrepen africhtbedrijven, handels- en springstallen en draf- en renentrainementen
b. Dienstverlenende paardenhouderijen, waaronder worden begrepen manegebedrijven
c. Paardenverhuurbedrijven en pensions
d. Paardenhouderijen ten behoeve van het houden van paarden en pony's voor eigen gebruik, als vrijetijdsbesteding, waaronder tevens begrepen oefenaccommodaties van rijverenigingen

Figuur 3.4 Impressie (gebruiksgerichte) paardenhouderij

Paardenhouderij: het houden van paarden en pony's ten behoeve van het gebruik van deze dieren, zoals ten behoeve van pensionstallen, wedstrijdstallen, verhuurbedrijven en rijscholen.

Productiegerichte paardenhouderij: een paardenhouderij welke is gericht op het fokken van paarden die bedoeld en geschikt zijn voor een specifieke taak, waaronder in ieder geval wordt begrepen hengstenstations, paardenmelkerijen, opfokbedrijven voor paarden en pony's, ook merriehouderijen of stoeterijen genaamd.

Figuur 3.5 Impressie stoeterij

Niet-grondgebonden agrarisch bedrijf: een agrarisch bedrijf waarvan de bedrijfsvoering hoofdzakelijk in gebouwen plaatsvindt, en dat als zodanig niet afhankeliljk is van agrarische gronden als productiemiddel, zoals een intensief kwekerijbedrijf of een intensief veehouderijbedrijf.

Figuur 3.6 Impressie niet-grondgebonden agrarisch bedrijf

3.4.2 Agrarische doeleinden

Landbouw is een van de belangrijkste sociale en economische dragers voor het buitengebied van Steenwijkerland. In hoofdlijnen wordt het gebied verdeeld in drie agrarische gebiedsbestemmingen:

- Agrarisch (A): De voor 'Agrarisch' aangewezen gronden zijn bestemd voor agrarisch bedrijfsmatig gebruik en agrarisch hobbymatig gebruik
- Agrarisch - Bomenteelt (AB); De voor AB aangewezen gronden zijn bestemd voor bomenteelt, composteerinstallatie en wonen in een bedrijfswoning.
- Agrarisch met waarden - Natuur- en landschapswaarden (AW). De voor AW aangewezen gronden zijn bestemd voor agrarische gebruik aangevuld met bescherming, instandhouding en versterking van de aanwezige natuurlijke en/of landschappelijk waarden, elementen en vegetatie. Ook is groepskamperen op verschillende plekken toegestaan.

3.4.3 Overige doeleinden

Andere relevante doeleinden voor het MER zijn de ligplaatsen voor recreatievaartuigen en nieuwe natuur ten behoeve van de EHS. Ook de omschakeling van agrarische bedrijven naar andere functies zijn relevant voor het MER.

3.4.4 Recreatieve doeleinden (bestemmingsplan Verblijfsrecreatieterreinen)

Voor de recreatieve doeleinden is het aantal, ligging en grootte van recreatiewoningen op Recreatieterreinen 1 en 2 relevant. De kampeerterreinen blijven ongewijzigd in het nieuwe plan.

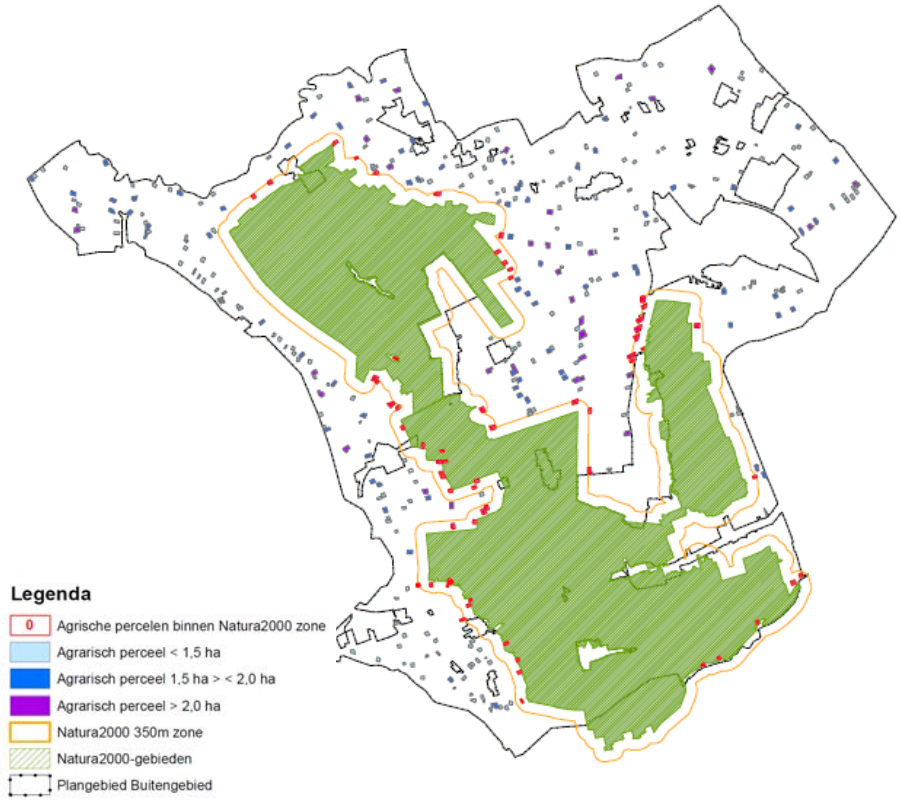

Figuur 3.7 Agrarische bouwvlakken bestemmingsplan Buitengebied 2013 (bron; gemeente Steenwijkerland)

3.5 Consequenties recente jurisprudentie

Zoals in het voorbericht in hoofdstuk 1 staat aangegeven heeft de uitspraak van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State van 5 december 2012 (201109053/1/R2) inzake het bestemmingsplan Buitengebied Zelhem, gemeente Bronckhorst, gevolgen voor de praktijk inzake de manier van bestemmen in bestemmingsplannen.

In dit milieueffectrapport is op basis vanuit het worstcasebeeld in eerste instantie aangetoond dat, als gebruik wordt gemaakt van de volledige groeiruimte op alle percelen, er sprake zal zijn van significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de voor verzuring en eutrofiëring gevoelige habitats binnen de Natura2000-gebieden Wieden en Weerribben. In het onderzoek in dit planMER is nog via een aantal goed gefundeerde aannames het reële ontwikkelscenario voor de landbouw bepaald en op effecten gezet terwijl de planregels in principe ruimere groeimogelijkheden toestaan.

Het werken aan de hand van realistische scenario's leek tot 5 december 2012 door jurisprudentie bevestigd (bestemmingsplan Buitengebied 2010 Lochem, AbRvS 22 augustus 2012, nr. 201101467/1/R2). Gelet op de eerder genoemde uitspraak inzake bestemmingsplan Buitengebied Zelhem van 5 december 2012, en later bevestigd door de uitspraak van 14 december 2012 inzake het bestemmingsplan Landbouwontwikkelingsgebied Beemte-Vaassen (201209306/2/R2), zal het werken met realistische scenario's naar alle waarschijnlijkheid juridisch bij vervolguitspraken niet meer standhouden. Omwille van een juridisch houdbaar bestemmingplan Buitengebied Steenwijkerland heeft de gemeente Steenwijkerland er daarom voor gekozen rekenschap te geven van de uitspraak van 5 december 2012 inzake het plan Zelhem.

De gemeente heeft na advisering hieromtrent ervoor gekozen een verbale regeling in de planregels op te nemen inhoudende een bouwverbod voor stallen voor het houden van dieren. Op die manier wordt voorkomen dat uitvoering van het bestemmingsplan Buitengebied leidt tot extra stikstofemissies. Uitbreidingen van veehouderijbedrijven zullen alleen buitenplans kunnen plaatsvinden. Dergelijke buitenplanse ontwikkelingen dienen vanzelfsprekend altijd vergezeld te gaan van de nodige milieutoetsen, waaronder de toets aan de Natuurbeschermingswet (passende beoordeling). Door het verbod specifiek te laten zijn voor het bouwen van dierenverblijven, te gebruiken voor het houden van dieren, wordt voorkomen dat bouwmogelijkheden op bouwvlakken van bijvoorbeeld akkerbouwbedrijven en bouwmogelijkheden voor loodsen of andere bedrijfsgebouwen waar geen dieren worden gehouden geblokkeerd worden (die emiteren ten slotte geen stikstof).

In het volgende hoofdstuk staat weergegeven op welke manier gekomen is tot het realistische ontwikkelscenario. Het betreft het ontwikkelscenario dat onder voorwaarden in de vastgestelde milieugebruiksruimte past.

4 Aanpak stikstofonderzoek

4.1 Gebiedsgerichte benadering

Het onderzoek wordt uitgevoerd in het kader van een ruimtelijk plan. Dit betekent dat de effecten op ‘strategisch niveau’ duidelijk moeten worden. Dit vraagt om een gebiedsgerichte benadering omdat op projectniveau de kennis over details ontbreekt. De gebiedsgerichte benadering spitst zich dan ook toe op een onderbouwde kwantificering van de emissies uit het plangebied en depositie op Natura2000-areaal.

Om een gebiedsgericht onderzoek efficiënt in te kunnen richten is het noodzakelijk om een zekere standaardisering aan te brengen. De bronsterkte voor stikstofemissies vanuit het gebied wordt bepaald door het staltype en het aantal dieren. Het aantal dieren wordt grotendeels bepaald door de beschikbare omvang van het bouwvlak. Om het gebied te kunnen karakteriseren is een overzicht gemaakt van de relatieve bijdrage aan de emissies door de verschillende diergroepen. De navolgende tabel geeft dit emissieprofiel van het gebied weer.

Tabel 4.1 Het emissieprofiel van het plangebied

Diergroep	Relatieve bijdrage aan de emissies	Opmerkingen
Melkvee	74%	
Varkens	6%	
Vleesvee	6%	
Kippen	6%	
Schapen	1%	
Overig	1%	Paarden, geiten en dergelijke

In de gebiedsgerichte modellering levert het melkvee 74% van de bijdrage. De emissies van de restgroep zijn gedurende deze studie gefixeerd. In de bijlage staat de door ons gevolgde methodiek beschreven waarbij gebruik is gemaakt van de computerapplicaties OPS[12] en GIS om de individuele emissiegegevens om te zetten in algemene depositiecontouren.

[12] Operationeel Prioritaire Stoffen

4.2 Te onderzoeken scenario's

De effecten van de landbouw zullen aan de hand van verschillende scenario's in beeld worden gebracht (zie hieronder). De overige ontwikkelingen, zoals die omtrent verbreding van de landbouw en kwaliteitsslagen binnen de recreatieve sector, zijn in de Passende beoordeling nader beschouwd.

We onderscheiden voor de veehouderijbedrijven de volgende scenario's:

- Referentiesituatie: huidige situatie + autonome ontwikkeling (inclusief het strikt handhaven van de AmvB Huisvesting)
- Scenario maximale ontwikkelmogelijkheden van de landbouwsector op basis van ruimtelijke groeimogelijkheden die het bestemmingsplan Buitengebied biedt, zonder sectorale belemmeringen in acht te nemen
- Saldering op basis van techniek. Doel is vaststellen of binnen het plangebied voldoende salderingsruimte mag worden verwacht om de geboden agrarische ontwikkelruimte binnen de milieugebruiksruimte te faciliteren
- Overige scenario's en alternatieven indien de inzet van techniek niet voldoende soelaas blijkt te bieden

Verschil tussen alternatief en scenario

Scenario: dat wat de gemeente 'overkomt', er is geen actieve sturing door de gemeente, externe invloeden zoals economische of maatschappelijke ontwikkelingen zijn bepalend voor de ontwikkelingen in het plangebied.

Alternatief: daar waar keuzeruimte aanwezig is voor het gemeentebestuur, er is actieve sturing mogelijk in welke ontwikkelingen wel en niet gewenst zijn.

4.3 Referentiesituatie

Met dit MER wordt invulling gegeven aan de vereisten die voortvloeien uit de Natuurbeschermingswet 1998 (Nbw) en Wet milieubeheer (Wm). De referentiesituaties die gehanteerd worden voor de effectbeschouwingen zijn echter voor beide kaders verschillend.

4.3.1 Referentie vanuit de Natuurbeschermingswet (Nbw)

Vanuit de directe en indirecte kaders die worden gesteld vanuit de Natuurbeschermingswet wordt de voorgenomen activiteit vergeleken met het 'huidig gebruik'. De basis voor de bepaling van het huidige gebruik in dit MER zijn de vergunningen geweest zoals die staan geregistreerd in de gemeentelijke administratie. Opgemerkt wordt dat in deze registratie nog niet in alle gevallen de emissiegrenswaarden vanuit het Besluit huisvesting zijn opgenomen.

Dit komt doordat de registratie wellicht achter loopt, maar vooral omdat de handhaving op het Besluit huisvesting enigszins achter loopt, en omdat er een gedoogsituatie bestaat voor een deel van de intensieve veehouderijen. Voor een passende beoordeling vanuit artikel 19j Nbw, mag de referentiesituatie niet de situatie zijn op basis van de vergunning, maar moet dat de situatie zijn op basis van wat er feitelijk plaats vindt. Daarom zou het één op één tot “referentie situatie” verklaren van de emissies conform het Besluit huisvesting onvoldoende recht doen aan de randvoorwaarden die eraan worden gesteld.

Op basis van de geregistreerde gebruiksgegevens zoals die in de gemeentelijke administratie staan is een eerste gebiedskaart gemaakt. Deze is vervolgens gecorrigeerd naar de feitelijke situatie, gebruik makend van de gebiedskennis zoals die bij de gemeente beschikbaar is. Zo zijn bijvoorbeeld de inrichtingen verwijderd die nog wel vergund waren maar waarvan bekend was dat er niet langer sprake is van enige bedrijfsvoering. Ook de latent aanwezige ruimte in vergunningen voor stallen die al wel zijn afgegeven, maar die nog niet zijn gebouwd is weg gefilterd.

Ook zijn er correcties doorgevoerd op de bedrijfsvoering van de overige inrichtingen. Daarmee is bewerkstelligd dat deze referentiesituatie zo goed als mogelijk overeenkomt met de definitie van ‘huidig gebruik’ zoals die voortkomt uit de Natuurbeschermingswet. In eerste instantie zijn de bouwvlakken uit het bestemmingsplan overgenomen. Op basis van de gemeentelijke administratie is, na correctie tot ‘huidig gebruik’ aan elk van deze bouwvlakken een emissiepunt gekoppeld. In de bijlage wordt toegelicht op welke wijze de emissies zijn vertaald naar individuele en gebiedseigen depositiekarakteristieken.

Het huidig gebruik is vergeleken met de mei-tellingen (gecombineerde opgave 2012) zoals die door het CBS worden gepubliceerd. Uit die vergelijking komen geen moverende redenen naar voren om het boven beschreven huidig gebruik aan te passen via een correctie.

Het resultaat van deze gebiedsgerichte modellering is weergegeven in figuur 4.1.

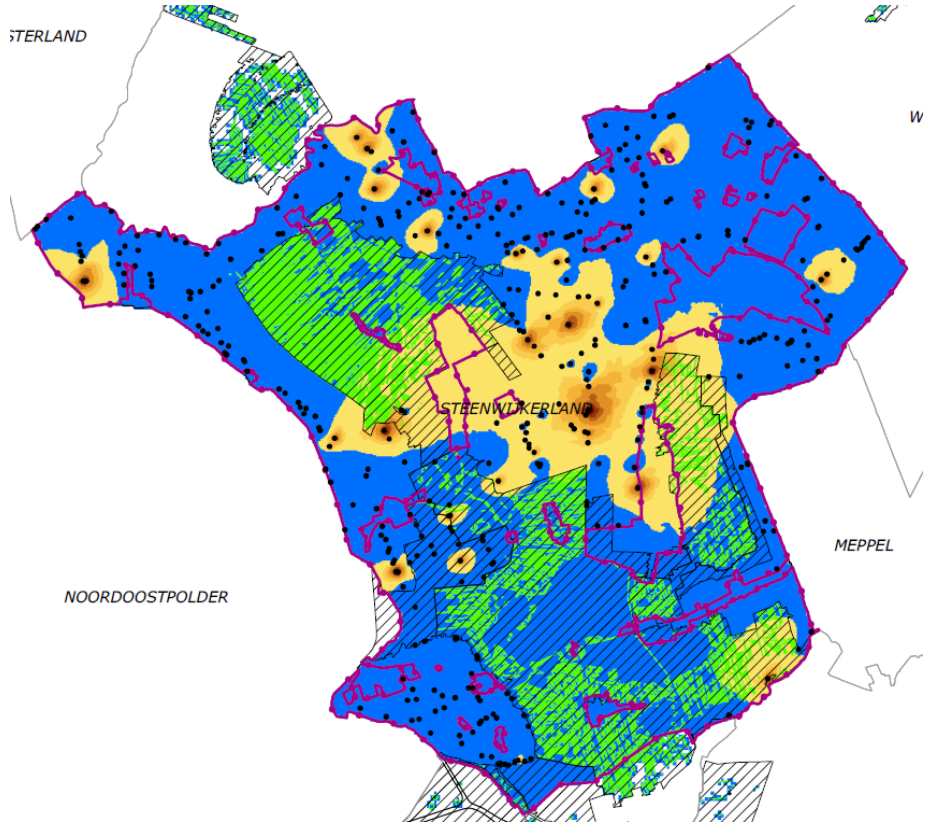

Figuur 4.1 Resultaten van de gebiedsgerichte modelleringen van het huidig gebruik (nul-scenario)

4.3.2 Referentie vanuit de Wet milieubeheer (Wm)

Vanuit de eisen die de Wet milieubeheer aan een MER stelt wordt de voorgenomen activiteit vergeleken met de referentiesituatie (huidige situatie + de autonome ontwikkeling). Daarvoor geldt dat in eerste instantie de huidige situatie in het referentiejaar beschreven moet worden en vervolgens de te verwachte autonome ontwikkelingen. Het gaat om de ontwikkelingen die voortkomen uit autonoom (reeds vastgesteld) beleid.

Vanuit het ruimtelijk spoor zijn er geen relevante autonome ontwikkelingen waar rekening mee gehouden moet worden. Vanuit de sectorale wetgeving is die er wel. Het Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderij van 8 december 2005 (verder afgekort als Besluit huisvesting) is voor het grootste deel verantwoordelijk voor de autonome ontwikkeling waar in dit MER rekening mee is gehouden.

Dit Besluit schrijft namelijk voor dat de ammoniakemissies voor drie hoofdcategorieën dieren uiterlijk in 2013[13] aan de grenswaardes uit het Besluit moeten voldoen. Voor rundvee, varkens en kippen zijn daartoe een aantal emissiegrenswaarden vastgesteld, zonder dat is voorgeschreven met welke middelen deze grenswaarden gehaald dienen te worden.

Met dit Besluit wordt invulling gegeven aan het algemene emissiebeleid voor heel Nederland. Het Besluit bepaalt dat dierenverblijven, waar emissiearme huisvestingssystemen voor beschikbaar zijn, op den duur emissiearm moeten zijn uitgevoerd. Hiertoe bevat het besluit zogenaamde maximale emissiewaarden. Op grond van het besluit mogen alleen nog huisvestingssystemen met een emissiefactor die lager is dan of gelijk is aan de maximale emissiewaarde, toegepast worden. Voor de melkrundveehouderij heeft dit in de praktijk geen verstrekkende consequenties omdat de grenswaarde overeenkomt met de huidige bedrijfsvoering. Voor de intensieve veehouderij kan het als autonome ontwikkeling consequenties hebben voor de sector.

Bij het vaststellen van de autonome ontwikkeling is hiermee rekening gehouden in de gebiedsgerichte modellen die zijn gebruikt. De depositie neemt iets af ten opzichte van de huidige situatie. Dit is het resultaat van de emissie beperkende maatregelen die vanuit het Besluit huisvesting genomen zullen moeten worden.

4.4 Scenario maximale ontwikkelmogelijkheden landbouwsector

Vervolgens is vastgesteld wat het maximaal mogelijke effect kan zijn vanuit het plangebied (‘worstcase’). De algemene uitgangspunten in het gebiedsgerichte onderzoek naar de effecten van eutrofiëring en verzuring op de Natura2000-gebieden zijn daarin:

- Het uitbreiden van de bouwvlakken tot 1,5 ha, daar waar de gemeente voornemens is dit toe te gaan staan. Daarnaast wordt een wijzigingsbevoegdheid met voorwaarden opgenomen
- Waarmee het bouwvlak kan worden vergroot tot 2,0 ha.
- Het opvullen van bestaande bouwvlakken in de rest van het plangebied
- Geen verdergaande inzet van emissiebeperkende maatregelen ten opzichte van autonome ontwikkelingen

Op basis van bovenstaande is de maximale groei van de sector vastgesteld die de gemeente voornemens is binnen het plan mogelijk te maken. Het tweede vertrekpunt voor dit scenario is dat er geen verdergaande emissiebeperkende maatregelen zijn ingezet dan zoals die op basis van het Besluit huisvesting al zijn verwerkt. Aanname ten behoeve van de gebiedsgerichte modellering is daarom geweest dat het aantal dieren, en dus de emissies, recht evenredig toenemen met de toename van het bebouwd oppervlak. Het verschil met de autonome ontwikkeling is dus het aantal dieren dat wordt gehouden. De emissie per dier is gelijk gehouden.

[13] Daarmee wordt voor deze ontwikkeling voldaan aan de randvoorwaarde dat het aannemelijk is dat ze plaats zal hebben binnen de periode van 10 jaar die geldt als “houdbaarheidstermijn” voor bestemmingsplannen

Na het worstcase scenario op deze manier in te richten is een gebiedsdepositie berekend: de depositie op de Natura2000 vanuit het plangebied. Deze geldt als de maximale toename van de depositie die op basis van het opvullen van de planologische ruimte zou kunnen worden bereikt, zonder rekening te houden met andere krachten die op de landbouwsector inwerken.

In het onderstaand kader wordt geschetst welke krachten dat zoal zijn. Bij de verdere ontwikkeling van scenario's, en bij de beoordeling hiervan, is daar rekening mee gehouden.

Ontwikkellijnen vanuit het worstcase scenario
De totale ontwikkelruimte die het plan biedt aan de individuele percelen is vanuit ruimtelijk perspectief aanvaardbaar en inpasbaar. Stallen van 1,5 ha passen op de plaatsen waar deze worden mogelijk gemaakt, als ook aan alle randvoorwaarden die het plan opneemt wordt voldaan.

Voor alle veehouderijen in het gebied geldt dat uitbreiding alleen mogelijk is als kan worden aangetoond dat er geen netto toename is van de bijdrage op de verzuring en eutrofiering in de omliggende Natura2000-gebieden. In eerste instantie biedt het provinciale beleid de kaders voor externe saldering die daartoe kan worden aangewend.

Voor de grondgebonden melkveehouderij geldt dat er in de huidige situatie al sprake is van een veebezetting van ongeveer 2 melkkoeien per hectare. Een dergelijke veebezetting laat nog wel ene uitbreiding toe al dient daarbij aangemerkt te worden dat naar de aard van grote delen van het gebied (waterrijk weidegebied met kleine percelen) een groei tot meer dan 3 melkkoeien per ha niet erg realistisch lijkt.

4.5 Dynamiek in de sector

Het is niet realistisch dat alle bestaande veehouderijen gedurende de planperiode zullen blijven bestaan. Dit is geen redelijke veronderstelling omdat er al lang sprake is van een trend dat elk jaar ongeveer 5 % van de boeren er mee stopt. Gedurende een planperiode van 10 jaar zou dat betekenen dat bijna de helft van de bedrijven niet langer operationeel is. Echter, het is redelijk om rekening te houden met het fenomeen dat niet levensvatbare bedrijven vaak een overgangsfase meemaken waarin de bedrijfsactiviteiten wel worden voortgezet, maar er van groei geen sprake meer is. Een populatie kenmerkt zich dus door een deel stoppers, een deel blijvers en een deel groeiers.
De gemeente heeft een redelijk goed beeld van de te verwachten dynamiek binnen de sector. Er zijn voldoende redenen om aan te nemen dat binnen de planperiode, elk jaar ongeveer 6 % van de agrarische bedrijven zal stoppen. Berekeningen tonen aan dat als 20 % van de dan resterende bedrijven zou groeien tot bouwvlakken van 1,5 ha de totale veebezetting op zou lopen tot bijna 5,5 stuks melkvee per hectare. Omdat dit geen realistisch perspectief is moeten we ervan uitgaan dat het percentage groeiers beperkt zal blijven tot ongeveer 10 % van de populatie. In combinatie met 6 % stoppers per jaar zou dat na 10 jaar resulteren in een beperkte groei van de veebezetting tot 3 stuks melkvee per ha.

4.6 Onderzoek naar het effect van het Provinciaal beleid

Op basis van de boven beschreven te verwachten dynamiek binnen de agrarische sector is onderzocht wat het effect zou zijn van het toepassen van de maximale streefemissies uit de Beleidsregel Natura 2000 en stikstof voor veehouderijen Overijssel.

Het stikstofbeleid is van toepassing op alle veehouderijbedrijven in de provincie Overijssel. Het formuleert streefwaarden voor te behalen emissiebeperkingen. Toepassen van de beleidsregel bij het toekennen van Nb-wet vergunningen leidt tot een daling van de uitstoot van ammoniak vanuit de veehouderij en geeft duidelijkheid over mogelijkheden voor agrarische bedrijfsontwikkeling. Het beleid gaat ervan uit dat nieuwe stallen met behulp van de laatste emissiereducerende technieken worden gebouwd en de eis dat deze bedrijven in 2028 gemiddeld aan BBT++ voldoen. Hierdoor zal de algehele ammoniakemissie van veehouderijen afnemen en zal hierdoor minder depositie op Natura2000-gebieden plaatsvinden.

Het beleid richt zich in eerste instantie op nieuw te bouwen stallen. Om de werking van de beleidsregel te kunnen simuleren zijn in het gebruikte GIS-model de bouwvlakken gesplitst. Dat heeft het mogelijk gemaakt de emissies uit de bestaande stallen te fixeren op de autonome ontwikkelingen vanuit het Besluit huisvesting. Voor alle uitbreidingen ten opzichte van de bestaande stallen is gerekend met de streefemissies die in de beleidsregel zijn opgenomen.

Omdat in dit scenario ook de voorzienbare bedrijfsontwikkelingen zijn verdisconteerd geven de uitkomsten van de berekeningen inzicht in de vraag of stoppende bedrijven binnen de gemeente voldoende salderingsruimte bieden om de groeiruimte die het bestemmingsplan mogelijk maakt ook te benutten, binnen de beleidsmatige randvoorwaarden die gelden in Overijssel.

4.7 Nader onderzoek

In de gebiedsgerichte modelering, rekening houdend met de te verwachten dynamiek op lokaal niveau, wordt de meeste ontwikkelkracht toegekend aan de grootse bedrijven. Als deze uitbreiden kan dat lokaal zorgen voor een piekbelasting op een in de buurt gelegen kwalificerende habitat binnen de begrenzing van een Natura2000-gebied. In principe is een dergelijke piekbelasting een ongewenst effect op de lokale instandhoudingsdoelstellingen. Mochten de rekenuitkomsten daar toe aanleiding geven zal er nader onderzoek worden uitgevoerd om vast te stellen of er aanleiding is een aanvullende lokale zonering in het plan op te nemen.

5 Effecten op de natuur

Een belangrijk onderwerp van dit milieueffectrapport is het aspect natuur. Inzichtelijk is gemaakt of door ontwikkelingsmogelijkheden in het bestemmingsplan significant negatieve effecten kunnen optreden op relevante natuurwaarden (met name Natura2000-gebieden). Belangrijk is daarbij of eventuele effecten een probleem kunnen vormen voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan in het licht van natuurwetgeving, zoals de Flora- en faunawet en Natuurbeschermingswet 1998. Dit hoofdstuk gaat in op de effecten op natuurwaarden.

5.1 Beoordelingskader

De ontwikkelingsruimte van het bestemmingsplan kan op verschillende manieren van invloed zijn op beschermde natuur. In onderstaande tabel is aangegeven welke beoordelingskaders zijn toegepast voor dit onderdeel.

Tabel 5.1 Wijze effectbeoordeling natuur

Natuur		
Aspect	**Criterium**	**Beoordeling**
Natura 2000	Redelijke uitvoerbaarheid bestemmingsplan, betreft: Effecten op instandhoudingsdoelen door mogelijk gemaakte ontwikkelingen	Kwantitatief
Beschermde natuurmonumenten	Redelijke uitvoerbaarheid bestemmingsplan, betreft: Effecten op ‘oude doelen’ door mogelijk gemaakte ontwikkelingen	Kwantitatief
Ecologische Hoofdstructuur	Redelijke uitvoerbaarheid bestemmingsplan, betreft: Effecten op wezenlijke waarden en kenmerken door mogelijk gemaakte ontwikkelingen	Kwantitatief
Flora- en faunawet	Redelijke uitvoerbaarheid bestemmingsplan, betreft: Effecten op zwaarder beschermde soorten, mogelijkheid overtreding verbodsbepalingen door mogelijk gemaakte ontwikkelingen	Kwantitatief

De bovenstaande beoordelingskaders komen in dit hoofdstuk achtereenvolgens aan bod. Hiermee wordt een volledig beeld gevormd van de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan op het gebied van de natuurwetgeving.

5.2 Algemeen

Omdat er geen vastgestelde grootschalige natuurontwikkelingen op de rol staan (autonome ontwikkelingen) is bij de beschrijvingen van de natuurwaarden binnen het plangebied geen nadrukkelijk onderscheid gemaakt tussen de huidige situatie en de autonome ontwikkeling (huidige situatie + autonome ontwikkeling).

5.2.1 Autonome ontwikkeling biodiversiteit

Uit de Balans van de Leefomgeving 2012 [PBL, 2012] blijkt dat de achteruitgang van de biodiversiteit in Nederland gemiddeld gestabiliseerd is. Dit gemiddelde beeld wordt echter sterk gekleurd door de toename van algemene soorten. Voor veel zeldzame soorten is sprake van een aanhoudende teruggang. Met name soorten die hoge eisen stellen aan de kwaliteit van het leefgebied en soorten die kenmerkend zijn voor het agrarisch landschap nemen in veel gevallen nog steeds sterk af. Deze negatieve trend valt onder meer te verklaren doordat milieucondities onvoldoende verbeteren. Door aanhoudende verdroging, vermesting, verzuring en een gebrek aan ruimtelijke samenhang blijft sprake van een ‘vervlakking’ van de biodiversiteit.

5.2.2 Wetgeving

Er mag van worden uitgegaan dat de gebieds- en soortenbescherming in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 en Flora- en faunawet, behoud en ontwikkeling van de EHS en andere ruimtelijke beschermingsregimes een belangrijke bijdrage leveren aan het remmen van de achteruitgang van biodiversiteit. Dat er desondanks toch nog steeds sprake is van een vervlakking van de biodiversiteit hangt, zoals hiervoor omschreven, dus vooral samen met een onvoldoende verbetering van duurzame milieucondities. Hoewel de milieucondities de laatste decennia wel verbeterd zijn, is momenteel sprake van een afvlakking van de snelheid van verbetering. Op overzienbare termijn zullen daardoor de gestelde doelen voor duurzame milieucondities voor behoud van biodiversiteit nog niet gehaald worden.

Hoewel er veel onzekerheid is over de doelstellingen in de tijd, geldt wel dat de ambities voor het realiseren van de EHS grotendeels overeind blijven. In het kader van de Habitat- en Vogelrichtlijn heeft Nederland zich verder verplicht om zorg te dragen voor het behalen van de instandhoudingsdoelen voor Natura2000-gebieden. Ook voor veel Europees en nationaal bedreigde soorten geldt dat sprake blijft van een passende bescherming via de Flora- en faunawet, waar het gaat om bijvoorbeeld ruimtelijke ingrepen zowel binnen als buiten natuurgebieden.

5.2.3 Inpassing in ruimtelijk beleid en toetsing

Beïnvloeding van milieucondities hangt veelal samen met langlopende beleidsambities en ontwikkelingen op landelijke of zelfs internationale schaal. Deze worden niet wezenlijk beïnvloed door het ruimtelijke ordeningsspoor op lokale schaal, en blijven hier verder buiten beschouwing. Vanuit het perspectief van de bestemmingsplannen hanteren we daarom als uitgangspunt dat de autonome ontwikkeling van natuurwaarden op basis van geldend beleid en geldende wetgeving minimaal neutraal zal (moeten) zijn. Dit betekent concreet dat we de autonome ontwikkeling gelijk stellen aan de huidige situatie. De toetsing van effecten op natuur vindt daarom plaats op basis van de huidige situatie. De beperkte autonome ontwikkeling wordt in de volgende paragraaf benoemd.

5.3 Huidige situatie en autonome ontwikkeling

Het buitengebied van de gemeente Steenwijkerland bestaat uit grote percelen met landbouw en stukken natuur. Steenwijkerland behoort tot de lage delen van Nederland, waar veel laagveenmoerassen aanwezig zijn. Op de lage vlakten zijn weinig tot geen houtopstanden aanwezig en is een weids agrarisch landschap aanwezig. Er is een scherpe overgang met de hogere zandgronden naar de lagere venen van de gemeente. In het landschap bij Steenwijk is nabij Onna een groot hoogteverschil zichtbaar. Tevens is het zichtbaar in het landgebruik, waar op de zandgronden eikenlanen aanwezig zijn met meer akkerbouw en kenmerkende dorpskernen, zijn op het veen veel weidegronden aanwezig.

De natuurwaarden in de gemeente zijn met name gekoppeld aan de lage venen in het zuid-westen van de gemeente. Daar liggen de Natura2000-gebieden De Wieden en de Weerribben. Buiten de begrenzing van de gemeente ligt direct ten noorden het Natura2000-gebied Rottige meente en Brandemeer. Ten oosten ligt het gebied Havelte Oost en in het zuiden liggen de Olde Maten & Veerslootslanden en ten zuidwesten ligt het gebied Zwartemeer. Zie figuur 5.1.

De autonome ontwikkeling zal bestaan uit het realiseren van natuur in het kader van de Ecologische hoofdstructuur. Tevens zullen enkele verbindingszones afgerond worden. Voor de natuurwaarden in de Natura2000-gebieden worden beheerplannen met aanvullende maatregelen beschreven. Uitvoering van de maatregelen is een onderdeel van de autonome ontwikkeling.

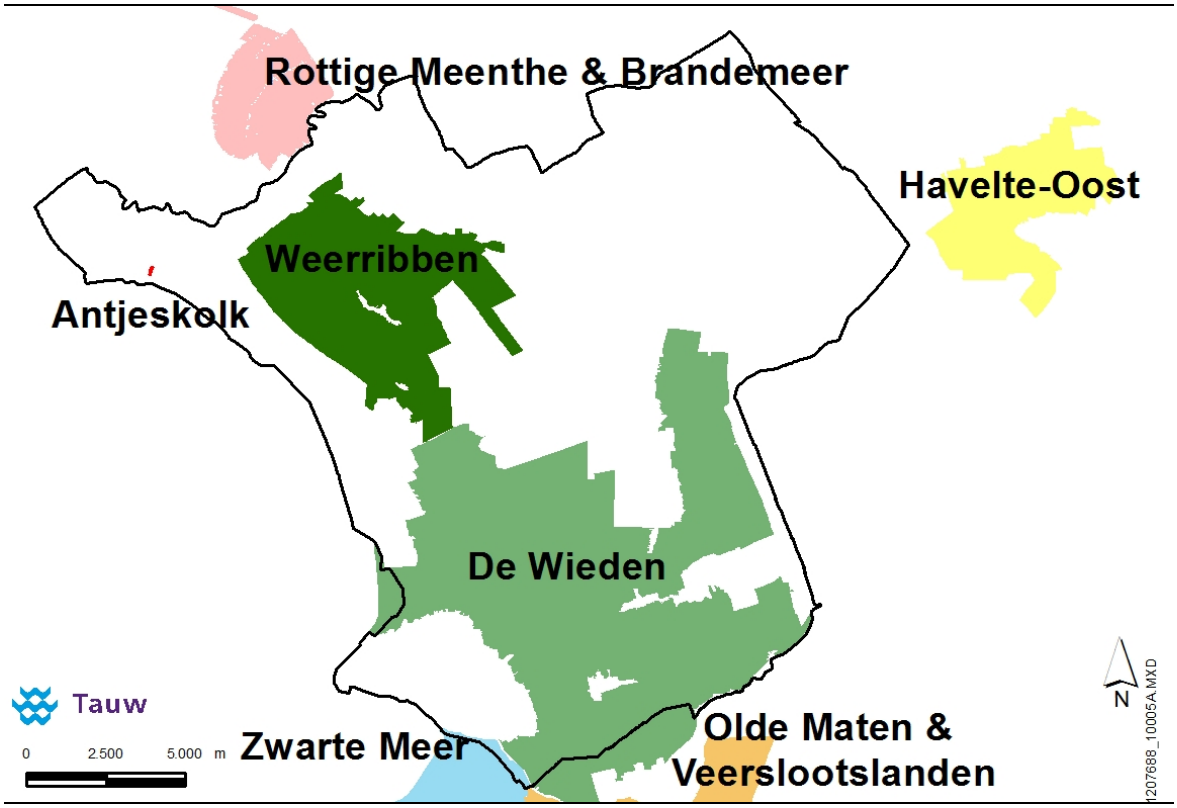

Figuur 5.1 Ligging plangebied ten opzichte van Natura2000-gebieden en Beschermde natuurmonumenten

5.4 Mogelijke ontwikkelingsruimte

Voor een goede toetsing van de natuurwaarden is het van belang te weten welke bestemmingen mogelijk zijn in het plangebied.

Ruimte bestemmingsplan Buitengebied Steenwijkerland

Specifiek maakt het bestemmingsplan Buitengebied Steenwijkerland de volgende ontwikkelingen (on)mogelijk via een wijzigingsbevoegdheid die relevant zijn voor het MER:

- Bouwmogelijkheden voor opstallen op het erf (echter zonder toename van het aantal beesten)
- Omschakeling van agrarische bedrijven naar:
  - Gebruiksgerichte paardenhouderijen
  - Lichte bedrijvigheid (categorie 1 en 2)
  - Hoogwaardige recreatieve voorzieningen
  - Recreatieve voorzieningen ten behoeve van groepsaccomodatie
  - Zorggerelateerde activiteiten
- Ligplaatsen recreatievaartuigen

- Nieuwe minicamping met maximaal 15 standplaatsen. Het totale aantal is gelimiteerd op 50 campings, het betreft een voortzetting van de vigerende regels
- Nieuwe natuur ten behoeve van EHS (max 125 hectare). Het betreft aanvullende natuur op de reeds bestemde en op de kaart geduide natuur

Via een afwijking is het mogelijk om aanvullend op de hoofdbestemming complementaire daghoreca, kleinschalige verblijfsrecreatie en bed & breakfast toe te staan. Voorts wordt via het plan rechtstreek geregelgd om een aan huis verbonden beroep in woning te starten.

Ruimte bestemmingsplan Verblijfsrecreatieterreinen
Het bestemmingplan recreatieterreinen maakt de volgende ontwikkelingen mogelijk:
Het plangebied van het nieuw op te stellen bestemmingsplan Verblijfsrecreatieterreinen omvat recreatieterreinen in de gemeente Steenwijkerland, exclusief de recreatiewoningterreinen, terreinen die in recente bestemmingsplannen zijn opgenomen en terreinen binnen beschermd stads- en dorpsgezicht (zoals Giethoorn en Blokzijl). In totaal gaat het om 37 verblijfsrecreatieterreinen. In het nieuw op te stellen bestemmingsplan worden minicampings niet opgenomen. Het kamperen op deze terreintjes kan over het algemeen beschouwd worden als een nevenactiviteit van het wonen of het agrarisch bedrijf. Het beleid omtrent minicampings zal worden geregeld in het bestemmingsplan Buitengebied.
Het bestemmingsplan Verblijfsrecreatieterreinen maakt alleen ontwikkelingen op de bestaande terreinen mogelijk. Eventuele initiatieven voor de uitbreiding van die terreinen maken geen onderdeel uit van dit bestemmingsplan (ook niet via wijzigingsbevoegdheden). De gemeente streeft naar een bepaalde mate van flexibilisering binnen de verblijfsrecreatieterreinen, een en ander conform de Nota van uitgangspunten Verblijfsrecreatieterreinen. Hierbij zijn de bestaande verblijfsrecreatieterreinen ingedeeld in een aantal categorieën:
- Kampeerterrein: alleen kampeermiddelen
- Recreatieterrein 1: kampeermiddelen stacaravans en chalets
- Recreatieterrein 2: kampeermiddelen, stacaravans, chalets en recreatiewoningen

Het bestemmingsplan verblijfsrecreatieterreinnen maakt geen nieuwe ontwikkelingen mogelijk. De omvang van de terreinen blijft gelijk, het plan bevat een flexibilieitsbepaling voor de invulling van terreinen. Ondernemers van de terreinen krijgen mogelijkheden om flexibelere invulling toe te kennen aan de verblijfsrecreatieterreinen.
De flexibilisering is van toepassing op de categorieën ‘Recreatieterrein 1’ en ‘Recreatieterrein 2’. Voor beide categorieën geldt dat kampeerplaatsen mogen worden omgezet in stacaravans en chalets. Bestaande stacaravans en chalets mogen worden vergroot van 60 m2 naar 70 m^2.

Ondernemers krijgen de vrijheid om een kleiner oppervlakte aan te houden, dit betekent dat bijvoorbeeld meer woningen gebouwd kunnen worden (zie ook tabel 3.2). Bij de categorie 'Recreatieterrein 2' geldt aanvullend nog dat recreatiewoningen mogen worden vergroot van 250 m^3 naar 300 m^3.

5.4.1 Beschermde soorten / soortgroepen

Op basis van regionale verspreidingsgegevens kan de aanwezigheid van de volgende strikt beschermde soorten in het plangebied niet worden uitgesloten. Het overzicht beperkt zich tot zogenaamde tabel-2 en -3 soorten en tot vogels met jaarrond beschermde nesten (cat. 1-4) conform het beschermingsregime van de Flora- en faunawet. Aanvullend is ook gekeken naar soort groepen waarvoor op provinciaal niveau beleidsmatig extra aandacht is, zoals bijvoorbeeld weidevogels. Deze categorieën soorten geven een goed beeld van de biodiversiteit in het gebied. Een beoordeling van effecten op deze soorten geeft dus ook goed inzicht in effecten op de biodiversiteit als geheel.

Tabel 5.2 Strikt beschermde soorten (Flora- en faunawet) die op basis van regionale verspreiding binnen Nederland in of nabij het plangebied te verwachten zijn. Bijlage IV soorten zijn automatisch ook tabel 3. Onderstreepte soorten kunnen goed voorkomen in het landelijk gebied. *Cursief* gedrukte soorten komen veelal in de in de provincie liggende natuurgebieden voor (bron verspreidingskaarten Tauw Ecologie Database, verscheidene atlassen).

Soortgroep	Soortnaam	Wetsartikel
Grondgebonden zoogdieren	*Boommarter*	Tabel 3
	Damhert	Tabel 2
	Das	Tabel 3
	Eekhoorn	Tabel 2
	Otter	Bijlage IV
	Steenmarter	Tabel 2
	Waterspitsmuis	Tabel 3
Vogels met jaarrond beschermde nesten (cat. 1 t/m 4)	*Boomvalk*	Cat. 1-4
	Buizerd	Cat. 1-4
	Gierzwaluw	Cat. 1-4
	Havik	Cat. 1-4
	Huismus	Cat. 1-4
	Kerkuil	Cat. 1-4
	Ooievaar	Cat. 1-4
	Ransuil	Cat. 1-4
	Roek	Cat. 1-4
	Slechtvalk	Cat. 1-4

Soortgroep	Soortnaam	Wetsartikel
	Sperwer	Cat. 1-4
	Steenuil	Cat. 1-4
	Wespendief	Cat. 1-4
Dagvlinders	*Grote vuurvlinder*	Bijlage IV
	Heideblauwtje	Tabel 3
Kevers	*Gestreepte waterroofkever*	Bijlage IV
	Vliegend hert	Tabel 2
Libellen	*Gevlekte witsnuitlibel*	Bijlage IV
	Groene glazenmaker	Bijlage IV
	Noordse winterjuffer	Bijlage IV
	Sierlijke witsnuitlibel	Bijlage IV
Reptielen	*Adder*	Tabel 3
	Hazelworm	Tabel 3
	Levendbarende hagedis	Tabel 2
	Ringslang	Tabel 3
	Zandhagedis	Bijlage IV
	Hazelworm, uitgezette populatie	Tabel 3
	Muurhagedis, uitgezette populatie	Bijlage IV
Amfibieën	*Knoflookpad*	Bijlage IV
	Rugstreeppad	Bijlage IV
	Heikikker	Bijlage IV
	Poelkikker	Bijlage IV
Vaatplanten	*Beenbreek*	Tabel 2
	Blaasvaren	Tabel 2
	Brede orchis, rietorchis & veenorchis	Tabel 2
	Gele helmbloem	Tabel 2
	Gevlekte orchis & bosorchis	Tabel 2
	Groenknolorchis	Bijlage IV
	Groensteel	Tabel 2
	Grote keverorchis	Tabel 2
	Kleine zonnedauw	Tabel 2
	Klokjesgentiaan	Tabel 2
	Moeraswespenorchis	Tabel 2
	Parnassia	Tabel 2
	Rechte driehoeksvaren	Tabel 2
	Ronde zonnedauw	Tabel 2
	Spaanse ruiter	Tabel 2

Soortgroep	Soortnaam	Wetsartikel
	Steenbreekvaren	Tabel 2
	Tongvaren	Tabel 2
	Veenmosorchis	Tabel 2
	Vleeskleurige orchis	Tabel 2
	Waterdrieblad	Tabel 2
	Welriekende nachtorchis	Tabel 2
	Wilde gagel	Tabel 2
	Wilde kievitsbloem	Tabel 2
	Verwilderde & aangeplante beschermde planten	diverse
Vissen	Bittervoorn	Tabel 3
	Grote modderkruiper	Tabel 3
	Kleine modderkruiper	Tabel 2
	Rivierdonderpad	Tabel 2
Vleermuizen	Baardvleermuis	Bijlage IV
	Franjestaart	Bijlage IV
	Gewone dwergvleermuis	Bijlage IV
	Gewone grootoorvleermuis	Bijlage IV
	Kleine dwergvleermuis	Bijlage IV
	Laatvlieger	Bijlage IV
	Meervleermuis	Bijlage IV
	Ruige dwergvleermuis	Bijlage IV
	Tweekleurige vleermuis	Bijlage IV
	Watervleermuis	Bijlage IV
	Rosse vleermuis	Bijlage IV
Weekdieren	Platte schijfhoren	Bijlage IV

Tabel 5.3 Soorten / soortgroepen waarvoor op provinciaal niveau beschermingsbeleid is geformuleerd

Soort / soortgroep	Beleidskader
Ganzen	Provinciaal Omgevingsplan
Weidevogels	Provinciaal Omgevingsplan

Veel van de genoemde strikt beschermde soorten zijn geheel of grotendeels beperkt tot natuur- en bosgebieden en robuuste natuur-, water- en groenstructuren in het agrarisch gebied. Deze soorten zijn cursief in de tabel weergegeven. In het bestemmingsplan zijn de gebieden waar deze soorten voorkomen positief bestemd en geldt een passend planologisch beschermingsregime. Uitvoering van het plan heeft dus niet tot gevolg dat dergelijke soorten binnen het plangebied in hun voortbestaan worden bedreigd. De uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan is in deze gevallen ook niet in het geding, omdat geen sprake is van te verwachten overtredingen van verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet en daardoor eventuele ontheffingsverplichtingen.

Een beperkt deel van de strikt beschermde soorten is in meer of mindere mate gebonden aan het agrarisch landschap. Deze zijn in de tabel onderstreept weergegeven. Ook de weidevogels, waarvoor specifiek provinciaal beleid is ontwikkeld, zijn bij uitstek kenmerkend voor agrarische landschappen. Omdat de ontwikkelingsmogelijkheden in het bestemmingsplan hoofdzakelijk gericht zijn op het buitengebied worden deze soorten soortgroepen hieronder kort behandeld.

Planten
Waterdrieblad komt behalve in natuurgebieden (vennen en dergelijke) incidenteel ook voor in sloten en poelen in het agrarisch gebied. De rietorchis kan incidenteel langs watergangen groeien. De blaasvaren, tongvaren en groensteel komen vooral voor op bouwwerken zoals oude muren en op waterkeringen.

Amfibieën
Soorten zoals rugstreeppad en poelkikker komen, behalve in natuurgebieden, soms ook voor in het agrarisch gebied. De rugstreeppad is een soort van een pionierslandschap. Opgespoten land of omgeploegd land kan daar een leefgebied voor de soort vormen. De poelkikker maakt ook gebruik van grotere waterpartijen en sloten in het agrarisch gebied.

Vissen
Vissen zoals kleine en grote modderkruiper en bittervoorn komen soms ook voor in waterlopen in het agrarisch gebied. De rugstreeppad kan relatief makkelijk tijdelijke habitats bevolken, met name wanneer sprake is van ondiepe wateren en vergraven zandige terreinen. Dit gebeurt vooral in tijdelijk braakliggende bouwterreinen en dergelijke.

Vogels
Gierzwaluw, huismus, kerkuil en steenuil broeden veel in of nabij bebouwing, zo ook op agrarische bouwblokken. De ooievaar is kenmerkend voor relatief open landschappen zoals het veengebied. Voor deze soort worden veelal speciale nesten gebouwd, bij Meppel en omgeving is een grote populatie aanwezig vanwege het ooievaarsbuitenstation “de Lokkerij”.
Ransuil, roek en buizerd broeden in bomen en zijn vooral te vinden in landschappen met een afwisseling tussen open gebied en opgaande landschapselementen zoals singels, boomgroepen en bosjes.

Weidevogels komen voor in relatief open agrarische gebieden met weinig opgaande bebouwing en beplanting en een beperkte verstoringsdynamiek. In de gemeente liggen deze gebieden vooral op de grens met de Noordoostpolder van Blokzijl tot aan Kuinre.

Vleermuizen en overige zoogdieren
Vleermuizen maken door het jaar heen gebruik van verschillende verblijfplaatsen, foerageergebieden en vliegroutes. Afhankelijk van de soort wordt er gebruik gemaakt van bebouwing en opgaande beplanting als verblijfplaats. Vliegroutes liggen ondermeer langs lijnvormige beplantingsstructuren en wateren.
Steenmarters hebben hun verblijfplaatsen veelal in menselijke bebouwing, zelfs tot in de bebouwde kom. Eekhoorns zijn vooral kenmerkend voor bosgebieden, maar komen daarnaast ook in kleinschalig landschap voor mits voldoende opgaande beplanting aanwezig is. De das is bij uitstek de kenmerkende soort van het afwisselende agrarisch landschap. Burchten liggen in bosjes en andere droge en beschutte plekken. De ruime omgeving van zo'n burchtlocatie is van belang als foerageergebied.

Weekdieren
De platte schijfhoren kan goed zijn habitat hebben in ondiepe poldersloten, waar vegetatie rijkelijk groeit. De agrarische sloten zijn daar goed geschikt voor.

5.4.2 Toetsing effecten op beschermde soorten

In het bestemmingsplan zijn mogelijkheden opgenomen voor bouwmogelijkheden voor opstallen op het erf, omschakeling naar type bedrijvigheid, ligplaatsen voor recreatievaartuigen en nieuwe natuur. Grootschalige ingrepen in de groenstructuren, bebouwingsstructuren en het watersysteem behoren niet tot de mogelijkheden.
Ontwikkelingsmogelijkheden zijn kleinschaliger van karakter en beperken zich met name tot ontwikkelingen op of nabij bestaande bebouwing, zoals agrarische bouwblokken. Lokaal kunnen daarbij door bouw- en sloopwerkzaamheden, het kappen van beplanting of het kleinschalig aanpassen van ontwatering effecten optreden op beschermde soorten. Hoewel door het lokale karakter van deze ontwikkelingen de duurzame instandhouding op gebiedsniveau niet snel in het geding is, kan wel sprake zijn van een overtreding van verbodsbepalingen Flora- en faunawet en een daaruit volgende ontheffingsplicht.

De uitvoeringspraktijk van de ontheffingverlening Flora- en faunawet leert dat er doorgaans een duidelijke voorkeur is voor het zoveel mogelijk voorkomen of beperken van de negatieve effecten. Dit geldt dan ook als voorwaarde voor het voorkomen van een ontheffingsplicht of het verkrijgen van een ontheffing als dit onverhoopt toch nodig is. Voor alle hierboven genoemde beschermde soorten bestaan er in de praktijk ruime mogelijkheden om effecten te voorkomen of te minimaliseren door een passende lokatiekeuze, inrichting en uitvoeringstijdstip.

Zonodig kunnen aanvullend ook andere mitigerende (verzachtende) maatregelen worden getroffen zoals het aanbieden van alternatieve broedgelegenheid (bijvoorbeeld nestkasten) en kan de kwaliteit van het omringende leefgebied worden behouden of zelfs verbeterd. Dit betekent wel dat bij de aanwezigheid van beschermde soorten een gericht plan en/of werkprotocol dient te worden ontwikkeld, waarbij de aanwezige waarden worden ontzien en het leefgebied wordt ingepast in de ruimtelijke ontwikkeling.

Voor tabel 2 soorten kan daarbij worden gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode of een ontheffing worden aangevraagd. Voor tabel 3 soorten en vogels zal aangetoond moeten worden dat een overtreding van de verbodsbepalingen effectief kan worden voorkomen.

5.4.3 Conclusie

Op basis van de eisen die aan individuele ontwikkelingen worden gesteld en de praktische mogelijkheden om beschermde soorten in te passen in lokale toegestane ontwikkelingen, zijn als gevolg van het bestemmingsplan geen wezenlijke effecten op beschermde soorten te verwachten. Dit betekent dat ook geen belemmeringen voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan aan de orde zijn.

5.5 Effecten EHS en overig provinciaal beleid

5.5.1 Ligging en waarden EHS

Alle grotere natuurgebieden, ook de gebieden die niet zijn aangemerkt als Natura2000-gebied of Beschermd natuurmonument, zijn in Nederland planologisch beschermd. Deze gebieden maken deel uit van de *Ecologische Hoofdstructuur* (EHS), het samenhangende netwerk van natuurgebieden in Nederland. Het beleid voor de EHS is gericht op behoud en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden. Daarom geldt in de EHS het ‘nee, tenzij’-regime. Ruimtelijke ingrepen in de EHS met negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied zijn in beginsel niet toegestaan. Zo’n project kan alleen doorgaan, als er geen reële alternatieven mogelijk zijn èn er sprake is van redenen van groot openbaar belang. Een initiatiefnemer is in dit geval verplicht om de negatieve effecten te mitigeren. Dit houdt in dat het optreden van negatieve effecten wordt voorkomen of beperkt door aanvullende maatregelen te treffen. Bij overblijvende negatieve effecten is compensatie de laatste stap om de optredende schade te herstellen [ministerie van LNV, 2007].

Het is van belang dat het bestemmingsplan geen ontwikkelingen mogelijk maakt waarvan op voorhand is te verwachten dat deze op dit punt niet uitvoerbaar zijn.

Het bestemmingsplan is *het* instrument dat zorg moet dragen voor de planologische borging van de EHS en soortgelijk beschermde natuurgebieden. Om deze inpassing te beoordelen is getoetst op drie punten:

1. Of de gebieden correct zijn beschermd door regels in het bestemmingsplan
2. Of de zonering van bestemmingen overeenkomt met de provinciale zonering
3. Of de ontwikkelingsmogelijkheden in het bestemmingsplan niet leiden tot aantasting van provinciaal beschermde gebieden

5.5.2 Bestemming van functies

De Ecologische Hoofdstructuur en overige provinciaal beschermde gebieden zijn ingepast in het bestemmingsplan als bestemmingen en gebiedsaanduidingen. Deze zijn aangewezen als Natuur, Bos of Agrarisch met waarden –natuur- en landschapswaarden. De ecologische verbindingszone is een aangevulde waarde in de hoofdbestemming water.

Figuur 5.2 Natuurbeleidsplan uit Omgevingsvisie 2010.

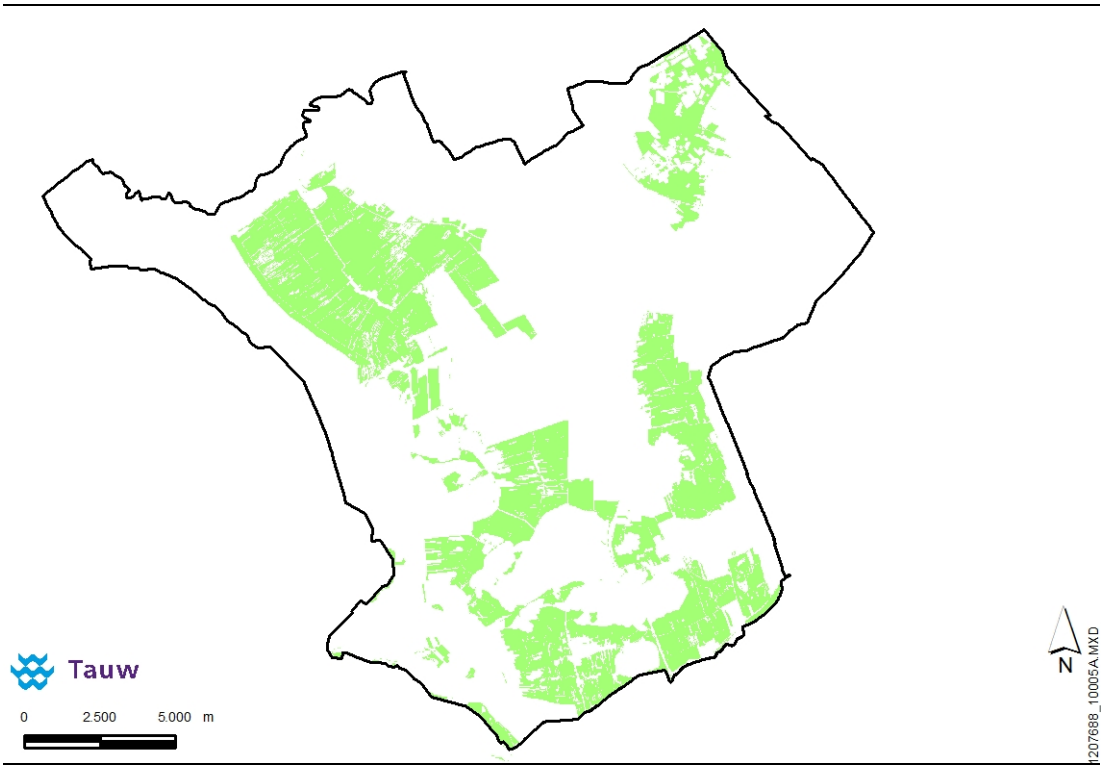

Figuur 5.3 Ecologische Hoofdstructuur (2013) binnen het plangebied

5.5.3 Borging EHS

De Ecologische hoofdstructuur volgt in grote lijnen de Natura2000-gebieden, met enkele extra aangewezen percelen. De kernkwaliteiten binnen de EHS zijn natuurkwaliteit, landschappelijke kwaliteiten en beleving van rust. Dat betekent dat er geen ruimte is voor ontwikkelingen die niet passen binnen de doelstelling van de EHS, tenzij er sprake is van een zwaarwegend maatschappelijk belang waar niet op een andere manier aan kan worden voldaan [omgevingsvisie 2010]. In de omgevingsvisie is het beleid voor de Ecologische hoofdstructuur vastgelegd.

Gebieden aangewezen als Ecologische Hoofdstructuur die nog niet in eigendom zijn genieten eenzelfde beschermingsregime als aangewezen gebieden [Omgevingsvisie 2010]. Een bestemmingsplan is gericht op het behoud, herstel of de duurzame ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden. Tevens is opgenomen dat in bestemmingsplannen regels worden opgenomen ter bescherming van de wezelijke kenmerken en waarden, waarbij tevens geen activiteiten mogelijk mogen worden gemaakt die een negatief effect hebben op deze wezenlijke kenmerken en waarden.

Bestemmingsplannen kunnen doorgang krijgen wanneer er geen sprake is van effecten op de wezenlijke waarden en kenmerken van EHS. Wanneer sprake is van een groot openbaar belang en er geen reële andere mogelijkheid is kan hiervan worden afgeweken en is in dat geval compensatie noodzakelijk.

De begrenzing van EHS-gebieden waar de natuurfunctie nog niet is gerealiseerd, leidt in beginsel niet tot consequenties voor de uit een vigerend bestemmingsplan voortvloeiende gebruiksmogelijkheden. Deze gebieden houden doorgaans hun oorspronkelijke (meestal agrarische) bestemming tot de gronden zijn verworven voor natuurontwikkeling of een overeenkomst voor functieverandering is afgesloten. Pas dan dient de gemeente de vigerende bestemming te wijzigen in een natuurbestemming. Het is de eigenaar of gebruiker van de gronden echter niet toegestaan om maatregelen te nemen die de beoogde natuurontwikkeling minder of zelfs geheel niet meer mogelijk maken. Gemeenten en provincie dienen ervoor te zorgen dat geen onomkeerbare ingrepen plaatsvinden.

Voor gronden die grenzen aan de EHS, maar daar zelf buiten liggen, gelden geen beperkingen. De EHS heeft, in tegenstelling tot Natura2000-gebieden, geen ‘externe werking’ die een toets van gebruik aangrenzend op het natuurgebied verplicht stelt.

5.5.4 Toetsing Ecologische hoofdstructuur

In paragraaf 1.4 zijn de belangrijkste wijzigingen opgenomen waaraan het bestemmingsplan ruimte bied. Voor de EHS zijn vooral die activiteiten van belang die in de Ecologische Hoofdstructuur plaats kunnen vinden. Voor de effecttoetsing voor de EHS spelen ‘externe effecten’ geen rol, daarvoor worden uitsluitend effecten behandeld die plaatsvinden in de EHS (zoals ruimtebeslag of grote veranderingen in abiotische omstandigheden). De functie ‘natuur’ is ingepast in het bestemmingsplan. Buiten de agrarische en recreatieve bestemmingen zijn een aantal andere bestemmingen opgenomen in de EHS. Deze hebben geen wijzigingsbevoegdheid en weerspiegelen het huidige gebruik; zij hebben geen ontwikkelingsmogelijkheden buiten de huidige situatie. Zij vormen derhalve geen inbreuk op de EHS. Voor de percelen met een agrarische of recreatieve bestemming worden hieronder de effecten op de EHS behandeld.

Agrarische bedrijven

Binnen het nieuwe bestemmingsplan bebouwen binnen het bouwblok mogelijk gemaakt. In het bestemmingsplan zijn afdoende regels gesteld die de wezenlijke waarden en kenmerken van de EHS beschermen. Dit geldt voor alle bouwwerken die binnen het bestemmingsplan worden toegestaan. Hiermee is de EHS afdoende beschermd.

Overige doeleinden
De doelstelling om bos, natuur, landschap, archeologie / cultuurhistorie en recreatie te behouden en, waar mogelijk te versterken heeft een mogelijk positieve uitwerking op de kernkwaliteiten van de EHS. Het versterken van bos, natuur en landschap heeft mogelijk een positief effect op de biodiversiteit in de EHS gebieden en hiermee wordt een draagkrachtige en dynamische EHS gecreëerd.

De uitbreiding van de recreatieve doelen heeft vooral tot effect dat er ruimte is op het huidige bouwvlak van de recreatieondernemers om vakantielocaties uit te breiden in oppervlakte en inhoud. Dit heeft veelal tot uitwerking dat recreanten een ruimere behuizing hebben dan ze nu al hebben. De intensiteit wordt daarmee niet vergroot. Met de opmerking dat nieuwe bouwwerken getoetst dienen te worden aan onder meer de natuurwaarden worden de wezenlijke waarden en kenmerken afdoende beschermd.

5.5.5 Conclusie
Het bestemmingsplan heeft de bescherming en zonering van de Ecologische Hoofdstructuur voldoende ingepast in de planregels. De realisatie van de verbindingszone is beperkt ingepast en enkel als dubbelbestemming opgenomen van water. Op de overige punten zijn er geen belemmeringen voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan.

Ter verduidelijking kan de functie Ecologische Hoofdstructuur explicieter in het plan worden aangegeven. Dit is echter geen ‘harde’ vereiste.

5.5.6 Toetsing effecten op weidevogels
In de provinciale omgevingsvisie van 2010 is specifiek beleid geformuleerd voor de bescherming van weidevogels in het agrarisch gebied. Dit heeft betrekking op het weidevogelgebied op de grens met de Noordoostpolder. Voor weidevogelbescherming is een subsidie beschikbaar. In de omgevingsvisie wordt gesteld: “Binnen weidevogel- en ganzengebieden vindt geen waterpeilverlaging of aantasting van de openheid en rust plaats.”

In het bestemmingsplan wordt ruimte geboden voor omvorming van agrarische bedrijfsvoering, het aanleggen van bosjes of bosschages voor natuurontwikkeling. Tevens kan met een omgevingsvergunning grond worden omgezet tot een paardenbak, minicamping of een mestopslag. De omgevingsvergunning kan enkel worden verleend met dien verstande dat er geen landschappelijke of natuurlijke waarden worden geschaad.

Voor weidevogels zijn uitgestrekte weidegebieden noodzakelijk. Indien alle percelen worden omgevormd naar akkerbouwpercelen, dan kunnen weidevogels niet meer tot broeden komen. Of effecten optreden is afhankelijk van de daadwerkelijke omvorming van alle weidegronden tot akkerbouwperceel. Gezien het vervallen van subsidies is de kans niet groot dat boeren die een weidevogelcontract hebben overgaan op akkerbouw. Tevens is het areaal grasland in de provincie Overijssel de laatste jaren (2003-2009) relatief constant [voortoets Altenburg en Wijmenga], waarbij de verschillende grondgebruiken beide circa 50 % van het landbouwareaal bedekken. De kans op het massaal overstappen op agrarisch grondgebruik is daarmee niet reëel. Hiermee belemmert het bestemmingsplan de voortzetting en bescherming van het weidevogelbeleid niet.

Weidevogels zijn zeer gevoelig voor het behoud van de openheid van het landschap. Natuurontwikkeling en aanleg van bebouwing kan zorgen voor een verkleining van het areaal waarop de vogels zich nog prettig voelen. De aanleg van bossages, laanbeplanting, natuurontwikkeling en bebouwing kan daarmee een invloed hebben in de weidevogelgebieden. Echter het beleid voor weidevogelbescherming is gericht op het voorkomen van negatieve effecten in de betreffende gebieden, waardoor de openheid grotendeels gegarandeerd wordt.

De overige taken waar weidevogels gevoelig voor zijn is het onttrekken van grondwater. Door de ontrekking van grondwater kan het waterpeil in een gebied dusdanig zakken dat de bodemfauna, die normaal de waterlijn volgt, te diep komt te zitten voor weidevogels. Hierdoor kan het zijn dat het gebied niet meer als foerageergebied kan dienen als het waterpeil te diep wegzakt.

Alle weidevogelgebieden bevinden zich in de gebieden met de bestemming “Agrarisch met waarden - natuur- en landschapswaarden”. Een omgevingsvergunning kan slechts worden verleend onder voorwaarde dat geen onevenredige aantasting wordt gedaan aan landschappelijke en natuurlijke waarden. Met deze verwoording is de waarde afdoende gedekt. Echter het beleid komt niet uitdrukkelijk naar voren.

Conclusie
Het bestemmingsplan heeft de bescherming en zonering van de weidevogelgebieden voldoende ingepast in de planregels. De bescherming komt echter niet expliciet naar voren.

Ter verduidelijking kunnen activiteiten die onder de wijzigingsbevoegdheid vallen aangescherpt worden door als ‘natuurwaarden’ ook de weidevogelgraslanden expliciet te vermelden.

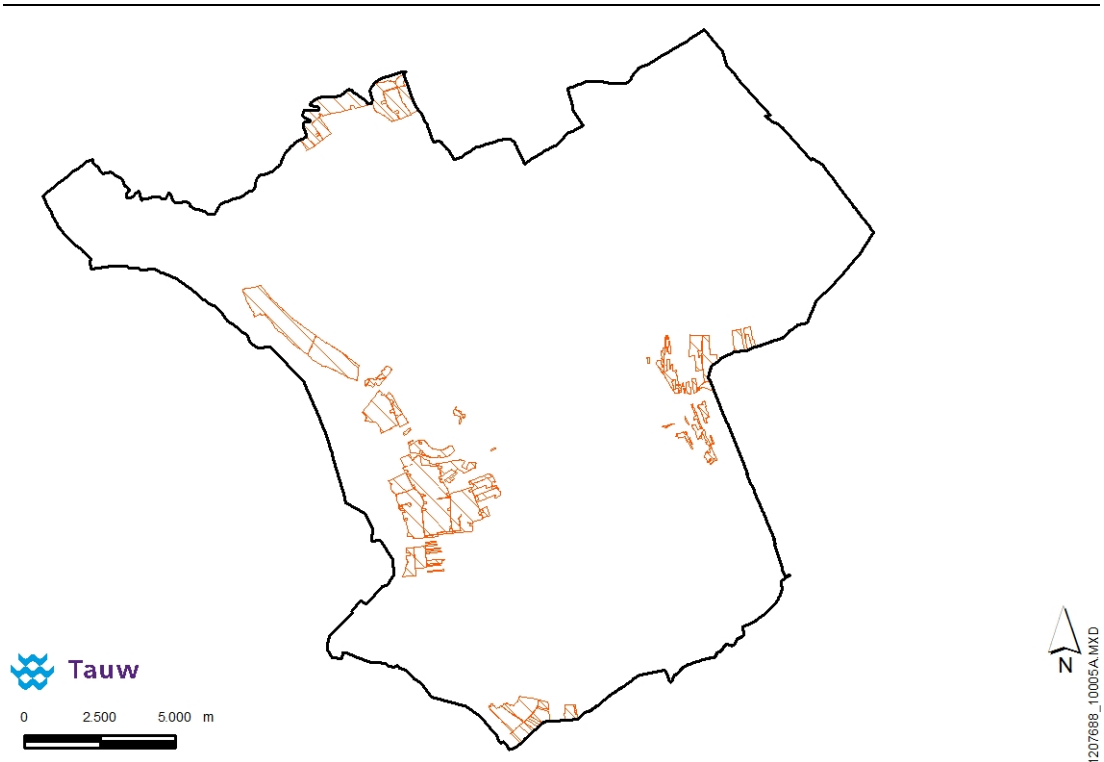

Figuur 5.4 Weidevogelgebied Natuurbeheerplan 2013

5.5.7 Toetsing effecten op ganzen

In de provinciale omgevingsvisie van 2010 is specifiek beleid geformuleerd voor de bescherming van ganzen in het agrarisch gebied. Zowel binnen het kader van Natura 2000 en het kader van ganzenfoerageergebieden wordt het areaal ganzenfoerageergebied getoetst.

In het bestemmingsplan wordt ruimte geboden voor omvorming van agrarische bedrijfsvoering, het aanleggen van bosjes of bosschages, natuurontwikkeling, infrastructuur, bebouwing en waterwinactiviteit. Tevens kan met een omgevingsvergunning grond worden omgezet tot een paardenbak, vergroting van het bouwblok, minicamping en mestopslag. Met dien verstande dat er geen landschappelijke of natuurlijke waarden worden geschaad.

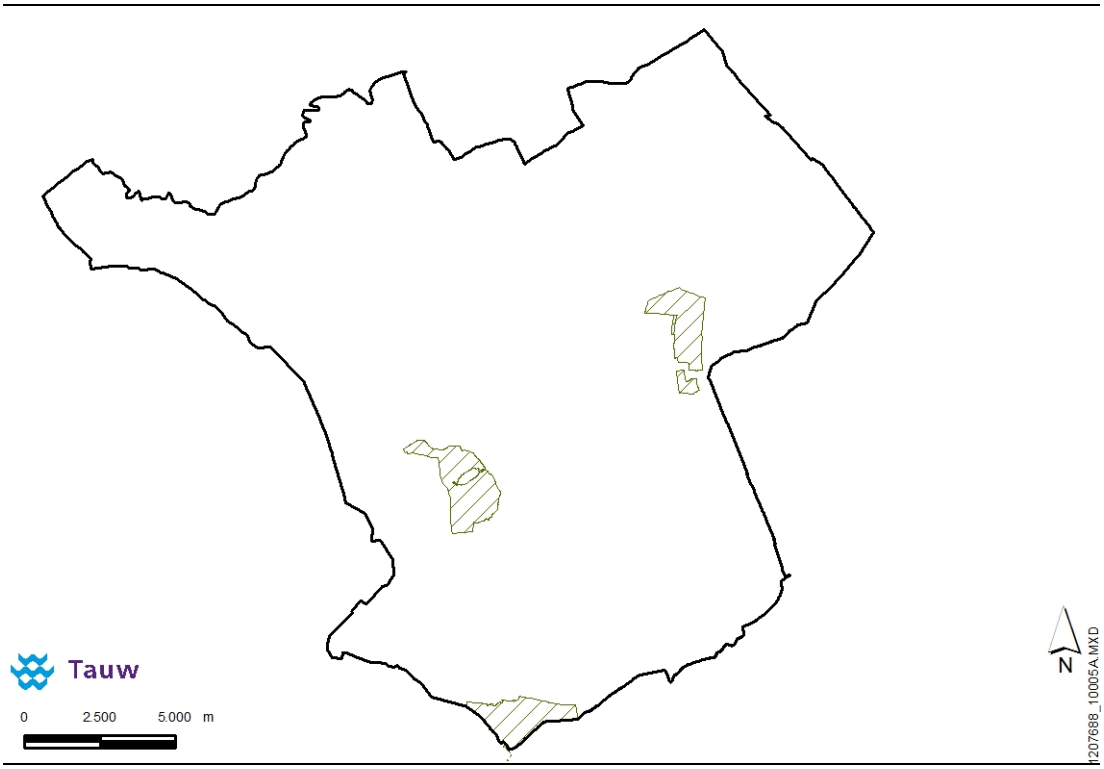

Figuur 5.5 Ganzenfoerageergebied Natuurbeheerplan 2013

Omzetting weidegrond naar akkerbouw of natuur

In de voortoets van de Natuurbeschermingswet[14] zijn de instandhoudingsdoelen van de aanwezige Natura2000-gebieden getoetst aan de ruimte die het bestemmingsplan gaat bieden. Belangrijke instandhoudingsdoelen voor de Weerribben en de Wieden zijn het ruimte bieden voor overwintering van ganzen en smienten. De ganzen en smienten maken gebruik van het agrarisch landschap (inclusief de ganzenfoerageergebieden) voor hun voedselvoorziening. Hierdoor is de toetsing goed te gebruiken voor de overweging op de ganzenfoerageergebieden.

Van der Hut beschrijft drie scenario's voor foeragerende ganzen waarbij de weidegrond in de gemeente Steenwijkerland wordt omgezet in akkerbouwperceel. Het gaat om scenario's van omzetting van respectievelijk 25 %, 50 % en 100 % van het bouwland. Hier wordt geconcludeerd dat bij een omzetting van 25 % en 50 % er nog steeds voldoende draagkracht aanwezig is voor de ganzen. Indien 100 % wordt omgezet in bouwland ontstaat er een tekort aan foerageergebied voor herbivore watervogels.

[14] Ron M.G. van der Hut, Leo Bruinzeel, Olga Stoker 2010, Voortoets Bestemmingsplan Buitengebied Gemeente Steenwijkerland, A&W-rapport 1568. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden

Echter gezien de tendens van weidegebieden in de provincie Overijssel is er geen aanleiding om aan te nemen dat dusdanig veel weidepercelen worden omgezet in akkerbouwperceel dat een significant negatief effect ontstaat. Gezamenlijk met het stempel ganzenfoerageergebied zal het beperkt mogelijk zijn om de ganzenfoerageergebieden om te zetten in akkerbouwgrond. De gebruikte getallen in de studie kunnen tevens goed worden vertaald naar het omzetten van grasland naar drassige natuurgebieden. Het gaat hier echter om een relatief beperkt areaal van de gemeente Steenwijkerland, waarbij voor verandering van weidegrond naar natuur een bestemmingsplanwijziging nodig is. Hierbij dient te alle tijden een afweging gemaakt te worden of de omzetting uitgevoerd kan worden zonder natuurknelpunten.
Maar gezien de cijfermatige onderbouwing van Van der Hut [2010] en de verwachting dat zeker niet alle weidegrond wordt omgezet in akkerbouwperceel is er voor de ruimte die door het bestemmingsplan wordt geboden geen beperking wat betreft ganzenfoerageergebied.

Een omgevingsvergunning kan slechts worden verleend onder voorwaarde dat geen onevenredige aantasting wordt gedaan aan landschappelijke en natuurlijke waarden, waaronder de waarden zoals beschermd binnen de provinciale ganzenfoerageergebieden. Dit is een effectief beschermingsregime voor ganzen, waar het gaat om het tegengaan van landschappelijke verdichting met beplanting en bodemingrepen.

Binnen de verschillende agrarische bestemmingen is een uitbreiding van recreatief gebruik mogelijk. Dat kan leiden tot meer recreatief fiets-, wandel- en autoverkeer. Een toename van verstoring hierdoor wordt echter uitgesloten. De toename in recreatief verkeer is gering ten opzichte van het bestaande verkeer, er worden binnen het bestemmingsplan geen nieuwe routes mogelijk gemaakt en de populatie ganzen is reeds gewend aan de huidige verstoring door recreatief verkeer. De geringe toename vindt enkel plaats vanaf reeds bestaande routes.

Alle ganzenfoerageergebieden bevinden zich in de gebieden met de bestemming “Agrarisch met waarden - natuur- en landschapswaarden”. Een omgevingsvergunning kan slechts worden verleend onder voorwaarde dat geen onevenredige aantasting wordt gedaan aan landschappelijke en natuurlijke waarden. Met deze verwoording is de waarde afdoende gedekt. Echter het beleid komt niet uitdrukkelijk naar voren.

Conclusie
Het bestemmingsplan heeft de bescherming en zonering van de ganzenfoerageergebieden voldoende ingepast in de planregels. De bescherming komt echter niet expliciet naar voren.

Ter verduidelijking kunnen activiteiten die onder de wijzigingsbevoegdheid vallen aangescherpt worden door als ‘natuurwaarden’ ook de ganzenfoerageergebieden expliciet te vermelden.

5.6 Natuurbeschermingswet 1998

Het bestemmingsplan buitengebied en recreatieterreinen Steenwijkerland is getoetst op effecten op de Natuurbeschermingswet 1998 door Altenburg en Wymenga. In deze paragraaf zijn de belangrijkste bevindingen opgenomen. De onderbouwing van de conclusies is te vinden in de rapportage “R.M.G. van der Hut 2012 Passende beoordeling Bestemmingsplannen Buitengebied in Recreatieterreinen Steenwijkerland. A&W-rapport 1821 Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden”.

Binnen het bestemmingsplangebied liggen de Natura2000-gebieden Weerribben en De Wieden. In de directe nabijheid liggen de Natura2000-gebieden Rottige Meenthe & Brandemeer, Havelte Oost, Olde Maten en Veerslootlanden en het Zwarte meer. Tevens ligt nabij Kuinre het Beschermde natuurmonument Antjeskolk.

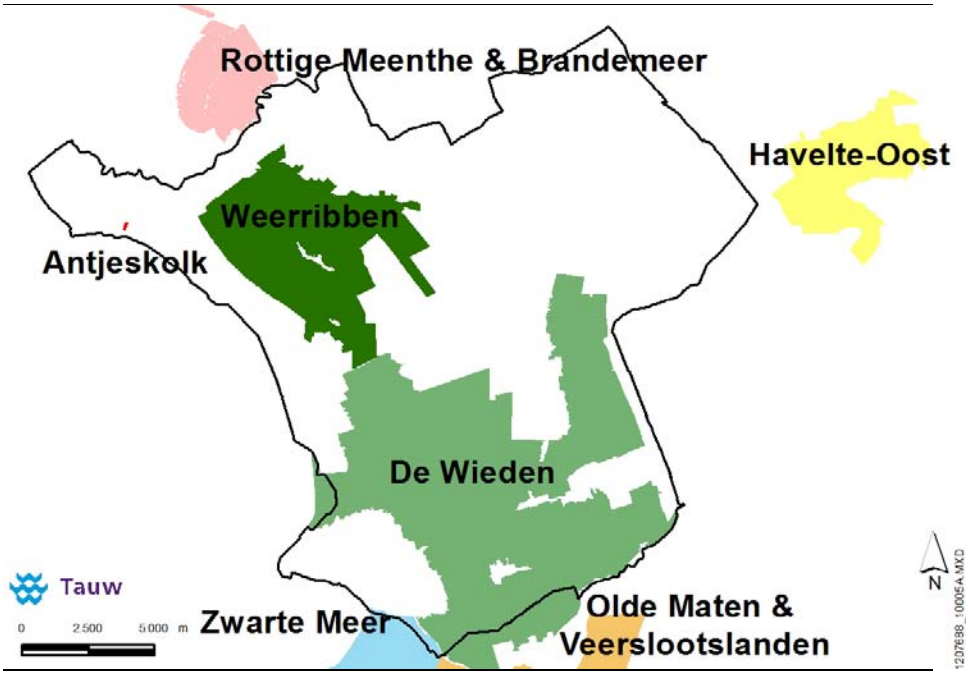

Figuur 5.6 Ligging plangebied ten opzichte van Natura2000-gebieden en Beschermde natuurmonumenten

In de Natura2000-gebieden zijn verschillende habitattypen, habitatrichlijnsoorten en vogelrichtlijnsoorten (zowel broedvogels als niet broedvogels) opgenomen. Vooral de verschillende aangewezen habitattypen zijn zeer stikstof gevoelig. Het meest gevoelige type betreft H7140b Overgangs en Trilvenen (Veenmosrietland) aangewezen voor zowel de Weerribben als De Wieden.

Het habitattype heeft een Kritische Depositie Waarde (de waarde van stikstofdepositie waarmee een habitattype nog kan groeien met een acceptabele kwaliteit) van 700 Mol/Ha/jr [Dobben en Hinsberg 2008]. Met een gemiddelde achtergronddepositie van 1000 tot 1500 Mol/Ha/Jr ligt de depositie daarmee hoger dan de Kritische Depositie Waarde.

5.6.1 Toetsing Natura2000-gebieden

De bestemmingsplannen bieden een beperkte ruimte voor het uitbreiden van gebouwen op het bouwblok van agrarische bedrijven, zonder uitbreiding van veestapel. Tevens zal een uitbreiding plaats kunnen vinden van de hoeveelheid recreatie. Zowel door agrarisch medegebruik als door uitbreiding van recreatiewoningen. Effecten van deze ruimte hebben te maken met Stikstofdepositie en Verstoring.

In deze Passende beoordeling van Altenburg en Wymenga zijn effecten van bestemmingen en functies in de Bestemmingsplannen Buitengebied en Recreatieterreinen van de Gemeente Steenwijkerland op beschermde waarden van Natura2000-gebieden onderzocht. Het palet aan mogelijke effecten is kwalitatief beschreven. Een kwantitatieve analyse is uitgevoerd voor verschillende onderdelen op basis van scenarioberekeningen, namelijk ontwikkelingen in agrarisch grondgebruik, agrarische bouwvlakken en verblijfsrecreatie. Hieronder zijn de afzonderlijke conclusies uitgewerkt.

Stikstofemissie van agrarische bedrijven en recreatief verkeer

De gemeente heeft er voor gekozen het bestemmingsplan zo in te richten dat deze aansluit bij recente jurisprudentie. Het beleidsdoel om ruimte te bieden voor de ontwikkeling van grondgebonden veehouderijen blijft staan, maar krijgt geen rechtstreekse vertaling in het bestemmingsplan. De gemeente kiest voor een bestemmingsplan waarin de bestaande feitelijke situa-tie positief wordt bestemd, maar er geen binnenplanse mogelijkheden zijn om de staloppervlak-te te laten toenemen. Dit betekent dat de groei van veehouderijbedrijven buitenplans zal wor-den gefaciliteerd.

Op basis van de door de gemeente gekozen lijn zal de gebiedsemissie als gevolg van het bestemmingsplan niet toenemen. Significant negatieve effecten zijn dan ook uitgesloten. Er tre-den daarom geen negatieve effecten op kwalificerende habitattypen op in De Weerribben en de andere Natura2000-gebieden in de omgeving.

Effecten van verkeersgeneratie als gevolg van een groei van de verblijfscapaciteit op recreatieterreinen en agrarische bedrijven zijn verkend op basis van een scenarioberekening. Een worstcase scenario voor recreatieterreinen en functiewijziging bij agrarische bedrijven zou kunnen resulteren in een depositietoename in de ordegrootte van 1-5 mol/ha/jaar.

In de directe omgeving van ontsluitingswegen waar groeilocaties van stikstofgevoelige habitattypen aanwezig zijn, ligt het niveau van depositietoename aanzienlijk lager als gevolg van de afstand van de meeste bedrijven en van een groot aantal recreatieterreinen tot De Weerribben en De Wieden en het gedrag van de verblijfsrecreanten. Een aanzienlijk deel is minder op watersport gericht, maar meer op wandel- en fietsactiviteiten in bosachtige omgeving. Een eventuele stikstofdepo-sitietoename is minder dan 0,5 mol/ha/jaar en niet of nauwelijks meetbaar. Er is geen sprake van een meetbaar ecologisch effect. Er treedt geen significant negatief op de instandhoudings-doelen op.

Een realistisch scenario gaat uit van ontwikkelingen in de sector gedurende vijf jaar (2007-2011). Het aantal verblijfsaccommodaties blijft op gelijk niveau en een verschuiving naar meer kwalitatief hoogwaardige verblijfsaccommodaties treedt op. Op basis van dit realistische scena-rio treedt geen toename van stikstofdepositie op. Er treden in dat geval zeker geen negatieve effecten op kwalificerende habitattypen op in De Weerribben en De Wieden en andere Natura2000-gebieden in de omgeving.

Agrarisch grondgebruik
Het bestemmingsplan Buitengebied biedt ruimte om grasland om te zetten in bouwland. De effecten van omzetting zijn bepaald op basis van een scenarioberekening. Indien 25% van het areaal grasland wordt omgezet blijft voldoende foerageergebied beschikbaar voor kwalificerende vogelsoorten, die foerageren in grasland of in sloten van het agrarische gebied. Indien 50% van het areaal grasland of meer wordt omgezet kunnen significant negatieve effecten op De Wieden met betrekking tot Grauwe gans, Kolgans en Smient in het Natura2000-gebied niet worden uitgesloten. Deze conclusie geldt ook indien rekening gehouden wordt met cumulatieve effecten van andere initiatieven. Indien 50% of meer van het grasland wordt omgezet daalt het foerageerareaal onder de drempelwaarde voor de instandhoudingsdoelen van de genoemde soorten.

Landbouwstatistieken geven geen aanleiding om aan te nemen dat na vaststelling van het bestemmingsplan op korte tot middellange termijn de verhouding tussen het areaal grasland en bouwland zodanig zal veranderen, dat de negatieve effecten optreden. Rekening houdend met variaties in grondgebruik kan een verslechtering van de habitatkwaliteit optreden in jaren waarin het areaal grasland afneemt. Op basis van een realistisch scenario is echter geen sprake van een significant negatief effect, omdat de opvangcapaciteit boven de drempelwaarde voor de desbetreffende instandhoudingsdoelen blijft. Dit geldt ook indien cumulatieve effecten worden meegewogen.

Ontwikkelingen binnen agrarische bouwpercelen
Het volledig benutten van de ruimte binnen agrarische bouwvlakken voor nieuwe gebouwen of voorzieningen kan leiden tot een grotere verstoringscontour rond deze vlakken. In dat geval neemt het areaal aan geschikt foerageergebied af voor kwalificerende vogelsoorten die binnen Natura2000-gebieden broeden, rusten of slapen en in omliggend agrarische gebied foerageren. Het effect van het volledig benutten van de ruimte binnen agrarische bouwvlakken op het areaal geschikt foerageergebied voor Purperreigers is berekend op 4 ha, maar het effect is in werkelijkheid ecologisch gezien niet meetbaar. Het effect op het areaal geschikt foerageergebied voor herbivore watervogels is bepaald op 37 ha bouwland en 119 ha grasland. Uitgedrukt in draagkracht gaat om 2% van het totale beschikbare areaal. Gelet op de beschikbare opvangcapaciteit in de huidige situatie is geen sprake van een negatief effect op de instandhoudingsdoelen van Kolgans, Grauwe gans en Smient. Deze ontwikkeling is daarom beoordeeld als een verslechtering/verstoring, zonder kans op een significant negatief effect.

Verstoringseffecten als gevolg van verblijfsrecreatie
Uitbreiding van de verblijfscapaciteit op zowel recreatieterreinen als agrarische bedrijven kan leiden tot een hogere verstoringsdruk in het broedgebied van verstoringsgevoelige moerasvo-gels in De Weeribben en De Wieden. Herinrichting van recreatieterreinen volgens het worstca-se scenario (uitgaande van 40 m² per standplaats) kan resulteren in een groei van het aantal in De Weerribben en De Wieden varende recreanten met 5-10%. In dat geval kan, op basis van een berekening met het voor dit gebied opgeteld verstoringsmodel, een verlaging van de Roer-dompstand optreden met 0,2-0,6 paren (1,7 % van het totaal), van de Bruine kiekendief met 0,1-0,2 paren (1% van het totaal) en van de Snor van 3-7 paren (1% van het totaal). Het bere-kende effect voor de Bruine kiekendief is zo klein dat het effect feitelijk onmeetbaar klein is. Een effect op de Roerdomp is onzeker. Een verslechtering is waarschijnlijk, maar of dit de om-vang heeft van verlies aan geschikt habitat voor een paar is onduidelijk.

Alternatieve scenario's met resp. 55 m² per standplaats of maximering van het huidige aantal resulteren in een halvering van de mogelijke toename in deze recreatiedruk. Een scenario met 70 m² per standplaats leidt tot een daling van de recreatiedruk. In deze gevallen is een meet-baar effect alleen mogelijk voor de Snor. Rekening houdend met populatiegroei in moerasont-wikkelingsgebied binnen Natura 2000-grenzen heeft de ontwikkelingsruimte in het Bestem-mingsplan Recreatieterreinen geen negatieve effecten op de instandhoudingdoelen van De Weerribben en De Wieden.

Indien de ontwikkelruimte in het Bestemmingsplan Buitengebied benut wordt voor vestiging van bed & breakfast op alle agrarische bedrijven, zou een groei van de totale verblijfscapaciteit binnen de gemeente betekenen optreden van 44%. In dat geval zou de vaarintensiteit met circa 25% kunnen toenemen. Als gevolg van extra verstoringsdruk zou een verlies aan geschikt broedgebied voor 1 paar van de Roerdomp en 10 paar van de Snor in De Weerribben en De Wieden samen op kunnen treden.

Additionele negatieve effecten van andere ontwikkelingen, namelijk van bouw van woningen en recreatiewoningen in Steenwijkerland, is klein. Moerasontwikkeling in Wetering West en de Beulakerpolder betekent winst binnen enkele jaren na aanleg (2012-2013) binnen de begren-zing van Natura2000-gebied voor de genoemde soorten. Op termijn kan het gaan om 3-5 paar Roerdompen in De Weerribben en 4-6 paar Roerdompen in De Wieden, enkele paren van de Bruine kiekendief in beide gebieden en tientallen paren van de Snor.

Een realistisch scenario gaat uit van ontwikkelingen in de recreatieve sector gedurende vijf jaar (2007-2011). Het aantal verblijfsaccommodaties blijft op gelijk niveau en een verschuiving naar meer kwalitatief hoogwaardige verblijfsaccommodaties treedt op. Op basis van dit realistische scenario en rekening houdend met de ligging van recreatieterreinen en agrarische bedrijven treedt geen toename van recreatiedruk langs vaarwegen in De Weerribben en De Wieden op. Er treden daarom geen negatieve effecten op kwalificerende broedvogelsoorten op in De Weerribben en De Wieden, noch in andere Natura2000-gebieden in de omgeving. Indien in delen van de zogenoemde rustgebieden rust gehandhaafd of vergroot wordt - door bijvoor-beeld het wijzigen van een deel van de aangegeven vaarroute - kan ruimte gecreëerd worden voor een toename van verblijfsrecreatie en daarmee gepaard gaande vaarbewegingen in De Weerribben en De Wieden zonder negatieve effecten op moerasbroedvogels.

Conclusie
Het bestemmingsplan Recreatieterreinenen biedt geeft bij een realistisch scenario, waarbij recreatie gelijk blijft aan de huidige hoeveelheid en hoogwaardiger wordt, worden geen (significant) negatieve effecten verwacht.

Het bestemmingsplan Buitengebied biedt op zichzelf geen mogelijkheden voor het ontwikkelen van een (significant) negatief effect op de in de directe omgeving liggende Natura2000-gebieden. Door uitbreidingen van dieraantallen in de stallen en in nieuwe stallen niet toe te staan binnen het plan wordt geen (significant) negatie effect verwacht.

5.7 Effecten op nabijgelegen Natura2000-gebieden (Passende beoordeling)

In en nabij het plangebied zijn de volgende Natura2000-gebieden gelegen waar effecten van veranderingen in de stikstofdepositie zijn te verwachten: de Wieden en de Weerribben

5.7.1 Resultaten van de gebiedgerichte modelleringen

De uitkomsten van de modelering van stikstofdepositie op het dichtstbijzijnde Natura2000-gebieden zijn in tabel 4.2 opgenomen.

Effecten ten opzichte van het huidig gebruik

Uit de berekeningen blijkt dat voor de Natura2000-gebieden geldt dat het uitbreiden van de veehouderijbedrijven in het plangebied, zonder gebruik te maken van de mogelijkheden die door de techniek worden geboden, tot resultaat heeft dat de depositie toeneemt in het gehele Natura2000-gebied. In alle kwalificerende habitats zou er dan sprake kunnen zijn van een toename van de depositie met meer dan 10 mol N/ha/jaar. De in de onderstaande tabellen opgenomen rekenresultaten van uitgevoerde berekeningen tonen het volgende aan met betrekking tot de depositie van stikstof in de Wieden, de Weerribben en Havelte-Oost:

Gezien de afstand tot de bedrijven in het plangebied is er, als de voorschriften uit het Overijssels beleid worden toegepast op een aannemelijke dynamiek binnen de populatie van agrarische ondernemers, in de Weerribben en in Havelte-Oost sprake van een afname van de depositie. Alleen in de Wieden hebben lokale effecten een ongewenste toename van de depositie tot gevolg. Een zonering van 350 meter kan dit ongewenste effect wegnemen.

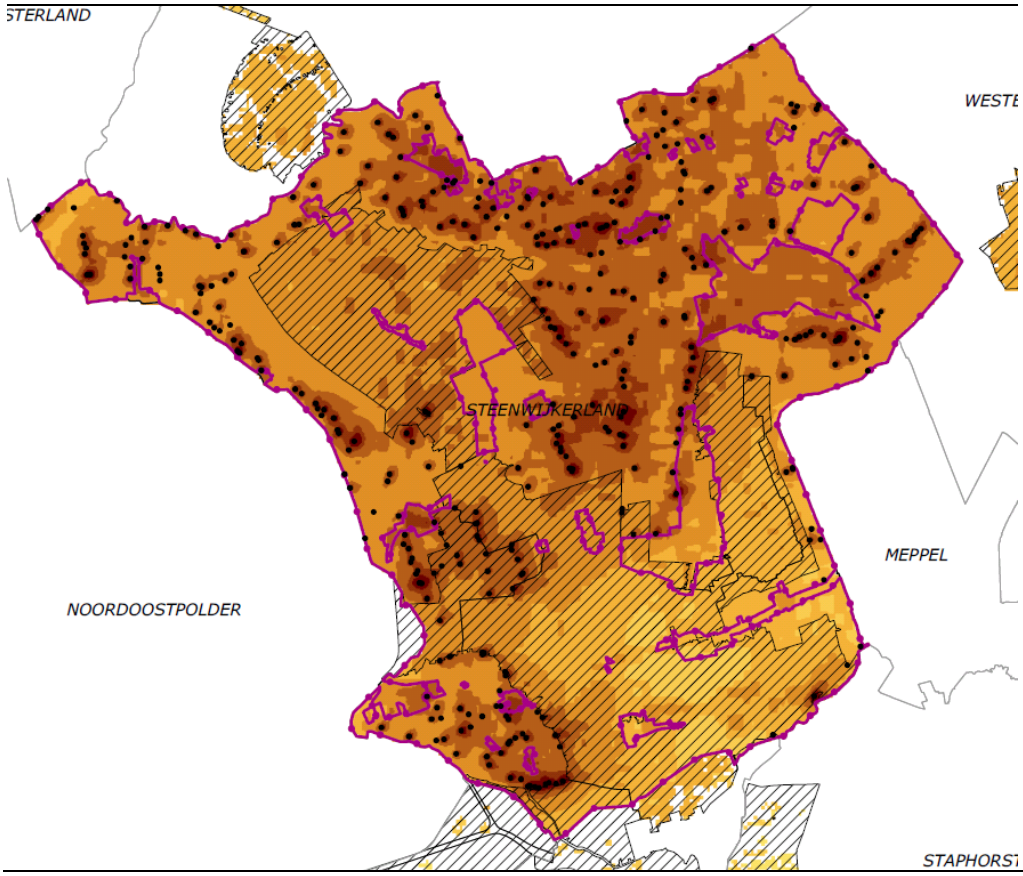

Figuur 5.7 Toename van de depositie t.o.v. het huidig gebruik als gevolg van de worstcase

Tabel 5.4 Arealen kwalificerend habitat (in hectare) binnen de Wieden (ten opzichte van het huidig gebruik): inzicht in de toe/afname van de depositie bij de verschillende scenario's

Wieden		Scenario's		
Toename / afname	**Verschil in depositie (mol/ha/jaar)**	**Worstcase (bouwvlakken volledig opgevuld)**	**Werking van Overijssels beleid, zonder lokale zonering**	**Aanvullende lokale zonering van 350 meter rondom N2000 gebieden**
+	>10	4376	13	0
+	1-10	0	8	0
+	0-1	0	2	0
-	0-1	0	0	0
-	1-2	0	2	0
-	>2	0	4351	4376

Tabel 5.5 Arealen kwalificerend habitat (in hectare) binnen de Weerribben (ten opzichte van het huidig gebruik): inzicht in de toe/afname van de depositie bij de verschillende scenario's

Weerribben		Scenario's		
Toename / afname	**Verschil in depositie (mol/ha/jaar)**	**Worstcase (bouwvlakken volledig opgevuld)**	**Werking van Overijssels beleid, zonder lokale zonering**	**Aanvullende lokale zonering van 350 meter rondom N2000 gebieden**
+	>10	2594	0	0
+	0-10	0	0	0
-	0-2	0	0	0
-	>2	0	2594	2594

Tabel 5.6Arealen kwalificerend habitat (in hectare) binnen de Havelte-Oost (ten opzichte van het huidig gebruik): inzicht in de toe/afname van de depositie bij de verschillende scenario's

Havelte-Oost		Scenario's		
Toename / afname	**Verschil in depositie (mol/ha/jaar)**	**Worstcase (bouwvlakken volledig opgevuld)**	**Werking van Overijssels beleid, zonder lokale zonering**	**Aanvullende lokale zonering van 350 meter rondom N2000 gebieden**
+	>10	1359	0	0
+	0-10	0	0	0
-	0-2	0	0	0
-	>2	0	1359	1359

Voor het scenario dat zich richt op de werking van het Overijssels beleid zijn ook de lokale effecten op de depositie in beeld gebracht. Berekeningen hebben aangetoond dat, op basis van de beschreven aannames met betrekking tot de dynamiek in de sector in Steenwijkerland, de gebiedsemissie in ieder geval afneemt. Lokaal is er echter altijd nog sprake van een toename. Onderstaand figuur laat zien hoe de generieke afname van de depositie uit het gebied zich verhoudt tot de toename in de directe omgeving van bedrijven die uitbreiden. Dit is gedaan voor een scenario waarin wordt ingezet op de maatregelen die zijn vastgeld in het Overijssels beleid. De figuur toont aan dat er toch nog sprake kan zijn van een ongewenste piekbelasting, in of aan de rand van het beschermde Natura2000-gebied.

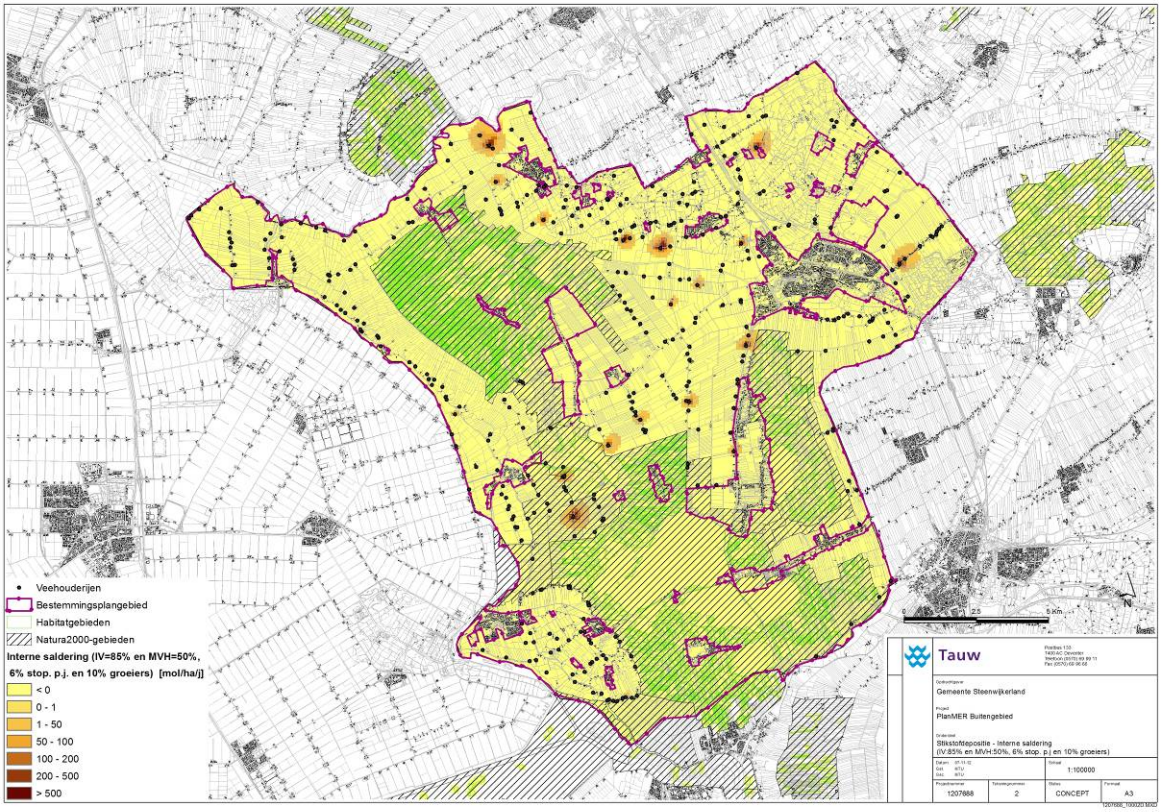

Figuur 5.8 Toe- en afname van de depositie t.o.v. het huidig gebruik bij de inzet van de beleidsmatig voorgeschreven technieken, zonder zonering

Op grond van deze bevindingen is een lokale, gebiedsgerichte zonering aangebracht om te voorkomen dat er vanuit bedrijven die te dicht op de begrensde natuur zitten, onverhoopt een lokale toename zou veroorzaken op de kwalificerende habitats. Het effect van die zone van 350 meter rondom de begrenzing van de Natura2000-gebieden is in OPS gemodelleerd voor de inzet van de beleidsmatig voorgeschreven technieken. Deze figuur maakt inzichtelijk dat er weliswaar sprake kan zijn van een zekere lokale toename, maar dat er vanuit het gebied als geheel geen sprake meer zal zijn van een toename van de depositie op de omliggende kwetsbare habitats binnen de begrenzing van de Natura2000-gebieden in de directe omgeving. Voorgesteld wordt om in het bestemmingsplan voor bedrijven die een vergunning aanvragen binnen deze zone, een aanvullend voorschrift op te nemen. Binnen deze zone zou dan alleen een omgevingsvergunning verleend kunnen worden als in de aanvraag is aangetoond dat de emissies, per saldo niet toenemen.

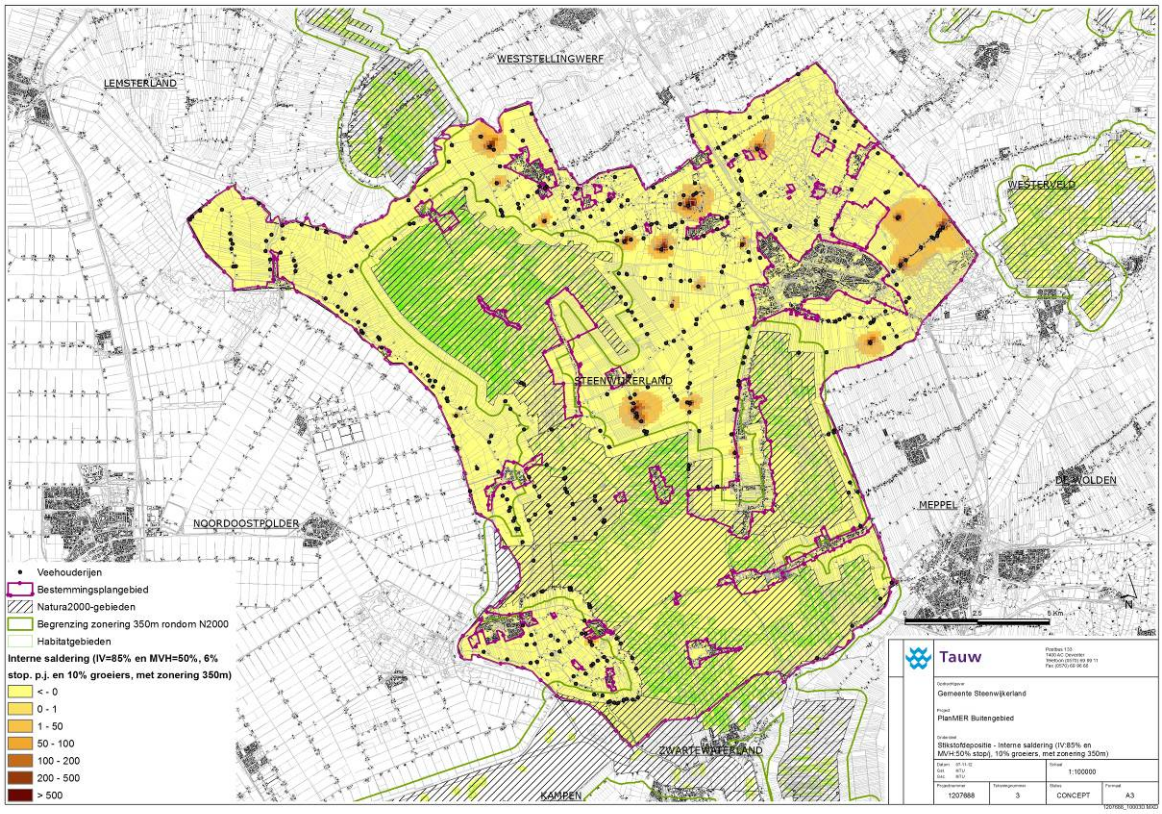

Figuur 5.9 Toe- en afname van de depositie t.o.v. het huidig gebruik bij de inzet van het Overijssles beleid, in combinatie met een lokale zonering van 350 meter

Effecten ten opzichte van de autonome ontwikkeling

Tabel 5.7 Arealen kwalificerend habitat (in hectare) binnen de Weerribben (ten opzichte van de autonome ontwikkeling): inzicht in de toe/afname van de depositie bij de verschillende scenario's (ha komen maandag)

Wieden		Scenario's		
Toename / afname	**Verschil in depositie (mol/ha/jaar)**	**Worstcase (bouwvlakken volledig opgevuld)**	**Werking van Overijssels beleid, zonder lokale zonering**	**Aanvullende lokale zonering van 350 meter rondom N2000 gebieden**
+	>10	4376	170	0
+	0-10	0	13	1
-	0-1	0	1	0
-	>1	0	4342	4375

Tabel 5.8 Arealen kwalificerend habitat (in hectare) binnen de Wieden (ten opzichte van de autonome ontwikkeling): inzicht in de toe/afname van de depositie bij de verschillende scenario's (ha komen maandag)

Weerribben		Scenario's		
Toename / afname	**Verschil in depositie (mol/ha/jaar)**	**Worstcase (bouwvlakken volledig opgevuld)**	**Werking van Overijssels beleid, zonder lokale zonering**	**Aanvullende lokale zonering van 350 meter rondom N2000 gebieden**
+	>10	2594	0	0
+	0-10	0	0	0
-	0-1	0	0	0
-	>1	0	2594	2594

Tabel 5.9 Arealen kwalificerend habitat (in hectare) binnen Havelte-Oost (ten opzichte van de autonome ontwikkeling): inzicht in de toe/afname van de depositie bij de verschillende scenario's (ha komen maandag)

Havelte-Oost		Scenario's		
Toename / afname	**Verschil in depositie (mol/ha/jaar)**	**Worstcase (bouwvlakken volledig opgevuld)**	**Werking van Overijssels beleid, zonder lokale zonering**	**Aanvullende lokale zonering van 350 meter rondom N2000 gebieden**
+	>10	1359	0	0
+	0-10	0	0	0
-	0-2	0	0	98
-	>2	0	1359	1261

5.8 Conclusie

De bestemmingsplannen Buitengebied Steenwijkerland en Verblijfsrecreatieterreinen Steenwijkerland zijn betreft de bescherming van Natura2000-gebieden en Beschermde natuurmonumenten, redelijkerwijs en onder voorwaarden uitvoerbaar.

6 Milieueffecten overige thema's

In het voorgaande hoofdstuk zijn de effecten voor natuur beschreven. Dit hoofdstuk geeft de effecten op de thema's landschap, cultuurhistorie & archeologie, water en bodem, verkeer en woon- en leefmilieu.

6.1 Methodiek effectenonderzoek

De milieueffecten hebben betrekking op het plan- en studiegebied. De reikwijdte van het studiegebied kan per aspect verschillen. Om effecten correct te kunnen bepalen, moet eerst een goede referentiesituatie worden vastgelegd. De referentiesituatie betreft de huidige situatie en de autonome ontwikkeling. Deze zijn eerder in hoofdstuk 3 al globaal beschreven voor het onderdeel natuur. In dit hoofdstuk wordt voor elk milieuaspect de meer specifieke referentiesituatie toegelicht. In tegenstelling tot de effectbeschouwing in hoofdstuk 5, waarin verschillende scenario's worden beschouwd, gaan we in dit hoofdstuk uit van de worst-case situatie. Dit is de ruimte die het plan maximaal biedt voor de verschillende planologische mogelijkheden zoals beschreven in de paragraven 3.3 en 3.4. Daarnaast gaat de worst-case situatie nog uit van uitbreiding van de bouwblokken naar 1,5 ha en 2 ha, die zijn gezien het arrest niet meer aan de orde.

6.2 Beoordelingskader

Tabel 6.1 Beoordelingscriteria

Aspect	Criterium	Beoordeling
Landschap	Landschappelijke kwaliteit. Mate van aantasting of versterking van de landschappelijke karakteristiek.	Kwalitatief
Cultuurhistorie	Cultuurhistorische waarde. Aantasting of behoud waardevolle cultuurhistorische structuren, clusters en elementen.	Kwalitatief
Archeologie	Archeologische waarde. Aantasting of behoud van de archeologische waarden	Kwalitatief
Water	Effecten op grond- en oppervlaktewaterkwaliteit.	Kwalitatief
Verkeer	Knelpunten binnen verkeersstructuur als gevolg van planuitvoering en verkeersveiligheid.	Kwalitatief
Woon en leefmilieu	Toe- / afname geurgehinderden, verbetering / verslechtering van woon- en leefklimaat (cumulatieve geurbelasting), geluidhinder en fijn stof.	Kwalitatief / kwantitatief

6.3 Bodem en Water

Beoordelingsaspect bodem

- Effecten op bodemopbouw, grondwaterkwaliteit en oppervlaktewaterkwaliteit

6.3.1 Huidige situatie en autonome ontwikkeling

Bodemopbouw

De geomorfologische situatie van de gemeente Steenwijkerland is ontstaan in de op één na laatste ijstijd, het saalien. Hiervoor bestond het landschap uit een min of meer vlak dik pakket zand en grind dat door de Rijn en de Vecht was afgezet.

Het basispatroon van het landschap bestaat uit een evenwijdige reeks bodems tussen het Drents Plateau en de voormalige Zuiderzee:

- zand (op het Drents Plateau);
- klei op veen (bij de voormalige Zuiderzeekust);
- veen op zand (in de gebieden tussen het Drents Plateau en de Zuiderzeekust).

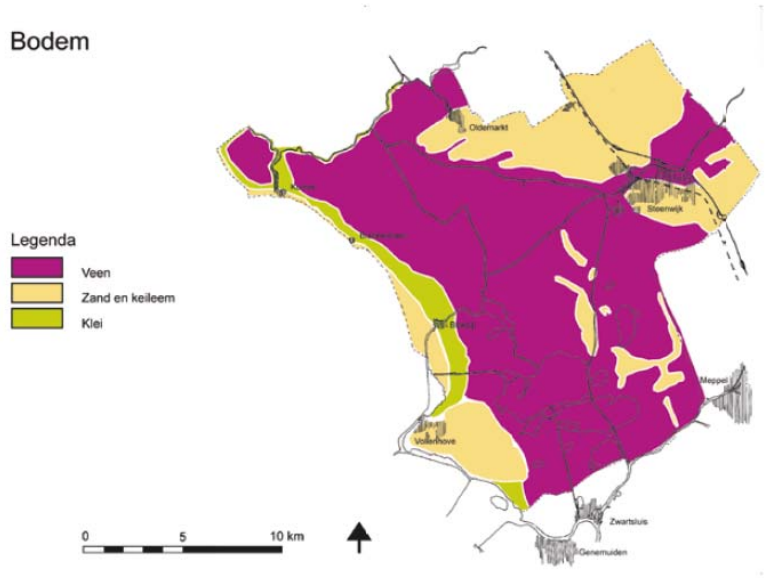

Figuur 6.1 De bodemsituatie binnen de gemeente Steenwijkerland (bron; Landschapsontwikkelingsplan)

Deze bodemreeks vormt een duidelijke zonering evenwijdig aan de voormalige Zuiderzeekust. Op de overgang met de Noordoostpolder is de voormalige kust nog waarneembaar in de havenstadjes Vollenhove, Kuinre en Blokzijl. De dijk tussen de plaatsen markeert deze overgang.

Bodemkwaliteit

De gemeente Steenwijkerland heeft een bodembeheerplan voor haar gemeente opgesteld. Dit plan beschrijft de randvoorwaarden voor hergebruik van schone en licht verontreinigde grond als bodem in de gemeente. De bodemkwaliteitskaart bestaat uit een aantal kaarten die de kwaliteit van de ondergrond en de bovengrond weergegeven. Op figuur 6.2 is de indeling van zogenaamde homogene gebieden te zien. Uit de bodemkwaliteitskaart blijkt dat voor een groot gedeelte van de stoffen de interventiewaarden uit de Wbb onder de gemiddelden liggen.

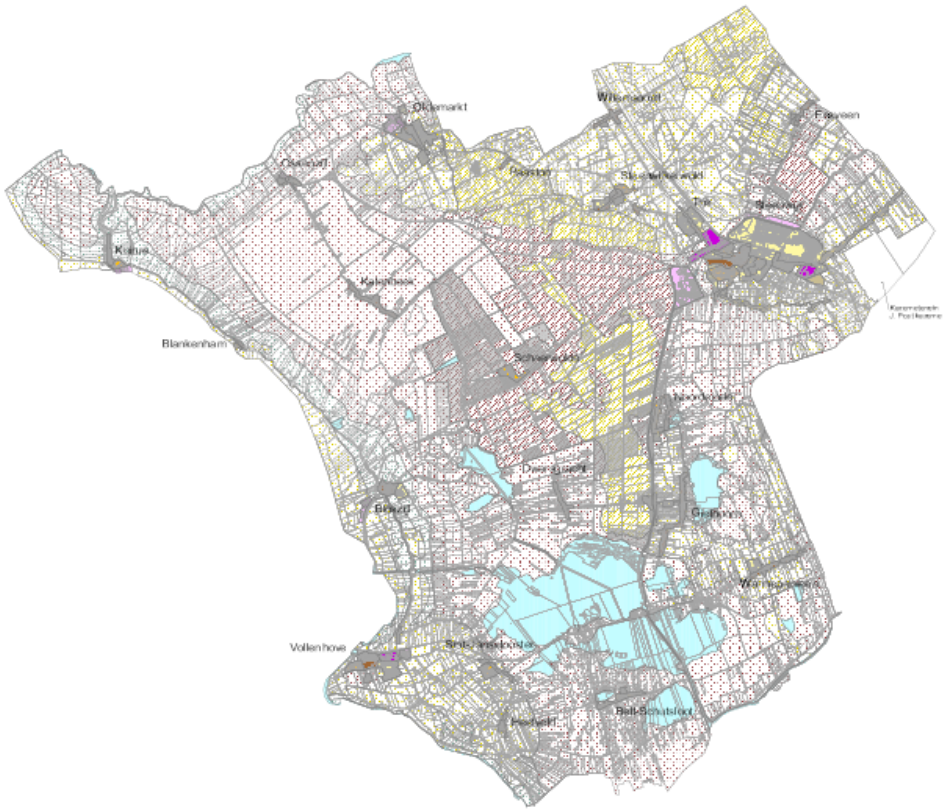

Figuur 6.2 Bodemkwaliteitskaart (Bodembeheerplan en Bodemkwaliteitskaart, gemeente Steenwijkerland)

Watersystemen

De gemeente Steenwijkerland is een waterrijke gemeente. Binnen haar grenzen komen kwetsbare watersystemen (zoals De Wieden en De Weerribben) en watersystemen met grote landschappelijke waarde voor (zoals het beekdal van de Steenwijker Aa en het beekdal van de Linde). Sommige polders binnen de gemeente hebben een hoge landschappelijke waarde, die onder andere door het typische afwateringssysteem wordt bepaald.

Watergangen

Het gebied heeft een waterrijk karakter, dat door de mens sterk in banen is geleid en aan banden is gelegd. Tegenwoordig kenmerkend voor de polders is een uitgebreid stelsel van lange sloten, zijsloten en grotere weteringen. Andere wateren die verspreid door het plangebied liggen, zijn oude kreken, plassen, poelen en meren, vennen, diepe kolken en gekanaliseerde riviertjes (onder andere de Linde, het Meppelerdiep en het Steenwijkerdiep).

Natuurlijke meren in het gebied zijn het Giethoornse Meer en het Duinigermeer. De invloed van het wassende water en overlast door jaarlijks hoogwater is begin vorige eeuw opgeheven met de aanleg van de Afsluitdijk, de inpoldering van een deel van het IJsselmeer en de bouw van het gemaal A.F. Stroink in 1920. Dit gemaal vormt het belangrijkste kunstwerk in het plangebied.

Een groot deel van de wateren en watergangen in de gemeente heeft naast een bergingsfunctie een recreatieve functie. Tezamen vormen de kanalen en de meren een belangrijke verbinding in het landelijke recreatiehoofdtoervaartnet en de voornaamste verbinding tussen de Randmeren en de Friese Meren.

Tegelijk hebben deze wateren en watergangen ook belangrijke natuurwaarden. Een groot deel bevindt zich namelijk in de door strenge natuurregels beschermde gebieden De Wieden of De Weerribben. Naast recreatie en natuur is ook de beroepsvaart een functie van het water in de gemeente. Hoofdzakelijk over het Kanaal Beukers-Steenwijk vindt deze vorm van vaart plaats.

Waterkeringen

Voor het bieden van veiligheid tegen water zijn verschillende waterkeringen binnen het beheergebied van Waterschap Reest en Wieden aangelegd. Zo bevindt zich in het plangebied onder andere de primaire waterkering van Zwartsluis tot aan Kuinre. Ook ten zuiden van Blokzijl aan de westzijde van het Vollenhoverkanaal bevindt zich een dijk. De delen die als oude Zuiderzeedijk bekend staan, kunnen als cultuurhistorisch waardevol worden beschouwd.

Naast de primaire waterkeringen komt in het gebied ook een aantal regionale waterkeringen voor. Zowel de primaire als de regionale waterkeringen zijn in onderhoud van het waterschap. Daarnaast bestaan er overige waterkeringen die door derden (particulieren) worden nderhouden.

Waterhuishouding

In de natuurgebieden probeert men binnen de waterhuishoudkundige randvoorwaarden zoveel mogelijk een natuurlijk waterregime te handhaven. Daartoe moet zo schoon mogelijk en mineraalrijk water worden aangevoerd ter behoud van onder andere de trilvenen die daarvan sterk afhankelijk zijn. Het beste water hiervoor komt uit de voormalige beken (nu kanalen) die water vanuit het Drents Plateau en kwelwater uit de landbouwpolders opvangen en afvoeren. Het overtollige water van de natuurgebieden wordt in bepaalde polders opgeslagen. Zo wordt water uit De Weerribben tijdelijk geborgen in de Blankenhammerpolders, Polder Buitenbroek en de Noorderpolder. Binnenkort zal dit geborgen water niet meer naar de natuurgebieden worden teruggevoerd, maar via gemaal Stroink worden afgevoerd. In het landbouwgebied wordt momenteel een tegennatuurlijk waterpeil gehandhaafd: laag in de winter, hoog in de zomer.

De gevarieerde bodemopbouw en hoogteverschillen zorgen ruimtelijk afwisselend voor infiltratie, wegzijging of opkwelling van water. Regenwater infiltreert in de hogere gebieden en treedt via een lange of korte ondergrondse stroom, min of meer gezuiverd en met mineralen verrijkt, weer als kwelwater uit in de diepe polders. De niet verveende natuurgebieden liggen tegenwoordig hoog ten opzichte van de diep ontgonnen en inklinkende landbouwpolders. Deze natuurgebieden zijn als gevolg van de hoge ligging voornamelijk inzijgingsgebied en daardoor vatbaar voor verdroging.

Kwantiteit grondwater

Om watertekorten op te vangen, moet oppervlaktewater worden aangevoerd, zoals in De Weerribben en in De Wieden. In De Weerribben trekt 's zomers door verdamping en inzijging water diep in de kraggen, waardoor het oppervlakkig stagnerende licht zure regenwater kan worden geneutraliseerd.

Hiervan profiteren planten van voedselarme en licht zure tot licht basische milieus. In de winter treedt daarentegen opbolling of tegendruk van het water onder de kraggen op, waardoor licht zuur regenwater stagneert en tijdelijk meer invloed krijgt. In De Wieden is sprake van een omslag- tot sterke wegzijgingssituatie. Hierbij spelen de relatief hoge ligging en de aanwezigheid van de grondwaterwinning Sint Jansklooster een rol. In De Wieden worden zowel regenwaterachtige en grondwaterachtige grondwatertypen als IJsselmeerwatertypen aangetroffen. De grondwatertypen worden afgevoerd door een aantal hoofdwatergangen, waarop water uit diep gelegen polders wordt uitgeslagen.

Kwaliteit grondwater

In de meer geïsoleerde delen van De Wieden komt een grotere variatie voor waar het water veelal minder voedselrijk is. Het effect van inlaatwater is afhankelijk van de periode dat het wordt ingelaten, de afstand tot het inlaatpunt en de weerstand die het water ondervindt als gevolg van kraggen en andere vormen van begroeiing. De polders in en rond De Wieden hebben een karakter dat varieert van omslag- tot wegzijgingsgebied, waarbij veelal lokale kwelcomponenten aanwezig zijn. In deze gebieden komt een grote variatie aan watertypen voor waarbij de lokale kwelcomponent een belangrijke rol speelt. Als gevolg van de verschillende kwaliteiten water is de natuurwaarde van gebieden zeer divers. Kweluittreding is het sterkst aan de randen van een aantal diepe polders, vooral in gebiedsdeel Wetering. Relatief schone en basenrijke kwel treedt het meest op langs de sloten en kan daar zorgen voor een bijzondere plantengroei. De plantengroei is wel afhankelijk van het slootprofiel en het intensieve karakter van de landbouw aldaar. Diepe wegzijging van het grondwater verloopt voornamelijk aan de westzijde van de streek, richting de Noordoostpolder, een proces dat sinds de inpoldering van de Zuiderzee in de jaren dertig van de vorige eeuw aan de gang is.

Voor dit gebied is de aanleg van een randmeer of randvaart een optie welke in het kader van de ruimtelijke toekomstvisie Steenwijkerland aandacht krijgt. Een dergelijke waterpartij kan van invloed zijn op de kwaliteit van het natuurgebied de Weerribben, zowel in positieve als in negatieve zin. Nader onderzoek zal moeten uitwijzen of en zo ja welke gevolgen dit heeft. In het bestemmingsplan is geen nadere invulling of concretisering van het genoemde randmeer of de genoemde randvaart opgenomen.

Grondwaterniveau
In het plangebied komen zowel relatief natte als relatief droge gronden voor. Gronden op het Hoge land van Vollenhove hebben bijvoorbeeld een hoge grondwaterstand met een grondwatertrap V of VI. De buitendijkse zeekleigronden hebben sterk wisselende grondwaterstanden, variërend van grondwatertrap II (nat) tot VI (droog). De overige zeekleigronden hebben over het algemeen grondwatertrap II of III. Dit geldt eveneens voor de veengronden. Omdat een groot deel van de petgaten uit open water of uit kraggen in verschillende stadia van verlanding bestaat, is voor deze gronden de grondwatertrap niet expliciet aangegeven. Ten noorden en zuiden van Steenwijk komt grondwatertrap VII voor.

Kwaliteit oppervlaktewater
De kwaliteit van het oppervlaktewater in de natuurgebieden is tegenwoordig als relatief goed te typeren, terwijl het water in het buitengebied nog relatief voedselrijk is. De kwaliteit van het IJsselmeerwater is minder dan die van het oppervlaktewater van de boezem. Om deze reden wordt ten tijde van droogte het inlaten van het IJsselmeerwater zoveel mogelijk voorkomen. Voorheen werd bij droogte bij de Driewegsluis nabij Ossenzijl water in de boezem ingelaten.

Waterwinning
Op het gebied van de waterwinning zijn twee aspecten relevant. In het plangebied bevindt zich één waterwinlocatie, te weten de winning ten oosten van Sint Jansklooster. Rond deze winlocatie bevindt zich een grondwaterbeschermingsgebied. Daarnaast bevindt het grondwaterbeschermingsgebied van de waterwinning nabij Darp (gemeente Westerveld) zich voor een klein deel (ten zuidoosten van Steenwijk) op het grondgebied van de gemeente Steenwijkerland.

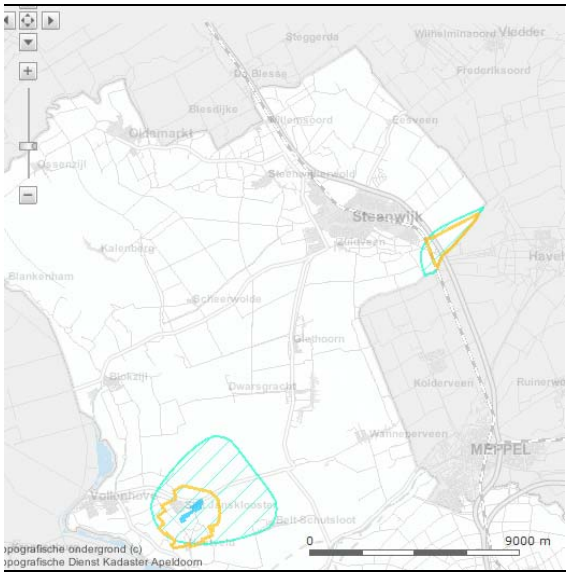

Figuur 6.3 De ligging van het wateringebied en het grondwaterbeschermingsgebied (bron: Omgevingsvise provincie Overijssel)

6.3.2 Effectbeoordeling

Er vinden in het plan geen directe ingrepen in het watersysteem plaats.

Effecten plan buitengebied

Een groot gedeelte van het plangebied krijgt de bestemming water, dit is ook logisch gezien de verhouding land en water in Steenwijkerland. De bestemming water heeft verschillende waterhuishoudkundige doelen.

Daarnaast krijgen agrarische bedrijven de ruimte om uit te breiden binnen het bestaand bouwvlak. Het verhard oppervlak neemt toe waardoor hemelwater sneller afvloeit in plaats van wordt vastgehouden. Dit kan betekenen dat de bodem verdroogt, alhoewel het onwaarschijnlijk lijkt in de gemeente Steenwijkerland. Bij de aanleg van nieuw verhard oppervlak moet echter onder andere inzicht geboden worden hoe wordt omgegaan met de opvang van hemelwater. Het waterschap toetst hierop. In de praktijk houdt dit in dat een toename van verhard oppervlak gecompenseerd moet worden zodat er waterneutraal gebouwd wordt.

Ook de mogelijkheid die het bestemmingsplan biedt om via wijziging agrarische bedrijven om te schakelen naar andere functies kan betekenen dat een mogelijke toename van verharding ontstaat. De inschatting is dat hier op beperkte schaal gebruik van zal worden gemaakt en dat het verhard oppervlak derhalve niet sterk zal toenemen als gevolg hiervan.

Het concept-bestemmingsplan wordt aangeboden aan het waterschap ten behoeve van de watertoets. Deze intstantie heeft geen reactie gegeven met betrekking tot de watertoets. Als er nieuwe ontwikkelingen zijn, wordt de aanvrager wel gewezen op de watertoets. De effecten op het aspect Water worden als neutraal (0) beoordeeld.

Effecten plan verblijfsrecreatieterreinen
De omschakeling van toerplaatsen naar standplaatsen naar recreatiewoningen zal slechts in beperkte mate zorgen voor een mogelijk toename van verhard oppervlake. Recreatiewoningen worden naar verwachting vormgegeven in luxere segmenten. Bij een herinrichting van verblijfsrecreatieterreinen wordt mogelijk ook aandacht besteed aan het ontwerp van het terrein. Door rekening te houden met het aspect water zullen de effecten neutraal (0) blijven.

6.4 Thema Landschap

6.4.1 Huidige situatie en autonome ontwikkeling

De gemeente Steenwijkerland kent een grote variatie aan landschapstypen. Kenmerkend zijn de contrasten in het landschap door de afwisseling in bodemgesteldheid, open en besloten delen, droge en nattere delen en reliëf. Met als basis de ondergrond, komen binnen de gemeente Steenwijkerland drie grote landschappelijke eenheden voor, te weten het zandlandschap, het veenlandschap en het (zee)kleilandschap. Binnen deze hoofdindeling is een aantal landschapstypen ontstaan. Hierna wordt nader op de verschillende landschappen ingegaan.

Zandlandschap
De bodem van de zandgebieden bestaat uit keileem; een door het ijs afgezette slecht doorlatende laag, met daarop zand. Deze gebieden zijn relatief hoog gelegen en kennen soms markante hoogteverschillen. Binnen de gemeente Steenwijkerland komen drie grote zandgebieden voor:

- De rug tussen de Linde en de Steenwijker Aa
- De rug tussen de Steenwijker Aa en de riviertjes afkomstig uit Zuidwest-Drenthe
- Het Hoge land van Vollenhove

De rug tussen de Linde en de Steenwijker Aa is de grootste. Vroeger kwam op de rug verspreid staande bebouwing voor. In de huidige situatie worden op deze rug enkele kernen aangetroffen (Steenwijkerwold en Paasloo). Op de rug volgen de wegen de hoogteverschillen, waardoor er geen enkele weg recht is en het landschapsbeeld voortdurend verandert. Door de beplanting, de hoogteverschillen en de verspreid staande bebouwing, kent het gebied een parkachtige uitstraling. Langs de zuidrand liggen enkele grote boerenerven. Op de hogere, voormalige heidegronden bestaat de bebouwing deels uit voormalige keuterboerderijtjes. Opvallend voor de rug tussen de Steenwijker Aa en de riviertjes afkomstig uit Zuidwest-Drenthe is de lintbebouwing van Kallenkote en Onna.

Onna vormt met Zuidveen een groene krans rond de es van Steenwijk en Onna. Kallenkote vormt een groen lint met relatief grote boerenerven tussen de voormalige heidevelden en de hooi- en weilanden langs de Steenwijker Aa.
Het Hoge land van Vollenhove lijkt op een groot, enigszins glooiend eiland. Op de overgang naar het veengebied ligt een krans boerderijen. Het aanwezige heideveld is in het begin van de twintigste eeuw ontgonnen. Het gebied kenmerkt zich door de vele houtwallen, verspreide bebouwing en het landgoed De Oldenhof.

In het zandlandschap hebben zich de volgende landschapstypen ontwikkeld.

Kampen- en hoevenlandschap
Dit landschapstype heeft zich ontwikkeld in elk van de drie hiervoor genoemde gebieden op de overgang van hoog naar laag en van droog naar nat. Dit landschapstype wordt gekenmerkt door het naast elkaar voorkomen van onregelmatige, blokvormige percelen op de hoger gelegen delen. De vele houtwallen, singels, bosjes en steilranden maken het landschap kleinschalig en gevarieerd. Hier en daar duiken vanuit de beslotenheid oerderijen op.

Randveenontginningslandschap
De randen langs de hoger gelegen ruggen vormen overgangsgebieden die worden gekenmerkt door de regelmatige strookvormige (slag) verkaveling met houtwallen en singels, haaks op de richting van het stroomdal. Aan weerszijden van de Steenwijker Aa bevindt zich een smalle bebouwingsstrook (Kallenkote, Eesveen), de oorspronkelijke ontginningsassen van het dal. Het gebied ten zuiden van de rug bij Paasloo is ontgonnen vanaf de rug en kent geen bebouwing.

Bos en landgoederenzone
Ten noorden van Steenwijk bevinden zich het landgoed De Eese met aansluitend het bosgebied van de Woldberg. Kenmerkend zijn het rechte lanenpatroon, de afwisseling van naaldbossen (bebossing van voormalige heidegronden in het begin van de twintigste eeuw) en de oude loofbossen in de nabijheid van de landhuizen. De wegen zijn recht en hebben veelal een eikenbeplanting. Daarnaast ligt in het zuiden van de gemeente Steenwijkerland ook een deel dat wordt aangemerkt als bos- en landgoederenzone. In dit deel valt het landgoed De Oldenhof, onderdeel van het Hoge land van Vollenhove.

Jong heidelandschap
De armste en droogste gronden waren minder geschikt voor de landbouw en werden beweid met schapen, zodat grote heidegebieden ontstonden. De heidegebieden zijn na de uitvinding van de kunstmest ontgonnen ten behoeve van de landbouw. In het begin van de negentiende eeuw heeft de Maatschappij van Weldadigheid het gebied rond Willemsoord ontgonnen. De gebieden kenmerken zich door hun systematische opzet: kaarsrechte wegen met eikenbeplanting en rechtlijnige blokverkaveling in een open landbouwgebied met grote open ruimten zonder bebouwing. Op de assen van de wegen ontstond enige verdichting van bebouwing.

Koloniedorpen, zoals Willemsoord in de gemeente Steenwijkerland en Wilhelminaoord en Frederiksoord in de gemeente Westerveld, zijn zeer karakteristiek. De opzet in linten van gelijkvormige dorpen verraadt de achtergrond van rechtlijnigheid en discipline. Naast de geometrische opzet van de wegen kent het gebied ook enkele oudere, meer bochtige wegen.

Veenlandschap
De eerste bewoners van het moerassige veengebied woonden op door afzetting en verstuiving gevormde hogere gronden langs natuurlijke waterstromen. Er werden boerderijen langs de weg gebouwd (wegdorp/lintdorp), langs het water (streekdorp) en er ontstonden bouwlanden, weilanden en hooilanden. Net als de zoetwatervisserij en de rietcultuur was turf een bijproduct van de landbouw. Al in de dertiende eeuw nam de vraag naar deze goedkope brandstof toe. Om de turf per schip te vervoeren, werden grachten en dwarsgrachten gegraven. De turf werd uitgevoerd via de havens van Blokzijl en Zwartsluis. Men begon met de vervening vanuit de grachten. In het veenlandschap kan men onderscheid maken in drie landschapstypen.

Slagenlandschap
In deze gebieden is turf gewonnen door droge vervening. De gebieden kenmerken zich door een open karakter en opstrekkende strokenverkaveling. De ruimtelijke structuur wordt bepaald door deze verkaveling en de lange, smalle percelen en perceelsloten. De bebouwing bestaat uit weg- en/of lintdorpen. Dit landschapstype is van oorsprong een slagenlandschap dat door de turfwinning sterk van karakter is veranderd. Het landschap is kleinschalig en kenmerkt zich door een afwisseling van petgaten, legakkers, kraggen, rietlanden en open water. De verlanding en het in tijd en ruimte sterk wisselende grondgebruik, hebben geleid tot een rijke variatie in milieutypen. De bebouwing vond plaats langs de (dwars)grachten.

Het kraggenlandschap
Wiedengebied werd vermoedelijk al in de middeleeuwen op weinig systematische wijze verveend. Men nam onvoldoende voorzorgsmaatregelen om afslag van legakkers te voorkomen. Als gevolg hiervan ontstonden kleine plassen die onder invloed van de wind steeds groter werden. De Weerribben zijn later verveend: door de breedte van de petgaten te beperken, werd hier de afslag voorkomen.

Jong veenontginningslandschap
Hieronder vallen de polders Wetering Oost, Wetering West, Gelderingen, Halfweg en Giethoorn. Dit jongere landschapstype is ontstaan door inpoldering in de periode 1928-1968 door de N.V. ontginningsmaatschappij 'Land van Vollenhove'. Kenmerkend zijn het planmatige karakter, de lage ligging en de smalle percelering. Hier en daar komen restanten van het oude veenontginningslandschap voor. De polders zijn omsloten door ringdijken en vaarten. Langs de lijnrechte wegen komt plaatselijk bebouwing voor. De wegen met zware beplanting geven maat aan de open polders.

Zeekleilandschap
Het zeekleilandschap vormt een westelijke schil langs het veenlandschap. Het kleilandschap is te vinden langs de Linde en de voormalige Zuiderzeedijk. De zee- en rivierklei is aangevoerd toen er nog geen dijken lagen en de zee en de rivieren vrij spel hadden. De Zuiderzeedijk dateert uit de veertiende eeuw. In 1942 is de Noordoostpolder aangelegd, waardoor de scheiding van het oude en nieuwe land is vervaagd. De dijk als lint en de vele restanten van dijkdoorbraken (kolken) herinneren aan de oude situatie. In het zeekleilandschap kan men onderscheid maken in drie landschapstypen.

Zeekleipolders
Langs de voormalige Zuiderzeedijk ligt een strook zeekleipolders. De polders kenmerken zich door hun grootschaligheid en openheid. De verkaveling bestaat uit onregelmatige stroken grasland. Het patroon van wegen en waterlopen is rechtlijnig. De bebouwing ligt overwegend aan de dijk en soms iets meer landinwaarts. Het dijkdorp Blankenham lag vroeger alleen aan de binnenzijde van de dijk. Na de komst van de Noordoostpolder kon ook aan de overzijde van de dijk worden gebouwd. De Buitenpolder achter Kuinre wijkt qua karakter af. Het vrij open weidegebied kent een rationele kavelstructuur.

Broekontginningslandschap
De natte gebieden langs de Linde (Buitenbroek, Markerbroek en Oosterbroek) vormen een apart landschapstype. Ze onderscheiden zich van de zeekleipolders door de bodem en de verkavelingsstructuur. De bebouwing is verspreid in het gebied gelegen: veelal jonge boerderijen uit de jaren zeventig van de vorige eeuw.

Uiterdijkenlandschap
De stroken buitendijks behoorden vroeger tot de slibvelden of de kwelders aan de Zuiderzee. De gronden zijn hoger gelegen dan de binnendijkse gronden en kennen een onregelmatige strokenverkaveling.

Landschappelijke hoofdstructuur
Het gebied ligt op de overgang van hoog naar laag. Bodem en water zijn in belangrijke mate bepalend geweest voor het karakter van het gebied. Deze zogenaamde abiotische kenmerken hebben invloed op de rijkdom aan vegetatietypen. Daarnaast zijn ze in belangrijke mate sturend geweest voor de ontginningsgeschiedenis van het gebied. Deze verschillende patronen zijn zeer waardevol indien ze zeldzaam zijn, nog goed herkenbaar in het landschap en bijdragen aan de identiteit van het landschap. De gemeente Steenwijkerland kent vele waardevolle patronen en structuurbepalende elementen. Deze patronen zijn weergegeven op de kaart landschappelijke hoofdstructuur.

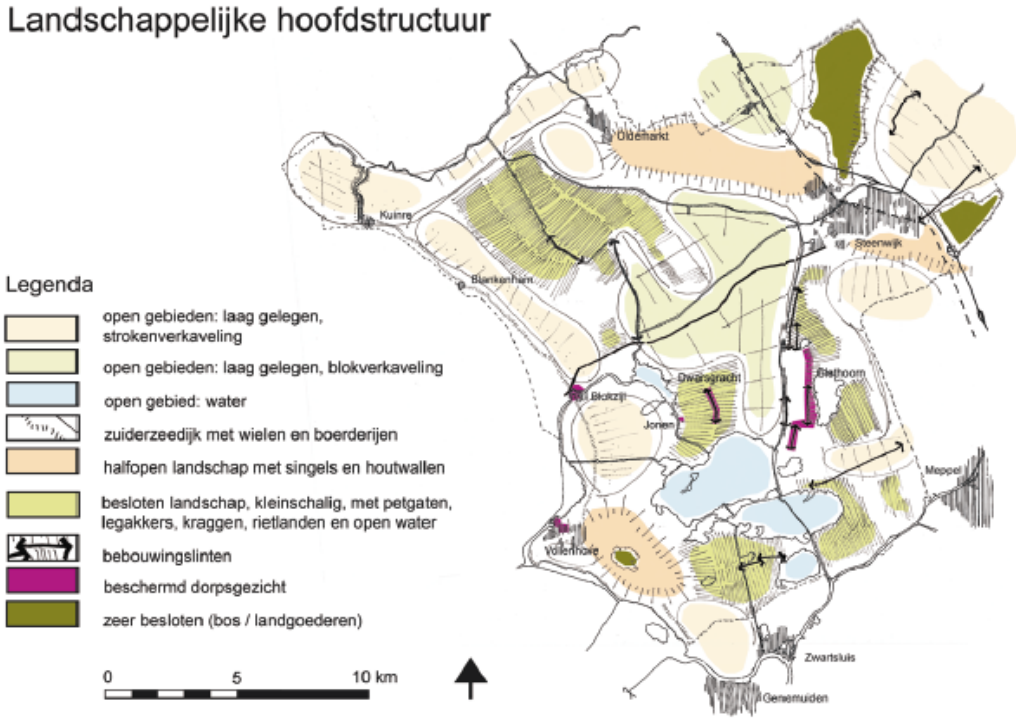

Figuur 6.4 De landschappelijke hoofdstructuur van de gemeente Steenwijkerland. (bron Landschapsontwikkelingsplan)

6.4.2 Effectbeoordeling

In algeme zin geldt dat nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen, zeker in het buitengebied, dienen bij te dragen aan de versterking en verbetering van de ruimtelijke kwaliteit. Om het begrip ruimtelijke kwaliteit handen en voeten te geven, wordt een beleidsnotitie 'Ruimtelijke kwaliteit buitengebied' (RKB) opgesteld die in verband staat met het bestemmingsplan.

Deze beleidsnotitie heeft ten aanzien voor het onderdeel ruimtelijke kwaliteit drie sporen. Functies zijn rechtstreeks toegestaan. Vaak zit er bij de rechtstreekse bestemming een stedebouwkundige of landschappellijke inpassing als eis. Wanneer functies bij wijzging worden toegestaan gedlt dat de ruimtelijke kwalitieit moet worden versterkt. Voor verschillende functies geldt dat ze worden toegestaan middels een afwijking van het bestemmingsplan. Ook dan zal voor specifieke functies worden gevraagd om een nadere onderbouwin hoe wordt omgegaan met de ruimtelijke kwaliteit.

Effecten plan buitengebied

Voor het bestemmingsplan buitengebied beschrijven we de effecten van de relevant ontwikkelingen voor de drie hoofdlandschapstypen. We doen dit hier uitgebreider dan bij andere thema’s vanwege de mogelijke effecten.

Zandlandschap
Voor het Zandlandschap zijn de kenmerken afwisseling tussen open en dicht, hoog en laag, kleinschaligheid, rechte lanenpatronen met eiken (bij de bos en landgoederen), rechte blokverkavelingen bij de heidelandschappen.

Randvoorwaarden
In het zandlanschap zijn de drie agrarische bestemmingen geregeld (A, Ab, Aw). Voor de twee laatste doeleinden zijn randvoorwaarden opgenomen voor de inpassing van andere functies. Ook wordt door bij afwijking en wijzing van het plan voorwaarden gesteld over de landschappelijke inpassing.

Zeekleilandschap
Voor het zeekleilandschap is de grootschaligheid en openheid in algemene zin kenmerkend. Deze openheid komt door de rationele late verkavelingen. Daarnaast is het voor het uiterdijken landschap kenmerkend dat er van oudsher relatief weinig bebouwing aanwezig is, en daarmee relatief weinig agrarische bedrijven. Daarentegen is er in het broekontginningslandschap juist veel agrarisch gebruik door de ontginnig die is geschikt gemaakt voor de landbouw. De bebouwiing ligt verspreid.

Randvoorwaarden
De randvoorwaarden voor het behoud van de landschappelijke kenmerken worden deel geborgd in de regels. Het primaat ligt in de gebieden op landbouw en krijgt de bestemming agrarisch met natuurlijke- en landschappelijke waarden (AW), het gedeelte van het zeekleilandschap ter plaatse van de Hammerdijk, Blokzijlerdijk en Kuynderdijk heeft de bestemming agrarisch met waarden. Hier staat naast de functies agrarisch het behoud van de landschappelijkekarakteristieken centraal. Op percelen met de aanduiding A-AB is omschakeling naar andere functies toegestaan.

Veen(ontginnings)landschap
Het hart van de gemeente wordt gevormd door het (natte) veenlandschap. Landschappelijk manifesteert het landschap zich op drie manieren. Het is er open, nat en vol met moeras (bossen). Daarnaast kenmerkt het zich door een rationele planmatige opzet van het jongbroekontginning landschap (droogmakerij 1928-1968). Het kleinste veenontginningslandschap is het slagenlandschap, de lange rechte kavel vallen hierop. Het beeld is hier redelijk Nederlands; koeien, sloten en boerderijn ontstaan vanuit een ontginningsbasis.

Randvoorwaarden
Het nu nog natte veengebied wordt bestemd als natuurgebied, de primaire bestemming is natuurontwikkeling. De andere twee gebieden krijgen in het plan de bestemming agrarisch, het oprichten van gebouwen is niet toegestaan. Op percelen met de aanduiding A-AB is omschakeling naar andere functies toegestaan.

Specifieke effecten: Agrarisch
In het plan wordt geen ruimte toegestaan voor uitbreiding van de bouwblokken. Wel is het mogelijk om gebouwen te plaatsen op het bouwblok bij de bestemming AB. Voor het plaatsen van gebouwen zijn voorwaarden gesteld teneinde de landschappelijke kwaliteit te bewaken. Voor de drie deelgebieden is het effect van addiotionele toevoeging gelijk door de voorwaarden die in de regels zijn opgenomen. Wel is bij inpassing in het veenlandschap aandacht gevraagd voor de relatie tussen de uitstraling van de gebouwing in de context van het landschap. Het effect is neutraal (0).

Specifieke effecten: Omschakeling
Binnen de bestemming A-AB is het omschakelen naar andere functies toegestaan. Deze bestemming zit in de drie landschapstypen. Net als bij de agrarische effecten geldt ook hier dat randvoorwaarden zorgen voor de borging van de ruimtelijke kwaliteit. Voorts geldt ook hier dat een aandacht is gevraagd voor de open gebieden zonder beplanting in de referentiesituatie. Bij het omschakelen naar recreatieve voorzieningen en groepsaccomodaties geeft een toevoeging in het veenlandschap een licht negatief effect vanwege de openheid. Het effect is licht negatief (0/-).

Specifieke effecten: Ligplaatsen recreatievaartuigen
Bij de bestemming Water wordt het mogelijk gemaakt om woonschepen en recreatiewoonschepen te situeren. De lengte, breedte en hoogte van de boten is geregeld. Daarnaast vind reeds een zekere zonering plaats voor deze vaartuigen. Hierdoor worden voor het onderdeel geen effecten verwacht voor het onderdeel landschap. Het effect is neutraal (0).

Specifieke effecten: Minicampings
In het plangebied is voor de bestemming AW ruimte geschapen voor nieuwe minicampings met maximaal 15 standplaatsen. Het totale aantal is echter gelimiteerd op 50 campings, het betreft een voortzetting van de vigerende regels. Deze minicampings liggen veelal verspreid in het gebied. Nieuwe minicampings zouden bij voorkeur worden ontwikkeld bij al bestaande (concentratiegebieden). Vanuit landschappelijk oogpunt geeft het toestaan van minicampings in gebieden met de bestemming agrarisch een minder negatief beeld dan bij bestemming agrarisch met waarden. Bij de bestemming agrarisch met waarden voor met name de zandlandschappen waardevol. Het effect is licht negatief (0/-).

Specifieke effecten: complementaire daghoreca, kleinschalige verblijfsrecreatie en bed & breakfast
Via een afwijking is het mogelijk om kleinschalige recreatie op te richten. Deze op te richten kleinschalige recreatie zal plaatsvinden op het bestaande bouwblok. Hiermee worden geen nieuwe gebouwen toegevoegd in het landelijk gebied. Voor het onderdeel landschap zijn daarmee geen effecten te verwachten. Het effect is neutraal (0).

Effecten plan verblijfsrecreatieterreinen
Ten opzichte van de referentiesituatie zal voor de terreinen niet vee l veranderen omdat uitbreiding niet is toegestaan. Nieuwe terreinen worden niet toegestaan in het plan. Voor het thema landschap zal waarschijnlijk alleen iets veranderen van de kwaliteiten van de terreinen zelf en de directe omgeving. Het aantal en type verlijfeenheden kan veranderen in de worst-case (of best-case) situatie. Toerplaatsen en standplaatsen kunnen worden ingeruild voor kwalitatief betere recreatiewoningen. Door de toevoeging van deze kwaliteitimpuls kan een verbeterde situatie ontstaan voor de plek en zijn directe omgeving.

Conclusie
Voor beide plannen geldt dat het effect voor landschap neutraal is. We komen tot deze beschouwing door de voorwaarden voor landschappelijk inpassing.

Tabel 6.2

Capaciteit	Toerplaatsen	Standplaatsen	Recreatiewoningen	Totaal
Aantal verblijfseenheden				
Huidige situatie	1.244	2.898	67	4.209
40 m^2-scenario	0	0	5.076	5.076
70 m^2-scenario	0	0	2.204	2.204
Verblijvend aantal personen				
Huidige situatie	3.732	6.955	154	10.841
40m2-scenario	0	0	11.675	11.675
70m2-scenario	0	0	5.828	5.828

6.5 Thema Cultuurhistorie

6.5.1 Huidige situatie en autonome ontwikkeling
De ontwikkeling van het huidige landschap vindt haar basis in de bodem, de waterhuishouding, de natuurlijke vegetatie en de invloed die de mens in de loop van de tijd hierop heeft gehad. Door verschillen in reliëf, waterhuishouding en vruchtbaarheidstoestand van de bodem, heeft de mens het gebied op verschillende manieren in gebruik genomen.
Hierdoor zijn verschillende landschapstypen te onderscheiden met eigen cultuurhistorische, Visuele en functionele kenmerken.

Historische ontwikkeling

De eerste bewoners vestigden zich op de hogere zandgronden van het Hoge land van Vollenhove en rondom Steenwijk en Oldemarkt. Vanuit de gehuchten werden kampen en essen aangelegd. Vanuit deze gebieden en vanaf de zandopduikingen langs de kust en in het veen heeft men door de jaren heen de lagere veengebieden ontgonnen voor weidebouw en kleinschalige turfwinning (vanaf omstreeks 1100) en later voor grootschalige turfwinning (1500-1800). In de veengebieden ontstonden bebouwingslinten langs gegraven grachten of op zandopduikingen (Kalenberg, Wetering, Dwarsgracht en Giethoorn). Het gebied dat overbleef na de vervening bestond uit een stelsel van open water en een complex van petgaten en smalle legakkers. De Wieden zijn ontstaan door de verwoestende werking van de wind. De smalle legakkers sloegen door de werking van wind en water weg en er vormden zich grote waterplassen. Het veendorp Beulake werd door de stormen van 1775 en 1776 grotendeels weggeslagen.

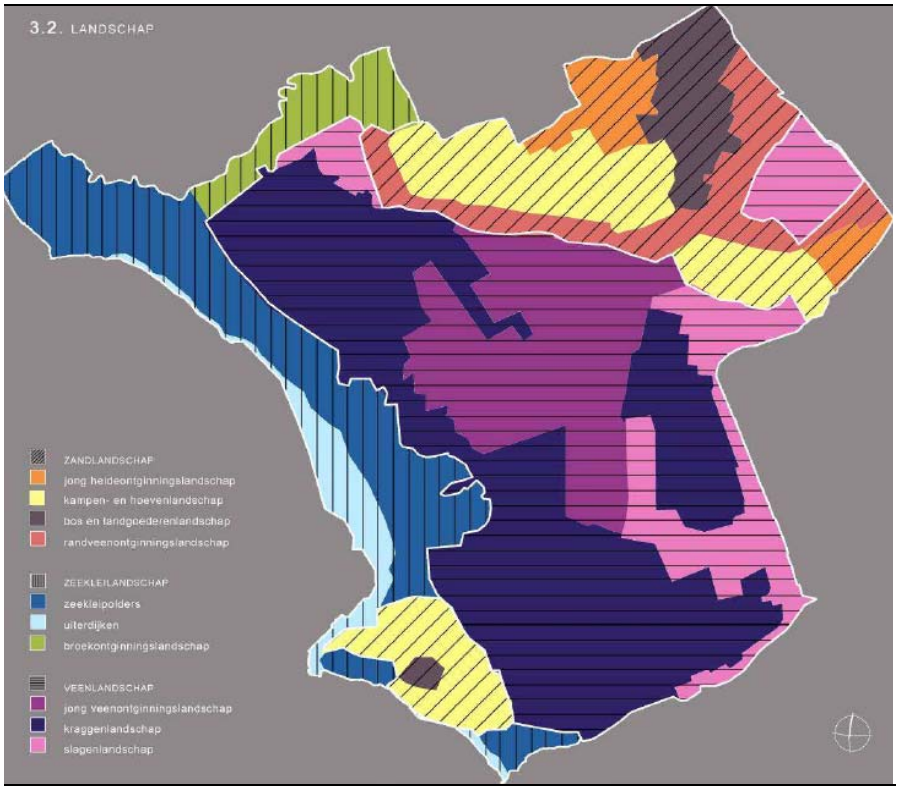

Figuur 6.5 Cultuurhistorische landschappen binnen de gemeente (bron; Landschapsontwikkelingsplan). De landschapstypen genoemd in deze kaart worden beschreven in het hoofdstuk landschap. (bron; Voorontwerp bestemmingsplan buitengebied 2007)

Cultuurhistorische atlas
De Cultuurhistorische atlas van Overijssel laat zien dat in de gemeente Steenwijkerland een veelheid aan cultuurhistorische elementen aanwezig is. Binnen de gemeentegrenzen liggen een groot aantal rijksmonumenten en gemeentelijke monumenten. Deze zijn veelal geconcentreerd in de kernen. Daarnaast kent het plangebied een diversiteit aan locaties in relatie tot het watererfgoed. Binnen het plangebied betreft dit twee molens, te weten de watermolen nabij Kalenberg (tevens gemeentelijk monument) en de stellingmolen bij Sint Jansklooster (windmolen en rijksmonument). Bij de windmolen dient een molenbeschermingszone in acht te worden genomen.

Ook zijn in de gemeente twee beschermde dorpsgezichten aangewezen, te weten Giethoorn, Dwarsgracht, Jonen en een deel van Blokzijl en Vollenhove. De werkingssfeer van deze bescherming valt echter buiten dit bestemmingsplan.

Archeologie

Archeologische waarden
In het plangebied komt een aantal archeologische monumenten voor. Uit de steentijd liggen op de hogere delen in het landschap (de stuwwallen en de dekzandruggen) vuursteenvindplaatsen (15) en vindplaatsen van aardewerk (2). Uit de late steentijd stammen de resten van een hunebed en de grafheuvels op landgoed De Eese (15). Uit de prehistorie stammen sporen van beakkering (celtic fields) en overige sporen van bewoning (5). Uit de middeleeuwen en de nieuwe tijd stammen sporen van het in 1776/1777 verdronken veendorp Beulake, vele historische huisterpen (50), restanten van havezaten (Marxveld, De Hare, Plattenburg, Hagensdorp, De Oldehof, Lindenhorst en Oldruitenborgh) kasteel Toutenburg bij Vollenhove, een klooster, kerkheuvels (3) en drie stadskernen (Vollenhove, Blokzijl en Steenwijk). Bij Kuinre zijn restanten van een schans opgegraven en in kaart gebracht.

Archeologische verwachtingswaarde
De archeologische verwachtingswaarde geeft een indicatie van de mogelijke archeologische waarden in een gebied. Binnen de gemeente Steenwijkerland gelden hoge verwachtingswaarden voor de pleistocene hoogten bij Vollenhove, de Steenwijker Kamp en de hoogten tussen Paasloo en De Eese. Het noordwestelijke en zuidoostelijke deel van de gemeente kent over het algemeen lagere verwachtingswaarden. Inmiddels is een verfijning van de archeologische verwachtingenkaart beschikbaar. Deze verfijning is richtinggevend geweest voor de vertaling van het onderdeel 'archeologie' in het bestemmingsplan.

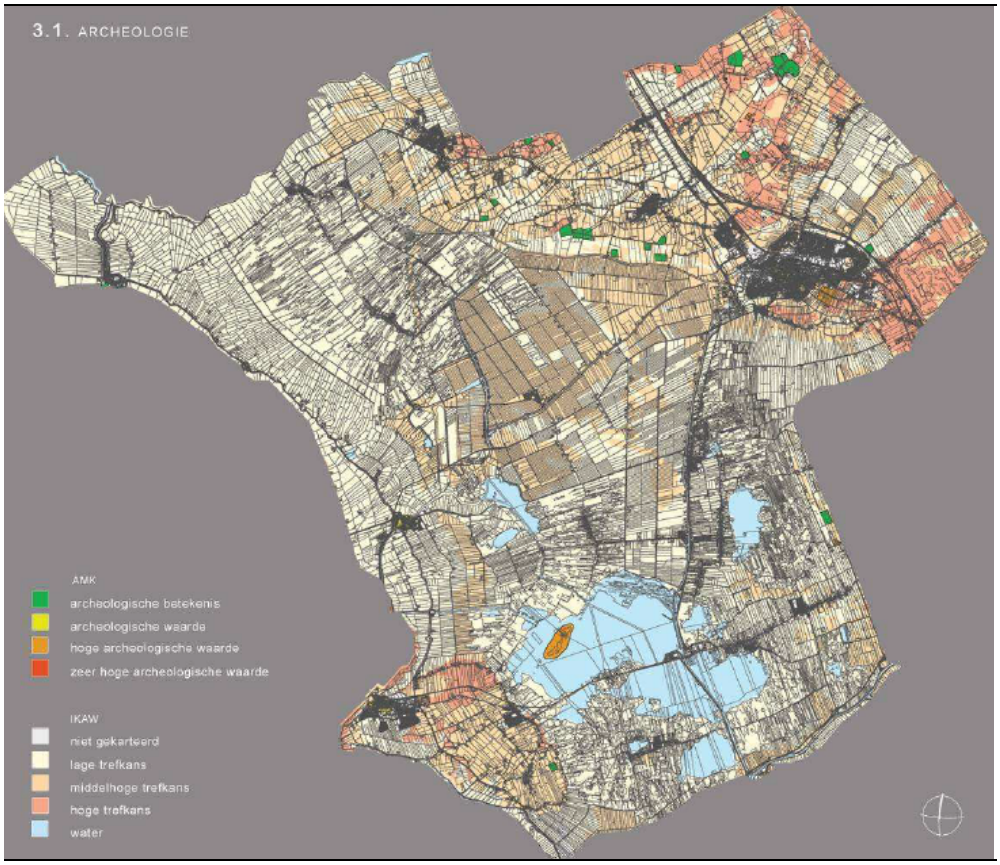

Figuur 6.6 De archeologische verwachtingswaarden en archeologische gekende waarden (bron: Voorontwerp bestemmingsplan buitengebied 2007)

6.5.2 Effectbeoordeling

Archeologie

Effecten beide plannen

Uit de gemeentelijke archeologische waarden- en verwachtingenkaart blijkt dat in diverse gebieden op Steenwijkerland een archeologische waarde aanwezig is. Deze archeologische waarden worden in het bestemmingsplan beschermd doordat op deze gronden een dubbelbestemming 'waarde-archeologie' is gelegd. Onderscheid is gemaakt tussen archeologische waarde, gematigde archeologische verwachting en hoge archeologische verwachting. Deze gronden zijn primair bestemd voor het behoud en de bescherming van aanwezige of te verwachten archeologische waarden.

Met de vaststelling van de archeologische verwachtingen- en beleidskaart door de gemeenteraad hoeft in de toekomst niet meer voor elk afzonderlijk bouwplan een archeologisch onderzoek te worden uitgevoerd. Gebieden met een lage verwachting worden niet meer vergunningplichtig gesteld. Gebieden met een hoge verwachting in de bebouwde kom dienen daarentegen bij bodemingrepen vanaf 250 m^2 en in het buitengebied vanaf 2500 m^2 aan een (bureau)onderzoek en nadere afweging onderworpen te worden. Deze gebieden zijn in het plan aangemerkt als gebieden met waarde archeologie 2. Voor gebieden met de Waarde archeologie 1 geldt dat bij een omvang van meer dan 100 m^2 en voor zover de ingreep dieper gaat dan 50 cm beneden het maaiveld is een onderzoeksinspanning aan de orde. Deze gebieden zijn op de archeologische verwachtingskaart aangemerkt als gebieden met een middelhoge trefkans.

Hiermee wordt aangesloten bij de nieuwe provinciale richtlijnen. Bij toekomstige ontwikkelingen op plaatsen met een reeds bekende archeologische waarde (de zogenaamde AMK-terreinen) zal verstoring van de diepere ondergrond (vanaf 100 m^2) zoveel mogelijk moeten worden voorkomen of beperkt. Uit dit onderzoek moet (naar oordeel van burgemeester en wethouders) blijken dat in voldoende mate is vastgesteld dat de archeologische waarden in voldoende mate zeker zijn gesteld, er geen archeologische waarden aanwezig zijn of dat de archeologische waarden door de werkzaamheden niet of niet onevenredig worden geschaad. Een aanlegvergunningstelsel voorkomt dat werken en werkzaamheden worden uitgevoerd die de archeologische waarde verstoren. De effecten van het plan is daarom neutraal.

Cultuurhistorie (historische geografie en bouwhistorie)

Effecten plan buitengebied
Voor het onderdeel cultuurhistorie wordt met name gekeken naar de effecten op landschapselementen en waardevolle gebouwen. In het plan zijn ten aanzien van het oprichten, wijzigen of slopen van gebouwen regels opgenomen. Zo dient bijvoorbeeld voor de samenvoeging van woningen worden gekeken naar de inpassing van het niveau op het gebouw. In de gebieden waar openheid een van de kernkwaliteiten is, is dit een belangrijke regel. Met deze regel is de kwaliteit van de bestaande historische gebouwe grotendeels gewaarborgd.

Ten behoeve van het realiseren van de EHS is een aanlegvergunningenstelsel voor het rooien van houtopstanden. Deze houtopstanden zelf zijn geen waardevolle landsschapselementen. Door het rooien van de houtopstanden blijft de cultuurhistorische kwaliteit van het gebied, de openheid, gewaarborgd.

Ongeveer 2/4 van de agrarische bedrijven is gelegen in de zandlandschappen. Een van de kenmerkende landschappen is het kampen-en essenlandschap, kenmerkende landschapselementen van dit zandlandschap zijn de houtwallen, singels en bosjes. De omschakeling van agrarische bedrijven naar andere functies kan effect hebben op de kenmerken landschappelijk structuur doordat typische landschapselementen moeten wijken voor nieuwe functies.

Ongeveer 1/4 van de agrarische bedrijven is gelegen in de cultuurhistorische veenlandschappen. Hier geeft het toevoegen van gebiedsvreemde bebouwing een negatief effect op dit type landschap. Landschappelijke inpassing voorkomt mogelijk dat de uitstraling van het gebied veranderdt. De overige bedrijven liggen in het zeekleilandschap, ontwikkelingen zullen hier sneller passen binnen de eigentijdse schaal van het gebied.

Minicampings
In het plan is het aantal minicampings gelimiteerd op een aantal van vijftien. Dit aantal is momenteel bereikt, nieuwe minicampings zullen niet aan de orde zijn. Nieuwe vragen zullen in gebied met de bestemming A-AW via een wiiziging en landschapelijke inpassing worden toegestaan. Daarnaast geldt de voorwaarde van clustering bij een agrarisch bedrijf. Hiermeer wordt bedoeld dat, vanwege de landschappelijke kwaliteit, de camping niet ver op het erf mag liggen. Dit betekent dat de minicamping vlakbij de bebouwing (A-AB) dient te worden ontwikkeld. Bij het handhaven van deze beleidsregels zal het effect neutraal zijn.

Effecten plan verblijfsrecreatieterreinen
De effecten van het plan verblijfsrecreatieterreinen zijn positief doordat bij nieuwe ontwikkelingen een kwaliteitsimpuls wordt voorzien. Terreinen die nu nog zijn ingericht voor stacaravans of chalets worden ingericht naar parken met recreatiewoningen van kwalitatief beter niveau is de verwachting. Daarnaast geldt dat voor deze plannen eveneens een landschappelijke en stedebouwkundige inpassing wordt verlangd.

Conclusie
Voor beide plannen geldt dat het effect voor landschap neutraal is. We komen tot deze beschouwing door de voorwaarden voor landschappelijk inpassing.

6.6 Verkeer

Beoordelingscriterium
- Verkeersveiligheid

6.6.1 Huidige situatie en autonome ontwikkeling

In het buitengebied van de gemeente Steenwijkerland ligt een veelheid aan wegen. Onderscheid is te maken in verschillende niveaus waaronder de rijksweg (A32), verscheidene provinciale wegen (onder andere N333, N762 en N351) en een veelheid aan gemeentelijke wegen. De vele wegen zorgen voor een goede ontsluiting tussen de kernen van Steenwijkerland en het plangebied. Het fietspadennetwerk is grofmazig. Binnen de gemeentegrenzen zijn diverse wandelroutes. In de autonome situatie zal, conform de landelijke trend, het aantal verkeersbewegingen op de lokale wegen toenemen met circa 1 % en op de provinciale wegen binnen het plangebied met 2 %.

Naast wegen voor landbouwkundig gebruik vormt het vervoer over water en de recreatieve infrastructuur ook een belangrijk punt op het gebied van verkeer. In de huidige situatie maakte Tot slot loopt ook de spoorlijn Leeuwarden-Zwolle door het het buitengebied van de Gemeente Steenwijkerland.

6.6.2 Effectbeoordeling

Effecten plan buitengebied

De toename van het aantal verkeersbewegingen als gevolg van de moglijkheden van de agrarische bedrijven is beperkt en zal voor de capaciteit van de lokale wegen niet tot problemen leiden. Dit geldt ook voor de ontwikkelingsmogelijkheden die worden geboden in vrijkomende agrarische gebouwen en als nevenfunctie. Functies als restaurants en grootschalige recreatieve voorzieningen worden niet toegestaan in het plangebied, de ontwikkelingsruimte die wordt geboden aan kleinschalige recreatieve voorzieningen leiden kunnen in het maximale groeiscenario leiden tot toename van het aantal verkeersbewegingen. Aangezien het hier in alle gevallen kleinschalige ontwikkelingen betreffen, en de verkeersaantrekkende werking afgestemd dient te zijn op de bestaande ontsluiting, leiden ook deze ontwikkelingsmogelijkheden niet tot negatieve effecten op het verkeerssysteem.

Aandachtspunt vormt de verkeersveiligheid op het lokale wegennet. Over het algemeen kan worden gesteld dat, mede gezien de huidige situatie, de verkeersveiligheid in elk van de onderzochte scenario’s adequaat blijft. Op specifieke locaties kunnen echter door plaatselijke schaalvergroting en de toename van het aantal vrachtverkeersbewegingen op de smalle lokale wegen zonder vrijliggende fietspaden onveilige situaties ontstaan. De verschillende scenario’s zijn hierin echter niet onderscheidend. Het effect is neutraal (0).

Effecten plan verblijfsrecreatieterreinen

In het plan voor verblijfsrecreatieterreinen worden functie veranderingen toegestaan die kunnen leiden tot verkeerstoename. Deze verkeerstoename kan ontstaan doordat ruimte wordt geboden aan verbeterde accommodatie en overnachtingsmogelijkheden. Het bestemmingsplan gaat uit van een potentiele toename tot 70m2. Het effect is neutraal (0).

6.7 Thema Geur

6.7.1 Huidige situatie en autonome ontwikkeling

De regelgeving inzake geurhinder van veehouderijen is vastgesteld in de Wet geurhinder en veehouderij (verder Wgv) en is sinds 1 januari 2007 van toepassing. De Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) is sinds 1 januari 2007 van toepassing. De wet kent diercategorieën waarvoor een geuremissie factor is vastgesteld, zoals vleesvee, varkens, schapen en legkippen. Daarnaast kent de wet diercategorieën, zoals melkrundvee en paarden, waarvoor een vaste afstand geldt tussen het emissiepunt van de stal en een geurgevoelig object, zoals een woonhuis.

De wet geeft de gemeente de mogelijkheid om via een verordening lokaal beleid vast te stellen voor de geurbelasting en de vaste afstanden. Dit om een gewenste ruimtelijke ontwikkeling mogelijk te maken. De vaste afstanden kunnen daarbij worden verkleind.
Daarbij geldt binnen de bebouwde kom een minimale afstand van 50 meter en buiten de bebouwde kom een minimale afstand van 25 meter. De noodzaak voor lokaal geurbeleid moet worden onderbouwd, waarbij in elk geval aandacht moet worden besteed aan de gewenste ruimtelijke inrichting van het gebied.

Tabel 6.3 De standaard normen uit de Wgv

	Binnen bebouwde kom	Buiten bebouwde kom
Concentratiegebied	3 ou/m^3	14 ou/m^3
Niet-concentratiegebied	2 ou/m^3	8 ou/m^3

De gemeente behoort niet tot een concentratie gebied. Zij hanteert als streefwaarde 4 ou/m^3 in de bebouwde kom en 8 ou/m^3 buiten de bebouwde kom voor de achtergrond belasting.

In figuur 5.6 wordt de kwaliteit van het leefklimaat uitgebeeld op basis van de huidige situatie. In verreweg het grootste deel van het buitengebied, en in de aaneengesloten woonbebouwing is sprake van een zeer goed leefklimaat.

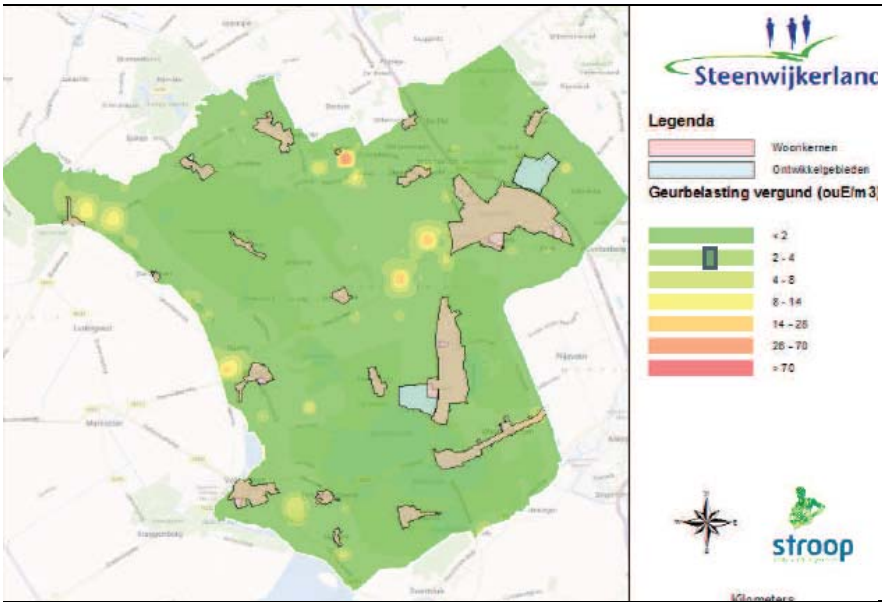

Figuur 6.7 Beoordeling van de leefkwaliteit met betrekking tot de achtergrondbelasting van geur (bron Stroop, 2012)

Legenda:
wit = zeer goed, groen = goed, geel = matig, oranje = slecht, rood = extreem slecht

De gemeente heeft in het kader Wgv onderzocht of afwijkende beschermingsmaatregelen nodig zijn. Uit een quickscan is gebleken (Stroop, 2012) dat voor een aantal ontwikkellocaties een afwijkend beschermingsniveau nodig is. Deze niveau zijn in een gebiedsvisie nader ondebouwd, de gemeente zal de afwijkende beschermings niveau's vastleggen in de geurverordening. In de verordening staat aangegeven voor welke gebieden afgeweken wordt van de wettelijke normen op basis waarvan de voorgrondbelasting beoordeeld dient te worden in het kader van de geurnormering in een omgevingsvergunning.

6.7.2 Effectbeoordeling

Net zoals bij het effect voor stikstof wordt voor geur de eerdere ontwikkelambitie aangehouden om indruk te krijgen van de potentiele geurbelasting.

Effecten beide plannen

De gemeente Steenwijkerland heeft voor 2 varianten onderzocht wat de toekomstige situatie kan zijn voor de beide veehouderij sectoren met daarbij de volgende uitgangspunten;

- Variant 1; maximale situatie van de intensieve veehouderij (opvulling tot het maatgevende geurgevoelige object) en de extensieve veehouderijen die vallen onder het Besluit landbouw
- Variant 2 (worstcase): als variant 1 + een hypothetische omschakeling naar intensieve veehouderijen

Intensieve veehouderijen
Voor intensieve veehouderijen zijn effecten te verwachten omdat er in het nieuwe plan ruimte wordt gegeven voor intensieve veehouderijen. De bedrijven kunnen hun bouwvlakken opvullen. Op basis van de onderzochte varianten in het kader van de geurverordening wordt geconcludeerd dat de varianten voldoen aan de gestelde streefwaarden voor de te ontwikkelen gebieden. Echter bij de worst case scenario zijn uitschieters mogelijk. Ook in het buitengebied worden de streefwaarden niet overschreden.

Op deze manier kan zodoende geen toename ontstaan in de geurbelasting. Eventuele verbouwingen binnen het deel van de bouwvlakken die nu ook al in gebruik zijn zullen gebruik maken van moderne technieken waardoor er in dat geval alleen maar sprake kan zijn van een afname van de geurbelasting in de omgeving.

Grondgebonden veehouderijen
Een uitbreiding van grondgebonden veehouderij in het plangebied zal geen knelpunten opleveren ten aanzien van geur omdat daarmee de wettelijk vastgelegde hindercontour niet toe zal nemen.

Daarnaast geldt dat, op basis van de dynamiek in de sector zoals omschreven in paragraaf 3.9, er op jaarbasis een groot aantal bedrijven zal stoppen met het houden van vee. Omdat het plan geen nieuw vestiging mogelijk maakt betekent dit dat het aantal geurbronnen navenant af zal nemen.

Al deze ontwikkelingen tezamen leveren een positief effect op voor het gebied als geheel. Rondom individuele groeiers kan sprake zijn van een lokale toename van de voorgrondbelasting. Deze zal echter altijd moeten voldoen aan de geldende geurnormen voor de daarvoor benodigde omgevingsvergunning.

6.8 Luchtkwaliteit

Net zoals bij het effect voor stikstof wordt voor lucht de eerdere ontwikkelambitie aangehouden om indruk te krijgen van de potentiele luchtbelasting.

Beoordelingscriterium

- Criterium voor juridische haalbaarheid zijn al dan niet overschrijdingen van grenswaarden voor PM10 en NO2 op wettelijke beoordelingspunten (‘Wet luchtkwaliteit’). Uitgangspunt is dat wanneer voldaan wordt voor PM10 ook wordt voldaan voor PM2,5.

6.8.1 Huidige situatie en autonome ontwikkeling

De luchtkwaliteit wordt in de gemeente Steenwijkerland bepaald door de achtergrondconcentratie NO_2 en PM10. In de achtergrondconcentraties zijn de bijdragen van de bestaande intensieve veehouderijen inbegrepen. In de huidige situatie worden de grenswaarden van fijn stof en stikstofdioxide niet overschreden. Het gaat om fijn stof emissies door met name wegverkeer en landbouw. Ruimtelijk gezien wordt het grootste aandeel veroorzaakt door het wegverkeer. Het aandeel vanuit de landbouw wordt veroorzaakt door fijn stof emissie vanuit de stallen.

In mei 2010 is de Handreiking fijn stof en veehouderijen vastgesteld. Bij de beoordeling van een aanvraag voor een vergunning voor een veehouderij wordt de emissie van fijn stof getoetst aan de grenswaarden uit de Wet milieubeheer. Dit staat in artikel 5.16 van de Wet milieubeheer. Een vergunning voor een oprichting of uitbreiding van een veehouderij kan in principe verleend worden indien er geen overschrijding van de grenswaarden plaatsvindt. Is er toch sprake van een overschrijding, dan kan de vergunning alleen verleend worden indien de luchtkwaliteit door het project niet of niet in betekenende mate verslechterd.

Voor fijn stof gelden de volgende normen:

- Een jaargemiddelde concentratie fijn stof van maximaal 40 ug/m^3
- Een daggemiddelde concentratie fijn stof van 50 ug/m^3, die maximaal 35 dagen per jaar mag worden overschreden

Via een apart traject (zogenaamde inzoomactie) in het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) worden fijn stof knelpunten bij veehouderijen opgelost. De knelpunten liggen volledig bij (grotere) pluimveebedrijven. Het pluimvee heeft verhoudingsgewijs namelijk een grotere fijn stof emissie dan andere diersoorten. De mogelijke ontwikkelingen in de gemeente worden getoetst aan de handreiking en het NSL.

In het kader van het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) is onderzoek gedaan naar fijn stof voor intensieve veehouderijen op landelijke schaal. Er is tijdens dit onderzoek gekeken naar mogelijke knelpunten binnen iedere gemeente. Binnen de gemeente Steenwijkerland zijn destijds geen knelpunten aangetroffen [bron: Tauw, 2010].

6.8.2 Effectbeoordeling

Effecten voor beide plannen

Overschrijdingen van grenswaarden door uitbreidingen van stallen in de toekomst kunnen niet plaatsvinden aangezien er geen vergunning in het kader van de Wet milieubeheer (Wm) wordt afgegeven als de norm voor fijn stof wordt overschreden. Een aanvraag voor een uitbreiding van een bestaande stal moet dus altijd voldoen aan de grenswaarden.

De verwachting is dat per saldo sprake zal zijn van een afname van fijn stof vanuit agrarische bedrijven, mede door de verbeterde filtertechnieken. Het transport van en naar de agrarische bedrijven heeft geen relevant effect op de luchtkwaliteit. Zowel voor bestaande als voor nieuwe situaties (na uitbreidingen) geldt dat de normen voor luchtkwaliteit niet overschreden mogen worden. Middels steeds effectievere nabehandelingstechnieken en huisvestingssystemen (bijvoorbeeld mestopslag onder de stal door kuilplaat) kunnen eventuele nieuwe knelpunten worden voorkomen.

Daarom wordt bij de uitvoering van het nieuwe bestemmingsplan buitengebied geen knelpunt verwacht ten aanzien van de grenswaarden voor de luchtkwaliteit binnen het plangebied.

Voor de lokale effecten vanuit de stallen geldt dat deze, met de inzet van de techniek, per dossier mitigeerbaar zal zijn, en op basis van sectorale wet- en regelgeving zal worden gereguleerd. Gezien de mogelijk geringe fijn stof toename door een relatief kleine verkeersbijdrage zijn er ook langs de wegen geen effecten te verwachten. De voorgenomen activiteit (de mogelijkheden tot uitbreidingen) draagt niet in betekende mate bij aan de luchtverontreiniging in het gebied.

In vergelijking met de referentiestuatie zal de omschakeling naar diverse andere functies, het veranderen van de verblijfsrecreatieterreinen, het toestaan van kleinschalige recreatieve functies niet ledien tot een grote verkeerstoename. Hooguit zullen piekbelastingen ontstaan van een aantal voertuigen. Hiermeer zal de luchtkwaliteit niet verslechteren. Het effect op fijn stof wordt als neutraal beschouwd.

6.9 Geluid

Beoordelingscriterium

- Ingegaan wordt op de effecten vangeluidgevoelige bestemmingen en mogelijke knelpunten met wet- en regelgeving

6.9.1 Huidige situatie en autonome ontwikkeling

Voor geluid moet onderscheid gemaakt worden tussen het geluid dat afkomstig is van geluidbronnen binnen de inrichtingsgrenzen (vooral ventilatoren, laden en lossen) en geluid afkomstig van verkeer rijdend op de openbare weg (onder andere van en naar de agrarische bedrijven).

6.9.2 Effectbeoordeling

Geluid afkomstig van de bedrijven
Geluid direct afkomstig van de agrarische bedrijven is gereguleerd in de Wet milieubeheer (Wm) en valt onder de noemer industrielawaai. Door middel van geluidgrenswaarden afgestemd op de aard van de omgeving wordt voorkomen dat ondervonden hinder bij geluidgevoelige bestemmingen (zoals woningen en scholen) te hoog wordt. Het grootste gedeeelte van de agrarische bedrijven ligt in de referentiesituatie op ruime afstand van geluidgevoelige bestemmingen, dit komt doordat de bedrijven allen in het buitengebied van de gemeente Steenwijkerland liggen.

Wegverkeerslawaai
Geluid als gevolg van wegverkeer, waaronder het verkeer van en naar de agrarische bedrijven, valt onder het regiem van de Wet geluidhinder (Wgh). Uit paragraaf 5.6 blijkt dat de toename van het aantal verkeersbewegingen beperkt zal zijn.

Geluid afkomstig van de bedrijven
Omdat er geen bedrijfsverplaatsingen zijn voorzien zijn er dus geen effecten te verwachten voor het aspect geluid. Voor eventuele bedrijfsuitbreidingen blijven in principe dezelfde geluidgrenswaarden (en daarmee het invloedsgebied van geluid) van toepassing. Daardoor kan het wel noodzakelijk zijn dat geluidreducerende voorzieningen aan de geluidbronnen getroffen worden om hieraan te kunnen voldoen. Het effect als gevolg van het bestemmingsplan op het criterium geluid wordt daarmee als neutraal beoordeeld.

Geluid afkomstig van de recreatieterreinen
In het worst-case scenario zal de geluidsbelasting niet sterk toenemen vergeleken met de referentiesitautie. Wanneer al sprake is van een toename is deze niet in de nabijheid van geluidgevoelige bestemmingen. Wel kan sprake zijn van verstoring voor ecologische doelen (zie het onderdeel natuur).

Het effect als gevolg van het bestemmingsplan op het criterium geluid wordt daarmee als neutraal (0) beoordeeld.

6.10 Gezondheid
Geur, luchtkwaliteit en geluid hebben elk ook mogelijk impact op de gezondheid van de gebruikers van het plangebied. In deze paragraaf wordt echter alleen ingegaan op de (kans op) verspreiding van ziekteverwekkers vanuit de (intensieve) veehouderij.

6.10.1 Huidige situatie en autonome ontwikkeling

Ontwikkelingen in de intensieve veehouderij, maar vooral de al lang lopende schaalvergroting en in het bijzonder de ontwikkeling in de richting van megastallen, hebben geleid tot discussies onder omwonenden over de gezondheidsrisico's van de intensieve veehouderij door de verspreiding van zoönosen. Zoönosen zijn infectieziekten veroorzaakt door micro-organismen die kunnen overgaan van dieren op mensen. Door de verschillende griep-uitbraken, de recente Q-koortsuitbraak, die samenhangt met het intensief houden van melkgeiten, en de ontdekking van resistente MRSA-bacterie in de veehouderijketen enige jaren geleden, is deze discussie in een stroomversnelling gekomen.

De bedrijfsvoering van het merendeel van de (intensieve) veehouderijen is er in de huidige situatie nog niet op gericht om verspreiding van zoönosen te voorkomen. Ook bestaat er nog veel onduidelijkheid met betrekking tot de verspreidingsmechanismen en de kritische factoren die de kans op verspreiding succesvol kunnen beperken. Ondanks veel recent (literatuur) onderzoek is er nog geen (landelijk) beleid ontwikkeld dat op het tegengaan van de verspreiding van zoönosen is gericht. Van een autonome ontwikkeling op dit vlak is dan ook geen sprake.

6.10.2 Effecten op de (kans op de) verspreiding van zoönosen

Zoals in paragraaf 3.9 is omschreven zal er gedurende de planperiode sprake zijn van een beperkte dynamiek in de agrarische sector. Veel van de kleinere bedrijven zullen stoppen. Dat betekent dat veel van de mogelijke bronnen van zoönosen zullen verdwijnen en de afstand tussen de bedrijven toe zal nemen.

Daarnaast zal op de groeiende bedrijven sprake zijn van een toename van de schaalgrootte. In potentie is dat een risico-factor: hoe meer dieren er op een korte afstand bij elkaar zijn, des te groter het risico op een uitbraak. Echter, de schaalvergroting gaat ook samen met een vermindering van het aantal dierbewegingen, vooral omdat er op een moderne intensieve veehouderij, steeds vaker sprake is van een zo lang mogelijke keten binnen hetzelfde bedrijf. Daardoor wordt het risico van de introductie van ziektekiemen uit andere bedrijven sterk terug gebracht.

Ook geldt dat er van een zich niet ontwikkelend bedrijf geen investeringen verwacht kunnen worden die zich richten op de preventie van het verspreiden van ziektekiemen. Bij het bouwen van nieuwe stallen is er ruimte voor procesgeïntegreerde maatregelen die de kans op verspreiding kunnen verkleinen. Vanwege het grote interne belang om uitbraken te voorkomen is het te verwachten dat, ook zonder regelgeving, moderne bedrijfssystemen de kans op een uitbraak zo ver als mogelijk zullen terugdringen.

Het is dus de verwachting dat door de dynamiek in de sector het aantal bronnen af zal nemen, er weliswaar sprake zal zijn van een zekere schaalvergroting op de groeiende bedrijven, maar dat de moderne bedrijfsvoering er zoveel mogelijk op gericht is om het risico van uitbraken te voorkomen. Netto wordt het effect als neutraal beoordeeld, met de kanttekening dat dit een voorzichtige beoordeling is.

7 Integrale effectvergelijking alternatieven

In hoofdstuk 5 en 6 zijn de effecten per milieuaspect beschreven. In dit hoofdstuk worden de resultaten van de effectbeschrijvingen samengevat in een tabel en worden conclusies getrokken. De milieueffecten van de alternatieven worden beoordeeld ten opzichte van de referentiesituatie, zoals beschreven in hoofdstuk 4. Door het toepassen van mitigerende en compenserende maatregelen kan de effectbeoordeling op bepaalde thema's verbeteren.

7.1 Conclusies

Ten opzichte van de vigerende bestemmingsplannen zijn er aangepaste bouw- en gebruiksmogelijkheden en is de bescherming van waarden (in algemene zin) beter geregeld. Met name de uitbreidingsmogelijkheden van agrarisch bouwvlakken is gereguleerd. Over het geheel genomen wordt het milieu door het nieuwe bestemmingsplan beter beschermd. In onderstaande tabel wordt per aspect de score van de effectbeschrijving per milieuthema weergegeven.

Tabel 7.1 Score effectbeschrijving per milieuthema, bestemmingsplan Buitengebied t.o.v. de referentiesituatie(s)

Milieuaspecten	Criterium	Waardering buitengebied (reël scenario)
Natuur	Natura2000-gebieden en Beschermde natuurmonumenten	0
	EHS	0
	Soorten	0
Landschap	Landschappelijke karakteristiek	0/+
Cultuurhistorie / archeologie	Archeologie en aardkunde	0
	Cultuurhistorie	0
Verkeer	Knelpunten verkeersveiligheid	0
Water	Water	0
Leefomgeving	Geur	0
	Fijn stof	0
	Geluid	0
	Gezondheid	0

7.2 Natuur

Natura2000-gebieden
De ruimtelijke ontwikkelingen die het bestemmingsplan mogelijk maakt, zijn redelijkerwijs uitvoerbaar als het gaat om de bescherming van Natura2000-gebieden.

- Er is geen sprake van toename van stikstofdepositie op beschermde habitattypen doordat uitbreiding niet wordt toegestaan. Aangewezen habitat- en vogelrichtlijnsoorten zijn voor stikstofdepositie minder gevoelig dan de aangewezen habitattypen. Daarom zijn effecten op instandhoudingsdoelstellingen uit te sluiten
- De uitbreidingsmogelijkheden voor recreatief medegebruik leiden niet tot toename van stikstofdepositie door recreatief verkeer. Op basis van trends in bezoekersaantallen en vergelijkingen met de referentiesituatie wordt er namelijk geen toename aan recreanten verwacht. Daarom zijn effecten op instandhoudingsdoelstellingen uit te sluiten

Het effect op Natura2000-gebieden is daarom neutraal (0) ten opzichte van de referentiesituatie.

Beschermde natuurmonumenten
De ruimtelijke ontwikkelingen die het bestemmingsplan mogelijk maakt, zijn redelijkerwijs uitvoerbaar als het gaat om de bescherming van Beschermde Natuurmonumenten.

- De voedselarme milieus in nabijgelegen Beschermde Natuurmonumenten worden niet geschaad:
  - Er is geen sprake van een toename van stikstofdepositie in stikstofgevoelige (delen van) Beschermde Natuurmonumenten ten gevolge van agrarische bouwvlakuitbreiding
  - Er is geen toename van recreatief verkeer. Hierdoor is er dus ook geen toename van stikstofdepositie

Het effect op Beschermde natuurmonumenten is daarom neutraal (0) ten opzichte van de referentiesituatie.

EHS
De ruimtelijke ontwikkelingen die het bestemmingsplan mogelijk maakt, zijn redelijkerwijs uitvoerbaar betreft de bescherming van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en andere provinciaal beschermde natuurgebieden.

- Het behoud van natuur- en landschapswaarden is opgenomen als doeleinde voor de bestemmingen in de gerealiseerde EHS
- De gebieden binnen de EHS zijn correct bestemd
- Realisatie van Ecologische Verbindingszones is via een wijzigingsbevoegdheid mogelijk gemaakt

Het effect op de EHS is daarom neutraal (0) ten opzichte van de referentiesituatie.

Soorten
Het bestemmingsplan maakt geen ontwikkelingen mogelijk waarvan op voorhand te zeggen is dat het zal leiden tot schade aan beschermde soorten. Ruimtelijke ontwikkelingen die voortvloeien uit de bestemmingsplanwijziging moeten worden getoetst wanneer zij mogelijk beschermde soorten schaden. Deze toetsing is pas nodig wanneer ontwikkelingen daadwerkelijk worden uitgevoerd. Daarom vormt de Flora- en faunawet geen belemmering voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan.

Het effect op soorten is daarom neutraal (0).

7.3 Landschap

Door in het nieuwe bestemmingsplan buitengebied de planregel op te nemen dat alle toegestane inpassing op agrarische bouwvlakken landschappelijk moeten worden ingepast zullen de effecten van uitbreidingen van (agrarische) bedrijfsontwikkelingen neutraal uitvallen. Behoud en versterking van de landschappelijke identiteit zijn voldoende geborgd in het voorliggende plan.

Daar komt bij dat de toekomstige uitbreidingen doorgaans een beperkte landschappelijke impact hebben omdat in de gebieden waar deze uitbreidingen het meeste plaatshebben al veel agrarische bedrijven gevestigd zijn en het landschap hier een agrarische, rationele verkaveling heeft. Al met al zal met name het zandlandschap er qua landschappelijke kwaliteit op vooruitgaan.

Dit effect op de landschappelijke karakteristiek wordt als licht positief (0/+) beoordeeld.

7.4 Cultuurhistorie (historische geografie en bouwhistorie) en archeologie

Ten aanzien van uitbreiding van bestaande bedrijven is er een kleine kans op aantasting van archeologische en cultuurhistorische waarden ter plaatse. De planologische borging van deze waarden in het bestemmingsplan en de kwaliteitseisen zoals deze worden gesteld aan uitbreidingen voorkomen een aantasting van de cultuurhistorische elementen, objecten en patronen.

Het effect wordt daarom neutraal (0) beoordeeld.

7.5 Water

Het bestemmingsplan heeft geen effect op het peilbeheer dan wel het waterbergend vermogen. Mogelijk neemt het verhard oppervlak toe bij uitbreidingen, de watertoets is het instrument om water een plek te geven in de ruimtelijke ontwikkeling.

Het effect op water is zowel op de veerkracht van het watersysteem als op het waterbergend vermogen neutraal (0) beoordeeld.

7.6 Verkeer

De verkeersintensiteiten in het plangebied nemen naar verwachting enigszins toe maar gezien de beperkte omvang van de toename zal de verkeersveiligheid nagenoeg gelijk blijven.

Het effect op verkeer is als neutraal (0) beoordeeld.

7.7 Geluid

De ontwikkelingen die het bestemmingsplan mogelijk maakt leiden niet tot verandering in de gebiedseigenschappen wat betreft (industrie)lawaai in relatie tot de omgeving. Doordat de toename van het aantal verkeersbewegingen gering is, zal ook het wegverkeerslawaai naar verwachting geen knelpunten opleveren.

Het effect op geluid is als neutraal (0) beoordeeld.

7.8 Geur

Voor uitbreidingen van agrarische bedrijven met een geurcontour, en waar dieren gehouden worden die genoemd worden in de Regeling geurhinder en veehouderij, dienen berekeningen uitgevoerd te worden. Hiermee kan afdoende gewaarborgd worden dat de geurhinder binnen de norm blijft. De berekeningen voor geur laten voor het reële scenario een grotendeels positief effect zien, maar op enkele specifieke locaties leidt het reële scenario ook tot negatieve effecten.

De effecten van het plan op geurhinder zijn zodoende als neutraal beoordeeld (0).

7.9 Luchtkwaliteit

Overschrijdingen van grenswaarden voor de emissie van fijn stof door uitbreidingen van stallen kunnen in de toekomst niet plaatsvinden aangezien er geen vergunning in het kader van de Wet milieubeheer (Wm) kan worden afgegeven als de norm voor fijn stof (of NO_2) wordt overschreden.

Gezien de geringe toename van fijn stof door een kleine verkeersbijdrage vanuit de agrarische sector zijn er ook langs de wegen geen effecten te verwachten. De voorgenomen activiteit (de mogelijkheden tot uitbreidingen) draagt namelijk niet in betekende mate bij aan de luchtverontreiniging in het gebied.

Het effect op luchtkwaliteit is als neutraal (0) beoordeeld.

7.10 Uitvoerbaarheid bestemmingsplannen

Het voorgenomen bestemmingsplan buitengebied Steenwijkeland en bestemmingsplan verblijfsrecreatieterreinen geeft uitwerking aan vastgesteld beleid voor het gebied. Het plan faciliteert met name landbouwkundige ontwikkelingen en andere landelijk gerelateerde functies in het gebied.

Voorliggend planMER toont aan dat als gevolg van uitvoering van het bestemmingsplan geen knelpunten ontstaan op het gebied van wet- en regelgeving. Speciale aandacht in dit planMER is uitgegaan naar mogelijke effecten van de ontwikkelruimte die aan agrarische bedrijven geboden wordt. Voor het onderdeel ecologie ligt hier een uitvoerige scenarioanalyse aan ten grondslag. De resultaten van de scenario's hebben aangetoond dat de ontwikkelruimte in het reële scenario geen negatieve effecten heeft op verzuring en eutrofiering.

Voor geen van de overige aspecten zijn negatieve effecten te verwachten en voor wat betreft het aspect landschap is er sprake van een licht positief effect op de landschappelijke karakteristiek in het gebied.

Daarmee is vastgesteld dat het bestemmingsplan Buitengebied in het licht van de bepalingen uit de Natuurbeschermingswet uitvoerbaar is.

7.11 Vervolgproces

Het uitgevoerde MER wordt bij de bestemmingsplannen Buitengebied en Verblijfsrecreatieterreinen gevoegd. Het MER is een bijlage bij de ontwerpbestemmingsplannen en gaat gezamenlijk met de bestemmingsplannen ter visie. In de ontwerpbestemmingsplannen zijn de punten uit het MER overgenomen. Op het ontwerpbestemmingsplan kan eenieder zienswijzen inbrengen.

8 Leemten in kennis

In dit hoofdstuk wordt aangegeven op welke onderdelen kennis of informatie ontbreekt. Wanneer dit leidt tot niet volledig of beperkt onderbouwde beschrijvingen, zijn deze in dit hoofdstuk opgenomen.

De genoemde leemten in kennis vormen ook aandachtspunten voor het evaluatieprogramma, dat in het kader van een m.e.r. moet worden uitgevoerd tijdens en na realisatie van het voornemen. Hierbij worden de optredende milieugevolgen in het MER vergeleken met de voorspelde gevolgen; wanneer feitelijke gevolgen wezenlijk afwijken van de voorspelde gevolgen, kan de gemeente Steenwijkerland (aanvullende) maatregelen nemen.

8.1 Leemten in kennis en informatie

Leemten in kennis en leemten in informatie
Bij het opstellen van dit rapport is veel informatie verzameld. Het kan voorkomen dat niet alle onderzoeksgegevens beschikbaar zijn of er kunnen onzekerheden zijn in de beschikbare onderzoeksgegevens. In dat geval wordt gesproken van *leemten in informatie*.

Het kan ook voorkomen dat er geen wetenschappelijk basis is om bepaalde effecten te kunnen beoordelen. Ook is er altijd een zekere mate van onzekerheid over het optreden van bepaalde ontwikkelingen in het studiegebied. In dat geval is er sprake van *leemte in kennis.*

- De belangrijkste leemte in kennis betreft inzicht in de toekomstige ontwikkeling van de intensieve veehouderij en de daarbij horende emissiereductie(s). Dat geldt voor de sector als geheel, maar ook voor de situatie in Steenwijkerland
- Modelberekeningen kennen een zekere mate van onnauwkeurigheid, dit is inherent aan de modellen
- Voor dit MER is gerekend met aannames om een inschatting te kunnen geven van de emissievracht uit het gebied op de Natura2000-gebieden. Deze aannames zijn gebaseerd op wet- en regelgeving
- De gemeente Steenwijkerland heeft een archeologische verwachtingskaart gemaakt. Op basis van deze kaart, alsmede het LOP zijn de effecten voor cultuurhistorie inzichtelijk gemaakt. Specifieke cultuurhistorische informatie op gemeentelijk niveau ontbreekt. Echter voor het planMER op deze schaal is voldoende inzichtelijk gemaakt wat de effecten kunnen zijn

Zowel de geluidnormen als de geurnormen dienen gerespecteerd te worden op bedrijfsniveau. Hiervoor zijn in concrete (project)situaties aanvullende berekeningen nodig. Deze normen zijn geborgd in de planregels

Bijlage

1 Begrippen- en afkortingenlijst

Abiotische factoren
Factoren die te maken hebben met niet levende aspecten, zoals wind, water en bodemvorming et cetera.

Alternatief
Een samenhangend pakket van maatregelen die een mogelijke oplossing vormt voor het in de probleemstelling geformuleerde probleem.

Archeologie
Wetenschap van de oude historie op grond van bodemvondsten en opgravingen.

Aspect
Te onderzoeken thema dat relevant wordt geacht voor het beoordelen van alternatieven.

Autonome ontwikkelingen
Ontwikkelingen die in en nabij het plangebied zouden plaatsvinden als de voorgenomen activiteit niet zou worden ontwikkeld. Het geldende beleid vormt hierbij het uitgangspunt.

Avondspits
Periode met verkeer van werkplaats naar woonplaats. De periode duurt van circa 16.00 - 18.00 uur.

BAT-principe
Best Available Techniques, best beschikbare technieken die toegepast kunnen worden.

Bestemmingsplan
Planologische regels over invulling en gebruik van een bepaald terrein.

Bestemmingsverkeer
Verkeer met herkomst of bestemming in het gebied waarin de weg ligt.

Bevoegd gezag
De instantie die bevoegd is tot het nemen van een besluit in het kader.

Bronbemaling
Droogmaking van een bouwput door een plaatselijke verlaging van het grondwater.

Bufferstrook
Een bufferstrook is een extra rijstrook die kan worden opengesteld om te voorkomen dat een file voor een knelpunt zo lang wordt dat hij andere verkeersstromen gaat blokkeren. Deze andere verkeersstromen zin bijvoorbeeld verkeersdeelnemers die de weg willen verlaten of een andere richting op willen.

Capaciteit
De maximale hoeveelheid verkeer die een weg of kruispunt binnen een bepaalde tijdseenheid kan verwerken.

Circulaire Risiconormering vervoer gevaarlijke stoffen (circulaire Rnvgs)
In de circulaire wordt de risicobenadering uitgewerkt voor het vervoer van gevaarlijke stoffen. Het vervoer van gevaarlijke stoffen binnen inrichtingen valt niet binnen het toepassingsbereik. In de Circulaire Risiconormering vervoer gevaarlijke stoffen (2004) is het beleid uit de gelijknamige Nota wederom weergegeven, verduidelijkt en op onderdelen aangepast aan het beleid zoals dat in de wettelijke regeling voor inrichtingen is verwoord.

Commissie voor de m.e.r.
De Commissie voor de m.e.r. is een onafhankelijk orgaan van deskundigen dat (via het geven van adviezen aan het bevoegd gezag) adviseert over de inhoud van de milieueffectrapporten en de kwaliteit van een MER. De Commissie voor de m.e.r. bemoeit zich niet met de besluitvorming of met politieke afwegingen over de m.e.r.-plichtige activiteit zelf en maakt geen keuze tussen alternatieven die in een MER beschreven worden. Dit is de taak van het bevoegd gezag.

Compenserende maatregelen
Maatregelen die de nadelige invloed van een ingreep / activiteit compenseert door elders een positief effect te genereren.

Cumulatieve effecten
Opgetelde effecten van verschillende ingrepen / maatregelen.

Cultuurhistorie
De geschiedenis van de cultuur, in zover deze zichtbaar is in overblijfselen van het verleden. Een bredere term voor de combinatie van een aantal ruimtelijke wetenschappen, met name archeologie, historische geografie, historische bouwkunde, historische ecologie.

Decibel (dB(A))
Eenheid van geluiddrukniveau. De toevoeging A duidt erop dat een frequentieafhankelijke correctie is toegepast in verband met gevoeligheid van het menselijk gehoor.

Deklaag
Een slecht doorlatende bodemlaag die het bovenste watervoerend pakket afdekt en weerstand biedt tegen grondwaterstroming.

Doorgaand verkeer
Verkeer zonder herkomst en zonder bestemming in het gebied waarin de weg ligt.

Duurzame ontwikkeling
Ontwikkeling die voorziet in behoeften van dit moment zonder daarmee deze mogelijkheid voor toekomstige generaties in gevaar te brengen.

Ecologie
Wetenschap die de relaties bestudeert van levensvormen en hun omgeving.

Ecologische hoofdstructuur (EHS)
Samenhangend stelsel van natuurkerngebieden, ontwikkelingsgebieden en verbindingszones dat prioriteit krijgt in het natuur- en landschapsbeleid van de overheid.

Ecosysteem
Stelsel van levende organismen en onderdelen van niet levende natuur inclusief alle onderlinge betrekkingen in een bepaald geografisch gebied.

Erftoegangsweg
Weg in verblijfsgebied (zoals woonwijk), waar alle verkeer gelijkwaardig is.

Emissie
Hoeveelheden stoffen of geluid die door bronnen in het milieu worden gebracht.

EPC
Energieprestatie-coëfficiënt. Theoretisch berekend energieverbruik van een gebouw aan de hand van een genormeerde berekening, waarbij rekening wordt gehouden met het energieverbruik voor verwarming (isolatie en ventilatie), koeling, bevochtiging, ventilatoren, pompen, warm tapwater, verlichting bij een bepaald gebruikersgedrag. Hoe lager het getal, hoe energiezuiniger het ontwerp. De hoogte van de EPC is vastgelegd in het Bouwbesluit.

Energieprestatie op locatie (EPL)
Een maat waarmee de energiezuinigheid van een bouwlocatie wordt aangegeven en uitgedrukt in een rapportcijfer van 1 tot en met 10. Zuinig met energie betekent beperking van het gebruik van niet duurzame energiebronnen.

Energieprestatienorm (EPN)
De genormeerde methode om de energieprestatiecoëfficiënt (EPC) te bepalen.

Etmaalintensiteit
De hoeveelheid verkeer op een weg in 24 uur.

Etmaalwaardecontouren
Lijn van gelijke geluidbelasting, gebaseerd op etmaal-intensiteiten. Hiermee wordt de gemiddelde geluidbelasting over 24 uur bepaald.

Externe veiligheid
Externe Veiligheid (EV) gaat over het beheersen van risico’s die mensen lopen door opslag, productie, gebruik en vervoer van gevaarlijke stoffen in hun omgeving

Fauna
Verzameling van diersoorten die in een gebied wordt aangetroffen.

Fijnstof
Een verzameling van allerlei verschillende ultrakleine stofdeeltjes, die verschillen in grootte, maar ook in chemische samenstelling. Eenheid: PM10 of PM2,5.

Flora
Verzameling van plantensoorten.

Gebiedsontsluitingsweg
Wegen die zowel doorstroming als uitwisseling tot doel hebben. Gebiedsontsluitingswegen kenmerken zich door scheiding van snel- en langzaam verkeer en gelijkvloerse kruisingen.

Geluidcontour
Een denkbeeldige lijn (contour) op een kaart waarvan berekend is wat op deze lijn de geluidsbelasting is.

Geohydrologie
Wetenschap die de directe relatie tussen hydrologie en geologische opbouw bestudeert.

Geomorfologie
Geomorfologie is de wetenschap die de vormen van het aardoppervlak en de processen die daarbij een rol spelen of hebben gespeeld bestudeert.

Gevoelige bestemmingen
Bestemmingen waaraan getoetst wordt in het kader van zonering; bestemmingen waar hinder kan worden ervaren bij het oprichten van nieuwe inrichtingen en dergelijke.

Grenswaarde
Waarde die tenminste moet worden bereikt of gehandhaafd als gevolg van normering (vaak een concentratie).

Groepsrisico
De kans per jaar dat een groep mensen van minimaal een bepaalde omvang overlijdt als direct gevolg van een ongeval waarbij gevaarlijke stoffen betrokken zijn. Het groepsrisico kent geen grenswaarde, maar een oriënterende waarde. Dat betekent dat het bevoegd gezag gemotiveerd van deze waarde mag afwijken.

Grondwaterbeschermingsgebieden
Een door de grondwaterbeheerder aangewezen gebied waarvoor regels zijn opgesteld die tot doel hebben de kwaliteit van het grondwater te beschermen.

Historisch-geografisch
Geschiedkundige aardrijkskunde betreffend.

Hoofdwegennet (HWN)
Stelsel van A-wegen dat de hoofdstructuur van het Nederlandse wegennet vormt. Deze wegen worden beheerd door Rijkswaterstaat.

Hoogwaardige openbaar vervoersvoorziening (HOV)
Een openbaar vervoersvoorziening met korte reistijden, grote betrouwbaarheid, hoge frequentie, comfort en zoveel mogelijk rechtstreekse verbindingen.

Immissie
Het binnendringen van vaste, vloeibare of gasvormige stoffen.

Initiatiefnemer
Natuurlijk- of rechtspersoon die een m.e.r.-plichtige activiteit wil ondernemen.

Integrale milieuzonering
Geïntegreerde afweging tussen gewenste milieukwaliteit en de gewenste ruimtelijk-functionele structuur van een gebied.

In situ
Letter; ‘ter plekke’. Archeologie: het behouden van de aangetroffen waarden in de oorspronkelijke toestand en op de oorspronkelijke plaats.

Kruising gelijkvloers
Ontmoetingspunt van twee of meer niet-stroomwegen waarbij het verkeer vanuit alle richtingen geen vrije doorgang heeft.

Kruising ongelijkvloers
Ontmoetingspunt van twee of meer niet-stroomwegen waarbij het verkeer vanuit alle richtingen vrij doorgang heeft. Hierbij wordt gebruik gemaakt van kunstwerken zoals bruggen, viaducten of tunnels.

Kwalitatieve beoordeling
Beoordeling van de effecten van een mogelijke maatregel zonder cijfers. Matige onderbouwing

Kwantitatieve beoordeling
Cijfermatige beoordeling van de effecten van een mogelijke maatregel.

Kwel
Opwaartse grondwaterstroming.

Leisure
Vrijetijdsbestedingen.

Meest milieuvriendelijk alternatief
Alternatief voor de voorgenomen activiteit, opgesteld vanuit de doelstelling zo min mogelijk schade aan te brengen, respectievelijk zoveel mogelijk verbetering te realiseren, uitgaande van de gegeven doelstelling.

m.e.r.
Milieueffectrapportage. Met kleine letters wordt de in de wet voorgeschreven procedure aangeduid, ofwel het traject dat doorlopen moet worden om de milieueffecten in beeld te brengen.

MER
Milieueffectrapport. Met de hoofdletters MER wordt het document aangeduid waarin de milieugevolgen van de voorgenomen activiteit systematisch en objectief staan beschreven.

Mitigerende maatregelen
Verzachtende maatregelen, waardoor een milieueffect wordt afgezwakt.

Mobiliteit
Aantal en lengte van verplaatsingen per inwoner en tijdseenheid.

Modal split
De procentuele verdeling van de mobiliteit over de gebruikte vervoerswijzen. De verdeling kan worden gedefinieerd op basis van afgelegde kilometers, verplaatsingen of ritten.

Mvt
Motorvoertuigen.

Nulalternatief
Het niet doorgaan van de voorgenomen activiteit.

Onderliggend wegennet (OWN)
Alle wegen in Nederland die niet tot het hoofdwegennet behoren. Deze wegen zijn in beheer bij andere wegbeheerders dan Rijkswaterstaat.

Pae
Personenautoeenheden. 1 vrachtauto = 1,7 pae en 1 personenauto = 1 pae.

Plaatsgebonden risico (PR)
Het risico op een bepaalde plaats, uitgedrukt in de kans per jaar om buiten een inrichting waar gevaarlijke stoffen aanwezig (mogen) zijn, te overlijden als rechtstreeks gevolg van een ongeval met die stoffen binnen die inrichting.

Plangebied
Het gebied waarin de voorgenomen activiteit wordt ondernomen.

Plusstrook
Een, alleen tijdens de spits beschikbare, extra rijstrook die aan de linkerzijde van de rijbaan wordt gecreëerd. De vluchtstrook blijft gehanteerd door overige rijstroken permanent te versmallen binnen de bestaande verharding.

Potentiële natuurwaarden
De natuurwaarden die kunnen ontstaan wanneer de autonome ontwikkelingen worden gerealiseerd, worden ‘potentiële waarden’ genoemd.

PVVP
Provinciaal verkeers en vervoerplan

Referentiesituatie
De situatie waarin het plangebied blijft zoals het is en er geen maatregelen worden genomen.

Rijbaan
Aaneengesloten gedeelte van de verkeersbaan dat bestemd is voor rijdend verkeer. De begrenzing is een kantstreep of een overgang van verharding naar onverhard.

Rijstrook
Begrensd gedeelte van de rijbaan dat voldoende breed is voor het berijden daarvan door autoverkeer.

Richtlijnen
De richtlijnen zijn bedoeld om specifiek richting te geven aan de inhoud van een op te stellen milieueffectrapport.

Run-off
Afstroming van neerslag over het wegoppervlak, waarbij ook eventuele verontreinigingen worden meegevoerd.

Spitsstrook
De vluchtstrook wordt voor een beperkte tijd van de dag gebruikt als extra rijstrook.

SBZ
Speciale beschermingszone conform de Europese Vogelrichtlijn of Habitatrichtlijn.

Startdocument
Startdocument van de milieueffectenrapportage waarin beschreven staat welke activiteiten een initiatiefnemer uit wil voeren.

Stijghoogte
Het niveau tot waar de diepe grondwaterstand stijgt.

Stiltegebied
Een door de provincie aangegeven gebied waarin de geluidsbelasting door toedoen van menselijke activiteiten zo laag dient te zijn, dat de natuurlijke geluiden niet of nauwelijks worden verstoord.

Strategische milieubeoordeling, SMB
Dit is richtlijn 2001/42/EG. Deze richtlijn geeft de regels voor een verplichte milieueffectbeoordeling van strategische beslissingen. Dat betekent onder meer dat bijvoorbeeld het effect van plannen voor de ruimtelijke ordening op mogelijke milieugevolgen moet worden getoetst.

Stroomweg
We met een primaire verkeersfunctie, bedoeld voor een zo veel mogelijk conflictvrije afwikkeling van gemotoriseerd verkeerd. Stroomwegen kenmerken zich door een fysieke rijbaanscheiding en ongelijkvloerse kruisingen en aansluitingen. Subcategorieën zijn de autosnelwegen en de regionale stroomwegen. De maximum snelheid van een stroomweg is 100km/uur (regionale stroomweg) of 120km/uur (autosnelweg).

Studiegebied
Het gebied tot waar de milieugevolgen ten gevolge van de aanleg van de voorgenomen activiteit reiken. Het betreft het plangebied en de omgeving daarvan.

Toetsingsadvies
Advies van de Commissie voor de m.e.r. waarin deze het MER beoordeelt op de aanwezigheid van essentiële informatie. De vastgestelde richtlijnen vormen hierbij het toetsingskader.

µg/m³
microgram per kubieke meter.

Vegetatie
Samenhangend geheel van in een gebied voorkomende plantensoorten.

Verkeersafwikkeling
Doorstroming en verwerking van verkeersstromen.

Verkeerscapaciteit
Hoeveelheid verkeer per tijdseenheid, die een wegvak kan verwerken.

Verkeersintensiteit
Aantal voertuigen dat per tijdvak (bijvoorbeeld etmaal) een bepaald punt op een wegverbinding passeert.

Versnippering
Doorsnijden van natuurgebieden, verbindingszones en leefgebieden van flora en fauna.

Verstoring
Negatieve effecten van geluid, licht en trillingen op zowel het woon- en leefmilieu als het natuurlijke milieu.

Vigerend beleid
Beleid dat door een overheid is vastgesteld en wordt uitgevoerd.

Voertuigverliesuren
Het aantal uren extra reistijd vergeleken met de situatie zonder vertragingen.

Voorgenomen activiteit
Ontwikkelingsplan / activiteit dat de initiatiefnemer uit wil voeren.

Voorkeursalternatief
Het alternatief dat, na afweging van het MER met andere relevante belangen (financieel, stedenbouwkundig en dergelijke), wordt gekozen als basis voor de besluitvorming.

VRI
Verkeersregelinstallatie

Waterkwaliteit
Chemische samenstelling van water

Watersysteem
Waterkringloop inclusief opgenomen stoffen vanaf het moment dat neerslag valt tot op het moment dat het water uit het gebied wordt afgevoerd.

Watertoets
Instrument om de waterbeheerder te betrekken bij de ingreep en daarmee optimaal rekening te houden met de waterhuishouding, waterkwaliteit en waterkwantiteit.

Wet milieubeheer
Belangrijkste milieuwet die bepaald welk wettelijk gereedschap ingezet kan worden om het milieu te beschermen.

Zon-PV
Gebruik van fotovoltaïsche zonne-energie.

Zon-thermisch
Gebruik van thermische zonne-energie.

Bijlage

2

Wettelijke kaders & beleidsdocumenten

Ruimtelijk

Nota Ruimte
In deze nota is de visie van het kabinet op de ruimtelijke ontwikkelingen en de belangrijkste bijbehorende doelstellingen van Nederland opgenomen. De nota bevat de ruimtelijke bijdrage aan een sterke economie, een veilige en leefbare samenleving en een aantrekkelijk land. Ingegaan wordt op de inrichtingsvraagstukken die spelen tussen nu en 2020, met een doorkijk naar 2030. De nota heeft 4 algemene doelen: versterken economie, krachtige steden en een vitaal platteland, waarborging van waardevolle groengebieden en veiligheid. Onder andere de nationale landschappen en de stadsregio's zijn in de Nota Ruimte opgenomen.

Wet Ruimtelijke Ordening
De Wro gaat over het maken van ruimtelijke plannen. Ruimtelijke plannen regelen hoe Nederland er nu en in de toekomst uit moet zien. Dit zijn hoofdzakelijk bestemmingsplannen en structuurvisies. De Wro bepaalt hoe deze plannen gemaakt moeten worden en hoe deze gewijzigd kunnen worden. Daarbij regelt de Wro de overheidstaken en de rechten en plichten van burgers, bedrijven en (overheids)instellingen.

Wet milieubeheer (Wm)
De Wet milieubeheer (Wm) is de belangrijkste milieuwet. Daarin staat hoe overheden, zoals gemeente en provincies, het milieu moeten beschermen. De belangrijkste hulpmiddelen om te zorgen voor een schoon milieu zijn:

- Milieuplannen
- Milieukwaliteitseisen
- Milieueffectrapportage (MER)
- Vergunningen
- Milieujaarverslag
- Handhaving

Ook bevat de wet de regels voor financiële maatregelen om een schoon milieu te stimuleren.

Water

Kaderrichtlijn Water (KRW)
De KRW is een Europese richtlijn met als doel het in stand houden en verbeteren van het aquatisch milieu. Met de uitvoering van de KRW realiseert Nederland een goede ecologische en chemische toestand van het watersysteem. De doelen van de KRW dienen in 2015 te zijn behaald. Het ministerie van Infrastructuur en Milieu heeft hiervoor het Innovatieprogramma KRW en de Stedelijke Synergie regeling KRW gelanceerd. Het Innovatieprogramma KRW richt zich vooral op het stimuleren van innovatieve projecten die vanwege hoge risico's en het ontbreken van een directe probleemeigenaar niet of onvoldoende door de markt worden opgepakt. Zowel kennisontwikkeling als praktijkgerichte projecten zijn mogelijk.

Het accent ligt op de praktijkgerichte innovatieprojecten. Daarbij richt het Innovatieprogramma Kaderrichtlijn Water zich vooral op de kwaliteit van het oppervlaktewater. De kwaliteit van het grondwater kan alleen in een project aan de orde komen als het project een wezenlijke verbetering van het oppervlaktewater beoogt. Het moet in alle gevallen gaan om innovatieve projecten die uitstijgen boven de maatregelen die al genomen worden om de Kaderrichtlijn in te vullen.

Nadere uitwerking Rivierengebied (NURG)
NURG staat symbool voor het realiseren van nieuwe natuur in de uiterwaarden van de grote rivieren. Doelstelling is het realiseren van circa 7000 hectare nieuwe natuur in de uiterwaarden van de Rijntakken en het bedijkte deel van de Maas, dit is onderdeel van de EHS en heeft een gestelde einddatum van 2015.

Nationaal Bestuursakkoord Water
Het Nationaal Bestuursakkoord Water heeft tot doel om in de periode tot 2015 het watersysteem in Nederland op orde te krijgen en daarna op orde te houden. Het gaat daarbij om het aanpakken van de gevolgen van de zeespiegelstijging, bodemdaling en een veranderend klimaat. Nederland krijgt hierdoor steeds meer te maken met extreem natte en extreem droge periodes. Om deze problemen te bestrijden zijn maatregelen nodig met als uitgangspunt het eerst vasthouden, dan bergen en vervolgens afvoeren van water.

Nationaal Waterplan
Het Nationaal Waterplan is het rijksplan voor het waterbeleid en beschrijft de maatregelen die in de periode 2009-2015 genomen moeten worden om Nederland ook voor toekomstige generaties veilig en leefbaar te houden, en de kansen die water biedt te benutten. Onderdeel van het NWP zijn de volgende punten:
De stroomgebiedbeheerplannen
Het Noordzeebeleid
De functies van de rijkswateren

Waterbeheer 21e eeuw
Geeft uitgangspunten voor waterbeleid in de 21e eeuw in relatie tot ruimtelijke ontwikkeling. De kern van het Waterbeleid 21ste eeuw is dat water de ruimte moet krijgen, voordat het die ruimte zelf neemt. Het water de ruimte geven betekent dat in het landschap en in de stad ruimte gemaakt wordt om water op te slaan.

PKB Ruimte voor de Rivier
In 2006 heeft het kabinet de Planologische Kernbeslissing Ruimte voor de Rivier vastgesteld met als doel het vergroten van hoogwaterveiligheid en daarmee in de toekomst het rivierengebied te beschermen tegen overstromingen. De rivieren krijgen op 39 plaatsen meer ruimte. In de PKB is precies vastgelegd hoeveel waterstandverlaging de projecten moeten opleveren bij Maatgevend Hoogwater (MHW).

De PKB dient, behalve het waarborgen van de veiligheid, nog een ander doel: verbetering van de ruimtelijke kwaliteit. Het rivierengebied is ecologische en landschappelijk immers van groot belang. In de PKB Ruimte voor de Rivier staat welke maatregelen het kabinet voor deze doelen wil inzetten. Het zogenaamde basispakket bestaat zoveel mogelijk uit maatregelen die de rivier meer ruimte geven en hoge waterstanden verlagen.

Beleidslijn grote rivieren
De Beleidslijn Grote Rivieren geldt voor alle grote rivieren en is bedoeld om plannen en projecten in de uiterwaarden te beoordelen. De beleidslijn stelt de afvoercapaciteit van de rivier voorop. Nieuwe activiteiten mogen de afvoer niet hinderen en geen belemmering vormen voor toekomstige verruiming van het winterrivierbed. Dit betekent voor het plangebied dat alleen riviergebonden activiteiten, zoals natuur, overslagbedrijven, scheepswerven, jachthavens en steenfabrieken, onder bepaalde voorwaarden zijn toegestaan.

Niet-riviergebonden activiteiten zijn niet toegestaan, tenzij het één van de volgende omstandigheden betreft en op andere locaties meer ruimte voor de rivier wordt gecreëerd:
Een groot openbaar belang waar de activiteiten niet redelijkerwijs buiten de rivier en uiterwaarden kan worden gerealiseerd,
Een zwaarwegend bedrijfseconomisch belang voor bestaande grondgebonden agrarische bedrijven en de activiteiten kan redelijkerwijs niet buiten de uiterwaard worden gerealiseerd,
Een functieverandering binnen de bestaande bebouwing, of
Een activiteit die per saldo meer ruimte voor de rivier oplevert op een rivierkundig bezien aanvaardbare locatie.

Waterwet
Deze wet vervangt een achttal bestaande wetten voor het waterbeheer in Nederland, waaronder de Wet Beheer Rijkswaterstaatswerken, de Wet verontreiniging Oppervlaktewater, en de Wet op de Waterkeringen. Integraal waterbeheer staat daarbij centraal. De Waterwet regelt het beheer van oppervlaktewater en grondwater, en verbetert ook de samenhang tussen waterbeleid en ruimtelijke ordening. Daarnaast levert de Waterwet een flinke bijdrage aan kabinetsdoelstellingen, zoals vermindering van regels, vergunningstelsels en administratieve lasten.

Ecologie

Natura 2000 (Vogel- en Habitatrichtlijn)
Om de natuur in Europa te behouden heeft de Europese Unie het initiatief genomen voor Natura 2000. Dit is een samenhangend netwerk van beschermde natuurgebieden (Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden). Voor Nederland gaat het in totaal om 162 gebieden. De bepalingen vanuit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn (inclusief de aangewezen gebieden) zijn in Nederland in de Natuurbeschermingswet 1998 verwerkt. Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur geldt een vergunningsplicht. Bescherming van de Natura2000-gebieden loopt langs drie sporen; Aanwijzing, Beheerplan & Vergunning.

Ecologische Hoofdstructuur
De Ecologische Hoofdstructuur is een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen belangrijke natuurgebieden in Nederland en is verankerd in de Wet ruimtelijke ordening. Het is ontwikkeld ter voorkoming van isolatie van natuurgebieden (met als gevolg uitstervende dieren en planten). De Ecologische Hoofdstructuur vormt de basis voor het Nederlandse natuurbeleid en levert samen met het Natura2000-netwerk een bijdrage aan het behoud en de versterking van biodiversiteit in Europa. De in Nederland vastgestelde EHS bestaat uit; bestaande natuurgebieden, reservaten, natuurontwikkelings-gebieden, verbindingszones; landbouwgebieden met mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer (beheersgebieden) & de grote wateren (kustzone Noordzee, IJsselmeer en Waddenzee).

Nationale Parken
In Nederland zijn in totaal twintig nationale parken aangewezen. De eerste twee nationale parken van Nederland zijn ontstaan op particulier initiatief. De andere zeventien parken zijn officieel ingesteld door het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV). Het instellen van nationale parken gebeurt op grond van een internationale afspraak. Het doel van deze afspraak is om grote natuurgebieden te behouden, die een of meer belangrijke ecosysteem vertegenwoordigen. Het beleid voor de nationale parken is gericht op vergroting van een aantal parken, kwaliteitsverbetering, een grotere bekendheid bij het publiek en het stimuleren van de samenwerking tussen de parken.

Het Samenwerkingsverband Nationale Parken (SNP) heeft een belangrijke rol bij de uitvoering van het huidige beleid. Het Investeringsprogramma 2006-2010 voor de nationale parken wordt bijvoorbeeld onder regie van het SNP uitgevoerd.

Reconstructiewet concentratiegebieden
Gebieden waarin mestproblemen als gevolg van intensieve veehouderij worden aangepakt worden reconstructiegebieden genoemd. Deze gebieden kennen een hoge veedichtheid en kampen met bijzonder milieuproblemen, zoals vermesting, verzuring, stank en verdroging. De aanpak van de reconstructie staat beschreven in de Reconstructiewet concentratiegebieden. Het Rijk heeft prioriteit gegeven aan de reconstructie van de zandgebieden in Zuid- en Oost- Nederland. Er zijn in totaal twaalf reconstructiegebieden aangewezen. De Reconstructiewet beschrijft het proces hoe de herinrichting van het landelijk gebied moet verlopen: van het maken van de reconstructieplannen tot en met de uitvoering ervan. De uitvoering van de projecten ligt in handen van het Dienst Landelijk Gebied.

Natuurbeschermingswet (1998)
De Nbwet ’98 biedt de juridische basis voor de aanwijzing van te beschermen gebieden en landschapsgezichten, vergunningverlening, schadevergoeding, toezicht en beroep, Internationale verplichtingen uit de Vogelrichtlijn (VR) en Habitatrichtlijn (HR), maar ook verdragen als bijvoorbeeld het Verdrag van Ramsar (Wetlands) zijn hiermee in nationale regelgeving verankerd. De Nbwet ’98 heeft als doel het beschermen en in stand houden van bijzondere gebieden. De Nbwet ’98 omvat de Natura2000-gebieden en de beschermde natuurmonumenten.

Het is verboden zonder vergunning projecten te realiseren of andere handelingen te verrichten, die, gelet op de instandhoudingdoelstellingen, de kwaliteit van het gebied kunnen verslechteren of een significant verstorend effect kunnen hebben.

Flora- en Faunawet (Ffw)
De Ffw is gericht op de bescherming van dier- en plantensoorten in hun natuurlijke leefgebied. De wet bevat onder meer verbodsbepalingen met betrekking tot het aantasten, verontrusten of verstoren van beschermde dier- en plantensoorten, hun nesten, holen en andere voortplantings- of vaste rust- en verblijfsplaatsen. In de wet is de individuele soortenbescherming van de Vogel- en Habitatrichtlijn geïmplementeerd.
De in artikel 2 opgenomen zorgplicht voor alle in het wild levende soorten, houdt in dat menselijk handelen geen nadelige gevolgen voor flora en fauna mag hebben. In artikel 75 van de Ffw zijn de mogelijkheden voor vrijstelling en ontheffing opgenomen. Sinds het besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten van 10 september 2004 zijn de mogelijkheden voor verlening van ontheffing of vrijstelling verruimd. Een aantal algemene soorten (tabel 1-soorten) mag worden verstoord zonder dat daar vooraf ontheffing voor is verkregen.

Bodem

Besluit bodemkwaliteit
Het Besluit Bodemkwaliteit (Bbk) stelt de milieuhygiënische randvoorwaarden voor de toepassing van grond, baggerspecie en bouwstoffen in bodem of oppervlaktewater. Het besluit vervangt onder meer het Bouwstoffenbesluit (1999), die middels een ruimte overgangsperiode mede van kracht blijft. Het besluit verandert het bodembeleid ingrijpend; het is gericht op een betere bescherming van de bodem en moet meer ruimte bieden voor nieuwe bouwprojecten, zoals woningen en wegen. Het besluit geeft gemeenten en provincies meer verantwoordelijkheid om de bodem te beheren.

Wet Bodembescherming
Bevat het wettelijk kader voor het bodembeleid. Op 1 januari 2006 is de Wbb gewijzigd (artikel 46, besluit financiële bepalingen bodemsanering). De grote hoeveelheid verontreinigde locaties maakte dit noodzakelijk. Met de voortzetting van het toenmalige beleid zou het nog zeker honderd jaar duren voordat de Nederlandse bodem ‘schoon’ is. De nieuwe regels moeten er voor zorgen dat de bodemverontreinigingproblematiek in circa 25 jaar wordt beheerst. Dit door bodemsaneringen beter aan te laten sluiten bij de maatschappelijke dynamiek. Het doel is zo te komen tot een effectiever bodembeleid.

Landschap

Nationale Landschappen
Nationale Landschappen zijn gebieden met een unieke combinatie van natuur, cultuur en geschiedenis. Bij Nationale Landschappen is er een samenhang tussen het behoud en de ontwikkeling van natuur (planten en dieren), reliëf (bijvoorbeeld beekdalen en terpen), grondgebruik (agrarisch, recreatief) en bebouwing (zoals dorpsgezichten en forten).
In Nederland zijn twintig gebieden aangewezen als Nationaal Landschap. Door de verstedelijking staat het platteland op sommige plaatsen onder druk. De Nationale Landschappen krijgen daarom de komende jaren extra aandacht vanwege hun belang voor de cultuurhistorie en natuur.
De provincies zijn verantwoordelijk voor de uitwerking en uitvoering van het beleid voor Nationale Landschappen. In de uitvoeringsplannen beschrijven de provincies hoe ze de kernkwaliteiten van het betreffende Nationale Landschap willen behouden, beheren en versterken. Vervolgens maken zij afspraken met de gemeentes en andere partijen over de wijze waarop de provinciale plannen doorwerken.

Natuurschoonwet 1928
De Natuurschoonwet 1928 (NSW) is in 1928 tot stand gekomen. Deze wet geeft fiscale faciliteiten ofwel tegemoetkomingen aan eigenaren van onroerende zaken als een landgoed, op voorwaarde dat ze dit in stand houden en daarmee het natuurschoon bevorderen. Niet elke onroerende zaak komt daarvoor in aanmerking. Deze moet aan de bepaalde voorwaarde, zoals omschreven in deze wet, voldoen.

Archeologie en cultuurhistorie

Wet op de Archeologische Monumentenzorg
De Wet op de Archeologische Monumentenzorg is de Nederlandse uitwerking van het Verdrag van Malta. De Wet op de Archeologische Monumentenzorg is een raamwet die regelt hoe het Rijk, de provincie en de gemeente bij hun ruimtelijk plannen rekening moeten houden met het erfgoed in de bodem. De wet beoogt het culturele erfgoed (en vooral het archeologische erfgoed) te beschermen. Onder archeologisch erfgoed wordt verstaan: alle fysieke overblijfselen, zowel in als boven de grond, die bijdragen aan het verkrijgen van inzicht in menselijke samenlevingen uit het verleden.
Uitgangspunten van de Wet op de Archeologische Monumentenzorg luiden als volgt:
Archeologische waarden zoveel mogelijk in de bodem bewaren en alleen opgraven als behoud in de bodem (in situ) niet mogelijk is
Vroeg in de ruimtelijke ordening al rekening houden met archeologie. Initiatiefnemers van ruimtelijke ontwikkelingen moeten in een vroegtijdig stadium aangeven hoe met eventuele archeologische waarden bij bodemverstorende ingrepen zal worden omgegaan. Dit houdt dat er een verplichting is tot vooronderzoek bij werkzaamheden die de grond gaan verstoren. De invoering hiervan wordt geregeld via bestemmingsplannen en vrijstellingen, de m.e.r.-plichtige activiteiten en ontgrondingen

Bodemverstoorders betalen archeologisch onderzoek en mogelijke opgravingen (principe verstoorder betaalt). De kosten voor noodzakelijk archeologische werkzaamheden komen ten laste van de initiatiefnemer tot de bodemverstorende activiteit.

Verkeer en Vervoer

Nota Mobiliteit
De Nota Mobiliteit werkt het ruimtelijk beleid, zoals beschreven in de Nota Ruimte, verder uit en beschrijft de hoofdlijnen van het nationale verkeers- en vervoersbeleid voor een periode tot 2020. In deze nota staan, behalve een algemene visie op verkeer en vervoer, ook voorstellen om het wegverkeer, het openbaar vervoer, de luchtvaart en de scheepvaart zodanig te organiseren dat in 2020 95 % van de reizigers op tijd zijn of haar bestemming bereikt. Om dit te bereiken wil de rijksoverheid:
De achterstand in onderhoud en beheer aan (snel)wegen, spoorlijnen en (hoofd)vaarwegen wegwerken
Per gebied onderzoeken of en hoe knelpunten op het gebied van bereikbaarheid kunnen worden opgelost. Bijvoorbeeld door gebruik te maken van bestaande infrastructuur
Zorgen voor meer een betere samenhang tussen ruimtelijke ordening en infrastructuur. Dat betekent onder meer dat bij het plannen van nieuwbouwlocaties (ook) wordt gekeken hoeveel wegen, fietspaden en openbaar vervoer nodig is voor de toekomstige bewoners
Publiekprivate samenwerkingsvormen (samenwerking tussen overheid en bedrijfsleven) structureel toepassen bij het beheer en onderhoud van wegen en bij het nemen van maatregelen ter oplossing van knelpunten
Verkeersinformatie over het hoofdwegennet koppelen aan verkeersinformatie voor regionale wegen
De toegankelijkheid van het openbaar vervoer waarborgen en verbeteren
Het aantal fietsenstallingen bij stations uitbreiden en verbeteren
Een vorm van prijsbeleid voor het gebruik van wegen introduceren

Luchtvaartnota
De visie voor Nederland is het creëren van een innovatieve, concurrerende en ondernemende economie en een duurzame leefomgeving. Een dergelijke economie is nodig om de welvaart ook bij toenemende concurrentie te waarborgen. Om deze ambities waar te maken is de internationale bereikbaarheid van ons land een belangrijke voorwaarde. Daarbij is de kwaliteit van het internationale verbindingennetwerk essentieel. Dit netwerk, in combinatie met een concurrerende en duurzame luchtvaart, staat centraal in de Luchtvaartnota.
Het doel van de Luchtvaartnota is het ontwikkelen van een optimale netwerkkwaliteit in combinatie met een concurrerende en duurzame luchtvaart. Onder netwerkkwaliteit wordt verstaan de directe beschikbaarheid van een omvangrijk, wereldwijd, frequent bediend lijnennet. Het gaat hierbij om een lijnennet met verbindingen die bijdragen aan de regionale en nationale economie en aan de concurrentiekracht van Nederland. Om dit doel te bereiken heeft het kabinet voor de middellange termijn ambities geformuleerd die richtinggevend zijn voor het beleid tot en met 2020. Door de economische crisis zijn tevens ambities voor de korte termijn geformuleerd, tot en met 2012.

Geluid

Wet geluidhinder (Wgh)
Sinds het einde van de jaren zeventig vormt de Wet geluidhinder (Wgh) een belangrijk juridische kader voor het Nederlandse geluidsbeleid. De Wet geluidhinder biedt onder andere geluidsgevoelige bestemmingen (zoals woningen) bescherming tegen geluidhinder van wegverkeerslawaai, spoorweglawaai en industrielawaai door middel van zonering. Anders dan de naam van de Wet geluidhinder misschien suggereert worden niet alle milieugerichte geluidsaspecten in de Wet geluidhinder geregeld. De belangrijkste onderwerpen die in de Wet geluidhinder worden geregeld zijn:
Toestellen en geluidwerende voorzieningen (bijvoorbeeld Besluit geluidproductie bromfietsen)
Industrielawaai, voor zover dit betrekking heeft op industrieterreinen waar zich ‘grote lawaaimakers’ kunnen vestigen
Wegverkeerslawaai (behalve 30 km-wegen)
Spoorweglawaai
Geluidbelastingkaarten en actieplannen (uitwerking Europese richtlijn Omgevingslawaai).

Lucht

Uitvoeringsnotitie emissieplafonds verzuring en grootschalige luchtverontreiniging
Deze notitie beschrijft de manier waarop Nederland voornemens is te voldoen aan de emissieplafonds die de Europese Unie Nederland oplegt ter bestrijding van de verzuringsproblematiek. Het betreft zwaveldioxide, stifstofoxiden, niet-methaan vluchtige organische stoffen en ammoniak. De plafonds gelden met ingang van 2010 en zijn vastgelegd in de Europese NEC-richtlijn. De NEC-richtlijn is ingegeven door de noodzaak om de menselijke gezondheid te bevorderen en de natuur te beschermen.

Nederlandse Emissierichtlijn lucht (NeR)
Het doel van de NeR is het harmoniseren van vergunningen met betrekking tot emissies naar de lucht en het verschaffen van informatie over de stand der techniek op het gebied van emissiebeperking. De NeR geeft algemene eisen aan emissieconcentraties en uitzonderingsbepalingen voor specifieke activiteiten of bedrijfstakken. De NeR heeft geen formele status, het is de bedoeling dat de NeR wordt gebruikt als richtlijn voor vergunningverlening. Afwijken van de NeR is daarom mogelijk, het moet dan wel adequaat worden gemotiveerd.

Nationaal samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL)
Het nationaal samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit is een samenwerkingsprogramma van de Rijksoverheid, regionale en lokale overheden om de luchtverontreiniging te verminderen en de kwaliteit van de lucht te verbeteren. Het gaat om gebieden waar de normen voor luchtkwaliteit worden overschreden en mensen dus teveel schadelijke stoffen inademen. Voor deze gebieden zijn Regionale Samenwerkingsprogramma's Luchtkwaliteit (RSL's) opgesteld. Die vormen samen met het nationale plan de basis van het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL). In de Wet milieubeheer (Hoofdstuk 5) is de wettelijke basis voor het NSL opgenomen. De uitvoering van het NSL moet ervoor zorgen dat overal in Nederland uiterlijk in juni 2011 de grenswaarde voor fijn stof en in januari 2015 de grenswaarde voor stikstofdioxide wordt gehaald.

Wet luchtkwaliteit
De belangrijkste bepalingen opgenomen over luchtkwaliteitseisen zijn opgenomen in hoofdstuk 5 van de wet milieubeheer. Dit hoofdstuk staat ook wel bekend als de Wet luchtkwaliteit. De kern van de Wet luchtkwaliteit bestaat uit de (Europese) luchtkwaliteitseisen. Verder bevat zij basisverplichtingen op grond van de richtlijnen, namelijk: plannen, maatregelen, het beoordelen van luchtkwaliteit, verslaglegging en rapportage. De uitvoeringsregels behorend bij de wet zijn vastgelegd in algemene maatregelen van bestuur en ministeriële regelingen.

Externe veiligheid

Derde Structuurvisie elektriciteitsvoorzieningen
Het doel van het SEV III is het waarborgen van voldoende ruimte voor grootschalige productie en transport van elektriciteit. Voor het transport wordt de ontwikkeling van het landelijke hoogspanningsnet voorgestaan, zodanig dat het blijft voldoen aan de daaraan op basis van de Elektriciteitswet 1998 gestelde eisen. Om dit te realiseren legt het kabinet in deze planologische kernbeslissing globale ruimtereserveringen vast voor vestigingsplaatsen voor elektriciteitsopwekking en hoogspanningsverbindingen. Het SEV III betreft globale ruimtereserveringen voor:
Mogelijke grootschalige vestigingsplaatsen waar ten minste 500 MW elektriciteit kan worden opgewekt
Globale trajecten van mogelijke hoogspanningsverbindingen van 220 kV en meer. De realisatie van een 380kV verbinding van Borssele naar de landelijke ring maakt hiervan onderdeel uit

Structuurvisie buisleidingen
Het Structuurschema Buisleidingen uit 1985 wordt opgevolgd door de Structuurvisie Buisleidingen. Deze structuurvisie bevat een lange termijnvisie op het buisleidingtransport van gevaarlijke stoffen (gas, olie, chemicaliën en CO2), zoals de reservering van ruimte voor toekomstige buisleidingen. VROM heeft een concept-visiekaart ontwikkeld met de hoofdverbindingen die van belang zijn. In januari 2009 zijn voorlichtingsbijeenkomsten gehouden voor RO-medewerkers van provincies en gemeenten. Op grond van de uitkomsten van het overleg met de betrokken partners zal de visiekaart verder worden aangepast. Op basis van de hoofdlijnen uit de Structuurvisie kunnen provincies en gemeenten het exacte buisleidingentracé bepalen. Uitgangspunt daarbij is zoveel mogelijk bundeling met bestaande buisleiding(-stroken).

Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi)
Het Bevi moet individuele en groepen burgers een basisbeschermingsniveau garanderen tegen een ongeval met gevaarlijke stoffen. Het besluit verplicht gemeenten en provincies rekening te houden met de externe veiligheid als ze een milieuvergunning verlenen of een bestemmingsplan maken. Het Bevi bevat veiligheidsnormen voor bedrijven met gevaarlijke stoffen die een risico vormen voor personen buiten het bedrijfsterrein. Het Bevi moet de risico's beperken. Dit betekent bijvoorbeeld dat bedrijven maatregelen moeten nemen of dat provincies of gemeenten bedrijven of woningen moeten verplaatsen.

Circulaire risiconormering vervoer gevaarlijke stoffen
Het externe veiligheidsbeleid voor vervoer van gevaarlijke stoffen staat in de nota Risiconormering vervoer gevaarlijke stoffen (nota Rnvgs). In deze circulaire wordt dit beleid verder uitgewerkt en verduidelijkt. Dit is nodig omdat de nota Rnvgs niet in alle gevallen eenduidig wordt uitgelegd en toegepast. De circulaire beschrijft het Rijksbeleid voor veiligheidsbelangen bij het vervoer van gevaarlijke stoffen.

Hij is opgesteld door de ministers van Verkeer en Waterstaat en Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties en door de staatssecretaris van VROM. Deze bewindspersonen verzoeken gemeenten, provincies en infrabeheerders bij besluitvorming over veiligheidsbelangen (vervoers- en omgevingsbesluiten) rekening te houden met de circulaire.

Defensie

Structuurschema Militaire Terreinen II (SMT II)
Het Tweede Structuurschema Militaire Terreinen (SMT) is een planologische kernbeslissing die de hoofdlijnen bevat van het rijksbeleid voor militaire terreinen en complexen. In het SMT zijn de plannen van het ministerie van Defensie vastgelegd met betrekking tot de locaties en het gebruik van oefenterreinen, kazernes en andere complexen, militaire vliegvelden en havens. Kortom: de uitgangspunten van vrijwel alles wat Defensie in ons land doet.

Regelgeving burgerluchthavens en militaire luchthavens
Deze regelgeving vervangt de Luchtvaartwet en bevat regels om de milieuruimte en externe veiligheidsruimte van luchthavens te bepalen, zowel voor het gebruik van de luchthaven door vliegverkeer als voor de ruimtelijke indeling van het gebied in de nabijheid van luchthavens. Dit zal worden uitgewerkt in een AMvB Besluit Burgerluchthavens en een AMvB Militaire luchthavens.

Bijlage

3

Uitleg gebiedsgerichte modellering

Doel
De uitgevoerde gebiedsgerichte modellering heeft tot doel om, voor een aantal scenario's, de emissies uit het plangebied te kwantificeren zodat de daaruit voortvloeiende depositie van verzurende en eutrofierende stoffen op de kwalificerende habitatattypen in de nabijgelegen Natura2000-gebieden inzichtelijk wordt.

Middelen
In een spreadsheet worden de eigenschappen van het gebied geinventariseerd. Deze gebiedskarakteristieken worden gebruikt om, met behulp van het programma OPS-Pro versie 4.2.0 (ontwikkeld door PRL, RIVM en ARIS), de depositie van stikstof afkomstig van specifieke bronnen te berekenen. Het programma kan de depositie van zeer veel stoffen berekenen. Voor deze berekeningen gaat het om de emissie van ammoniak (NH_3).

Te beschouwen variabelen
Binnen de gebiedsinventarisatie worden verschillende variabelen onderscheiden.

Diersoort
Op basis van de vigerende vergunningen is vastgesteld welke dieren er worden gehouden. Het soort dier wordt gekoppeld aan een bebouwd vlakje binnen het gebied.

Aantal vergunde dieren
Ook het aantal vergunde dieren wordt gekoppeld aan een bebouwd vlakje binnen het gebied.

Bebouwd oppervlak (stalomvang)
In de huidige situatie is er sprake van een zekere omvang van de stallen die in gebruik zijn. Aan deze vlakken wordt het aantal dieren en het soort dieren gekoppeld, met de daarbij behorende emissie.

Emissie karakteristiek
De drie bovenstaande parameters bepalen de emissiekarakteristiek die in het model een recht evenredige relatie heeft met het bebouwd oppervlak.

Omvang van een bouwvlak
Op basis van de digitale plankaart wordt de omvang van de individuele bouwvlakken in het model geladen.

Vullingsgraad van een bouwvlak
Bij het vaststellen van de maximale groei binnen een bouwvlak wordt, tenzij anders vermeld, uitgegaan van een vullingsgraad van 50%. Dit is een praktijkcijfer. Ervaring leert namelijk dat als er op een bouwvlak sprake is van 50% vulling met stallen, de rest van het bouwvlak gevuld is met andere, voor de bedrijfsvoering essentieele objecten als woonhuis, tuin, verharding, stalling, en dergelijke.

Bij de zoektocht naar een representatief scenario en de daarbinnen maximaal mogelijke planologische ruimte wordt rekening gehouden met de volgende parameters.

Dynamiek in de agrarische populatie: stoppers - blijvers - groeiers

De agrarische gemeenschap in Nederland is onderhevig aan een groot aantal krachten. Een belangrijke daarin is de voortschrijdende schaalvergroting. Dat betekent dat er steeds minder boeren overblijven. Het CBS rapporteert dat er sinds de eeuwwisseling elk jaar ongeveer 5% van de varkensboeren hun bedrijfsactiviteiten beeindigen. Dat deze dalende trend in de intensieve veehouderij zal doorzetten wordt bevestigd door een inventarisatie van de Bedrijfs Ontwikkel Plannen die de Intensieve veehouderij sector in heeft moeten dienen. De verwachting is namelijk dat, als gevolg van het verscherpen van de eisen aan de ammoniak emissies uit de stallen, er de komende paar jaren eerder meer dan minder bedrijven zullen stoppen. Analyse van de ingediende Bedrijfs Ontwikkel Plannen (die meestal een optimistischer beeld schetsen van de toekomst dan de werkelijkheid) levert namelijk aanwijzingen op dat er sprake kan zijn van 6 % stoppers per jaar in sommige delen van het land.

Het CBS rapporteert voor de melkveehouderij sector dat er sprake is van een relatief oude populatie doordat de laatste tien jaren de boeren ouder dan 65 jaar steeds langer zijn blijven doorwerken. Deze zullen de komende jaren noodgedwongen hun bedrijfsactiviteiten moeten beeindigen Daarom zijn we er voor de beoordeling van de dynamiek in de agrarische sector van uitgegaan dat er voor de grondgebonden veehouderijen het aantal stoppers in eenzelfde orde grote zal liggen als in de intensieve veehouderij. In de gebiedsgerichte modellering wordt op basis van de gebiedskennis die beschikbaar is bij de gemeente een inschatting gemaakt van een zo realistisch mogelijk stopperpercentage.

Van de niet-stoppende bedrijven zal een deel zich verder ontwikkelen binnen de planperiode. Met name voor wat betreft de grondgebonden veehouderijen worden die daartoe in staat gesteld doordat er grond vrijkomt vanuit de stoppers. Voor de gehele sector geldt dat er, vanuit de sectorale natuurwetgeving, een salderingsmechanisme bestaat met betrekking tot emissie en depositie van eutrofierende en verzurende stoffen. Vanuit dit salderings mechanisme wordt er door de stoppende bedrijven in principe ruimte gecreeerd voor de groeiers om tot ontwikkeling te komen. De borging van deze saldering vindt plaats binnen de individuele vergunningstrajecten (Nb-wet 19d). In de gebiedsgerichte modellering gaan we er vanuit dat deze koppeling tussen stoppers en groeiers bestaat. De modellering is er met name op gericht om aan te tonen dat de verhouding tussen de stoppers en de groeiers dusdanig is dat het salderingsmechanisme ook daadwerkelijk kan gaan werken in de planperiode.

Bij het ruimtelijk verdelen van de groeiers over het plangebied gaan we ervan uit dat de grootste bedrijven het meest vitaal zijn en het eerst gebruik zullen maken van de mogelijkheden die het plan hen biedt. Gedurende de planperiode zal een deel van de populatie niet investeren, dit deel van de populatie wordt aangeduid met de term “blijvers”. In de gebiedsgerichte modellering blijven deze qua emissie gelijk aan de huidige situatie qua aantal dieren en bijbehorende stalomvang. Dit deel van de populatie zal geen gebruik maken van de salderingsmechanismen, geen stalmaatregelen nemen en in het model dus niet bijdragen aan een verandering in de gebiedsemissie.

Veebezetting

Een bestemmingsplan laat soms heel veel ruimte om op een bouwvlak tot verdere ontwikkeling te komen. Deze ruimte wordt, binnen daartoe aangewezen zones, geboden aan alle bouwvlakken. Bepalend daarbij zijn de ruimtelijke overwegingen: welke mate van bebouwing past er nog in een bepaalde zone. Ervaring leert dat, als alle bouwvlakken in een bepaald gebied gebruik maken van de ruimte die het bestemmingsplan hen vanuit planologische overwegingen biedt, daar een heel hoge veebezetting uit voort kan komen. Daarmee komt het grondgebonden karakter van de (melk)veehouderij onder druk te staan. Zonder gebruik te maken van krachtvoer kan in Nederland een gebied ongeveer een veebezetting aan van twee melkkoeien per hectare. Omdat er al wel sprake is van het bijvoeren met krachtvoer is de veebezetting in de praktijk vaak hoger, ongeveer 3/ha. Het is gangbaar om in dergelijke gevallen nog steeds te spreken van grondgebonden landbouw.

Voor het plangebied wordt vastgesteld, op basis van cijfers van het CBS, in combinatie met de gebiedspopulatie, wat de veebezetting is in de huidige situatie. Voor elk van de scenario's wordt dan vastgesteld wat de daarbij behorende veebezetting zou zijn. Bij het beoordelen van de realiteitszin van de verschillende scenario's wordt ook de veebezetting betrokken.

Best Beschikbare Technieken

Gedurende de planperiode zal een aantal bedrijven investeren, de groeiers. Bij de gebiedsgerichte modelleringen is ervan uitgegaan dat deze investeringen in meer of mindere mate gepaard zullen gaan met de inzet van techniek. In veel provincies is ondertussen een stikstofverordening vastgesteld waarin eisen worden gesteld aan de te behalen reductie van de emissies. Deze reductie kan in de intensieve veehouderij worden behaald door het bouwen van emissie arme stalsystemen dan wel door het inzetten van luchtbehandelingssystemen. In de grondgebonden (melk)veehouderij zijn er mogelijkheden om de emissies terug te brengen door de inzet van een ander bedrijfsmanagement systeem, dat uitgaat van een lager eiwit-gehalte in het voer (beter bekend als het *voerspoor*) dan wel door de bouw van nieuwe, emissie-arme stallen. Overigens kan er in de intensieve veehouderij ook met voerspoor maatregelen de emissie worden beperkt.

In de gebiedsgerichte modelleringen is voor de in te zetten technieken op stallen uitgegaan van de gecertificeerde systemen zoals die voor de belangrijkste diergroepen zijn opgenomen in de Regeling ammoniak en veehouderij (Rav). Voor vleesvarkens en -kippen gaan die systemen uit van een reinigingsrendement van ten minste 70%. Systemen met een rendement van 85 % procent komen ook voor. In de Rav staan ook systemen die uitgaan van een reinigingsrendement van 95 %. Dergelijk vergaande maatregelen staan nu nog te ver af van de ontwikkelingen die plaatsvinden in de sector om meegenomen te worden in een gebiedsgerichte modellering. Alleen in heel specifieke gevallen, voor individuele vergunningverlening, kan het voorkomen dat een ondernemer ervoor kiest dergelijke vergaande technische maatregelen toe te passen.

Gebruikte uitgangspunten in de modellering

De totale depositie van stikstof is het gevolg van meerdere bronnen. Naast de lokale veehouderijen, zijn dat de industrie, het verkeer, en de achtergrondbelasting. Omdat het de gebiedsgerichte modellering worden opgezet ten behoeve van een bestemmingsplan voor het buitengebied is enkel gekeken naar de effecten van de veranderingen in emissie bij de veehouderijen in het plangebied. Er is namelijk geen sprake van noemenswaardige industriële activiteiten.

Tenzij lokale omstandigheden zorgen voor een relatief grote toename van de (recreatieve) vervoersbewegingen geldt dat de verschillen in emissies die optreden ten gevolge van de vervoersbewegingen, uitgedrukt in kg emissie/jaar, slechts een heel klein deel (meestal tussen de 0,1 - 1%) uitmaken van de veranderingen in de emissies uit de veehouderij. Een gebiedsgerichte modellering gaat uit van een zekere mate van standaardisering van de input. De onzekerheidsmarge die daar uit voortkomt is veel groter dan de bijdrage vanuit verkeersbronnen. Daarom blijft de modellering beperkt tot de agrarische bronnen. Een nauwkeuriger beeld van de te verwachten effecten is niet goed te genereren op een abstractieniveau dat past bij een gebiedsgericht plan, waarvoor een gebiedsgerichte modellering wordt opgezet. Voor individuele projecten, waarbij veel meer details beschikbaar zijn over de afzonderlijke bronnen qua omvang en ligging, kan wel een hogere nauwkeurigheid worden gerealiseerd. Daar is hier echter geen sprake van.

De gebouwen worden in het model ingevoerd met allemaal dezelfde hoogte en eenzelfde schoorsteen diameter (namelijk 1 m, kleiner kan niet worden ingevoerd). Variaties in deze parameters hebben hoofdzakelijk kleine lokale effecten. Aanpassen van deze uitgangspunten aan de lokale situatie is redelijkerwijs niet goed mogelijk vanuit de gebiedsgerichte aanpak, en levert alleen in de directe omgeving van de emissiepunten een toename van de nauwkeurigheid.

Met OPS-Pro is de depositie als gevolg van de emissie van één component afkomstig van meerdere bronnen te berekenen. In de berekening spelen de eigenschappen van de component zelf een belangrijke rol (mogelijke omzettingen, gewicht, uitregenbaarheid). Voor de emissie van NH_3 zijn al deze eigenschappen bekend binnen het programma. Daarnaast spelen de ruwheid en het meteoregime een zeer belangrijke rol. Het meteoregime bepaalt namelijk in welke richting de meeste depositie plaatsvindt. De ruwheid bepaald vooral hoever de depositie reikt, of anders gezegd: is de depositie dichtbij hoger, dan is die verder weg automatisch lager. Uiteraard geldt bij een ongewijzigde ruwheid dat een toename van de emissie bij een bron altijd meer depositie (en andersom). Voor het meteoregime is gebruik gemaakt van de “Long term annual average 1998-2007” zoals dat is gemeten in het deel van Nederland waar de gemeente zich bevindt. Voor de ruwheid is gekozen voor een variabele waarde die binnen het programma OPS zelf wordt bepaald. Achter de schermen wordt hier het landgebruik (volgens LGN3) voor geraadpleegd.

Referentie

Het doel van de gebiedsgerichte modelleringen is het effect vaststellen ten opzichte van de referentie situatie. Het gaat dus om het verschil van een ontwikkeling ten opzichte van een vastgestelde referentie. Dat betekent dat een toename, of afname, van de depositie los staat van de (ontwikkelingen in) de achtergronddepositie. Overigens heeft de achtergronddepositie in sommige gevallen wel invloed op de gevoeligheid van een habitattype voor een geringe toename van de depositie.

Vanuit de kaders gesteld in de Nb-wet 1998 wordt het verschil berekend ten opzichte van het zo goed mogelijk vastgestelde huidig gebruik, op basis van de uitgegeven vergunningen, dus niet op basis van wat er op basis van het vigerende bestemmingsplan gebouwd zou mogen worden. Daarbij wordt uitgegaan van de emissies zoals die in de beschikbare vergunningen inventarisaties staan opgenomen.

Vanuit de Wm wordt ook gevraagd om de emissies te vergelijken met de autonome ontwikkelingen. In dit geval is als autonome ontwikkeling aangehouden de verscherping van de emissiegrenswaarden van ammoniak zoals vastgelegd in het Besluit huisvesting. In de autonome ontwikkeling zal de depositie dus al iets afnemen ten opzichte van de huidige situatie.

Globale scenario's
Het uiteindelijke doel van de gebiedsgerichte modellering is het vaststellen van effecten op de depositie. De depositie is echter in belangrijke mate afhankelijk van het emissieprofiel, de totale gebiedsemissie. Om de omvang van de hoeveelheid rekenwerk te beperken, en niet elk mogelijk scenario in OPS door te hoeven rekenen, is er in de methodiek een stap tussen gebouwd die de gevoeligheid van het de gebiedseigenschappen bepaald voor de veranderingen in de emissievracht, zonder voor elk scenario een depositieberekening uit te voeren. Om de omvang van de emissies te kunnen bepalen is het gebeid doorgerekend voor een aantal globale scenario's.

Worstcase
In het voortraject van de planvorming heeft de gemeente een serie uitgangspunten vastgesteld met betrekking tot de ruimtelijke mogelijkheden die er aan de agrarische sector wordt geboden. Deze bepalen, afhankelijk van de plaats van een bouwvlak in het plan, tot welke omvang een bedrijf mag groeien zonder dat de ruimtelijke randvoorwaarden voor een evenwichtige groei in het gebied in gevaar komen. Deze kunnen betrekking hebben op de volgende factoren:
De ligging van een bouwvlak in een zone met mogelijk extra beperkingen dan wel ontwikkelruimte
Vrijstellingsbevoegdheden tov de omvang van de huidige bouwvlakken
Wijzigingsbevoegdheden tbv het vergroten van een bouwvlak

In de worstcase worden alle plan-specifieke uitgangspunten verwerkt in het model. Het resultaat van deze reken-run laat zien wat er zou gebeuren als elk bouwvlak in de gemeente volledig gebruik zou maken van de maximaal aangeboden ontwikkelruimte. Een dergelijke schaalvergroting zal nooit optreden vanwege de andere beperkende factoren op de individuele ontwikkelwensen.

Scenario 1: zonder maatregelen, met dynamiek in de sector
Het eerste globale scenario gaat uit van een ontwikkeling in de sector waarbij er geen stal maatregelen worden getroffen die verder gaan dan het besluit huisvesting. Binnen dit uitgangspunt wordt er gezocht naar een redelijk dynamiek profiel voor het gebied. Met het dynamiek-profiel wordt bedoeld de verhouding tussen het aantal stoppers, blijvers en groeiers. Vaak is de ontwikkeling van de veebezetting een belangrijke graadmeter aan de hand waarvan een dynamiek-profiel voor het gebied kan worden vastgesteld.

Scenario 2: Inzet van het voerspoor, met dynamiek in de sector
Het tweede globale scenario is bruikbaar in gebieden met overwegend grondgebonden melkveehouderij. Het laat namelijk het effect zien van de inzet van maatregelen die gericht zijn op het verminderen van de emissies door de bedrijfsvoering integraal aan te passen. Bij dit scenario geldt dat de emissie reductie is toe te rekenen aan de bestaande en aan de nieuw te bouwen stallen omdat aanpassingen aan een voerregime in praktische zin niet goed zijn door te voeren op slechts een deel van een bedrijf.

Scenario 3: Externe saldering obv nieuwe moderne melkveestallen, met dynamiek in de sector
De Rav wordt met enige regelmaat bijgewerkt, rekening houdend met de nieuwste ontwikkelingen met betrekking tot beschikbare stalsystemen. Recent is er een stalsysteem beschikbaar gekomen voor de melkveehouderij die qua emissies de oude grupstal evenaart, en minder dan de helft van een gangbare ligboxenstal emiteert. Het bouwen van dergelijke stallen, in combinatie met het gebruik maken van elders vrijkomende ammoniak-emissies (i.c. het principe van externe saldering) ligt ten grondslag aan dit scenario

Scenario 4: Interne saldering obv nieuwe moderne melkveestallen, met dynamiek in de sector
In sommige gevallen biedt externe saldering geen soelaas en zal een beroep gedaan worden op interne saldering. Dit kan het geval zijn als een vooruitstrevende ondernemer sneller wil uitbreiden dan dat hij in staat wordt gesteld door het vrijkomen van ammoniak-emissies vanuit stoppende collega's. In dat geval kan de ondernemer besluiten de bestaande stallen af te breken en integraal te vervangen door emissie-arme stallen.

Scenario 5: Externe saldering obv stalmaatregelen in de intensieve veehouderij en de melkveehouderij
Dit scenario is in veel provincies uit het reconstructiegebied het meest voor de hand liggende omdat het aan de basis ligt van de stikstofregelgeving. In elke provincie gelden andere randvoorwaarden met betrekking tot de in te zetten techniek, maar overal baseert men zich op de technieken zoals die vanuit de Rav mogelijk worden gemaakt. In de gebiedsgerichte modelleringen richt dit scenario zich naar het beleid zoals dat geldt binnen de provincie waarin de gemeente is gelegen.

Vanwege de wijze waarop wordt omgegaan met het dynamiek-profiel binnen een gemeente, in combinatie met de externe salderings mechanismen en de inspanning tot emissie reductie die geleverd moet worden om voor externe saldering in aanmerking te kunnen komen, verifieert dit scenario of de gangbare salderingsmechanismen zullen werken binnen het plangebied.

Scenario 6: Interne saldering obv stalmaatregelen in de intensieve veehouderij en de melkveehouderij
Mocht uit de globale analyse van scenario 5 blijken dat er te weinig stoppers zijn in een plangebied om op basis van externe saldering een redelijk aandeel groeiers de kans te geven tot ontwikkeling te komen kan dit laatste scenario soelaas bieden. Voor interne saldering in de intensieve veehouderij wordt er dan uitgegaan van het bijplaatsen op bestaande stallen van luchtbehandeling met de in de desbetreffende provincie voorgeschreven reinigingsrendementen. Voor melkveehouderijen in een gebied is dit scenario gelijk aan scenario 4.

Vaststellen van het representatief scenario met daarbinnen de maximale planologische mogelijkheden die het plan voor Steenwijkerland biedt. De eerste stap in de gebiedsgerichte modellering voor Steenwijkerland is het vaststellen van de huidige gebiedsemissie. Die is ongeveer 465.000 kg ammoniak per jaar. In de huidige situatie is met name sprake van veel melkveehouderij. De veebezetting is gemiddeld, 2 koeien per hectare.

In de onderstaande matrix is een samenvatting gegeven van de uitgevoerde analyse van de boven beschreven globale scenario's. Voor de hier relevante scenario's is weergegeven hoe de gebiedemissie (uitgerekend in kg NH3/jaar) zich zou ontwikkelen in relatie tot een groei van de bestaande bebouwing, uitgaande van een dynamiek profiel van 10% groeiers over de plan periode.

Berekeningen tonen aan dat als 20% van de dan resterende bedrijven zou groeien tot bouwvlakken van 1,5 ha de totale veebezetting op zou lopen tot bijna 5,5 stuks melkvee per hectare. Omdat dit geen realistisch perspectief is moeten we ervan uitgaan dat het percentage groeiers beperkt zal blijven tot ongeveer 10% van de populatie. In combinatie met 6% stoppers per jaar zou dat na 10 jaar resulteren in een beperkte groei van de veebezetting tot 3 stuks melkvee per ha.

Emissies (kg uit het gebied)	**Huidige situatie**	**115%**	**150%**	**Huidig bouwvlak**	**2.0 ha**
Geen maatregelen en 100% groei	465.000	529.000	675.000	1.500.000	3.500.000
Geen maatregelen, maar 5% stoppers p.j. en 30% groei	465.000	418.000	505.000	900.000	2.000.000
Geen maatregelen maar 5% stoppers p.j. en 10% groei	465.000	400.000	445.000	625.0000	1.100.000
Externe saldering IV=85% en MVH=50%; 5% stoppers p.j. en 30% groei	465.000	404.000	460.000	700.000	1.400.000
Interne saldering IV=85% en MVH=50%; 5% stoppers p.j. en 30% groei	465.000	282.000	337.000	580.000	1.250.000
Veebezetting (melkkoeien/ha)	Huidige situatie	115%	150%	Huidig bouwvlak	2.0 ha
Geen maatregelen en 100% groei	2	2.3	3.0	7.3	18
Geen maatregelen, maar 5% stoppers p.j. en 30% groei	2.0	1.9	2.3	4.4	10.4
Geen maatregelen maar 5% stoppers p.j.	2.0	1.8	2.0	3.1	6.2

Emissies (kg uit het gebied)	**Huidige situatie**	**115%**	**150%**	**Huidig bouwvlak**	**2.0 ha**
en 10% groei					
Externe saldering IV=85% en MVH=50%; 5% stoppers p.j. en 30% groei	2.0	1.9	2.3	4.4	10.4
Interne saldering IV=85% en MVH=50%; 5% stoppers p.j. en 30% groei	2.0	1.9	2.3	4.4	10.4

Uit de bovenstaande analyse is dus gebleken dat de uitbreiding van 2,0 hectare niet past. De gebieidsemissie ledit tot een forste toename. Ook de inzet van techniek voor de beide sectoren verandert daar weliswaar iets aan, het leidt niet tot een afname. Bij het hanteren van de meest stringente set van interne salderings maatregelen kan hooguit 10 % van de populatie, op basis van intern salderen, gebruik maken van de wijzigingsbevoegdheid van 2.0 ha. Ook kan een heel groot deel van de bouwvlakken gebruik maken van de huidige bouwvlakken. Deze analyse heeft geleid tot een doorrekeningen van de huidige bouwvlakken. Nog steeds blijkt op een aantal plekken een toename te zijn in en vlakbij Natura2000-gebieden. Daarom is een scenario uitgewerkt met een zonering.

Bijlage

4

Ontwikkelingen uit bestemmingsplan

Activiteit	Regeling in BP buitengebied	Relatie met kwaliteit
A, AW, BO, N		
Recreatief medegebruik	Rechtstreeks	n.v.t.
A - AB		
Uitbreiden agrarisch bedrijf binnen bouwvlak	Rechtstreeks	nadere eis: stedenbouwkundige en/of landschappelijke inpassing
Teeltondersteunende voorzieningen binnen agrarisch bouwvlak	Rechtstreeks	nadere eis: stedenbouwkundige en/of landschappelijke inpassing
Plattelandswoning	Rechtstreeks	-n.v.t.
W		
Uitbreiding bestaande burgerwoningen binnen bouwvlak	Rechtstreeks	nadere eis: stedenbouwkundige en/of landschappelijke inpassing
Bijgebouwen bij burgerwoningen binnen aanduiding 'bijgebouwen'	Rechtstreeks	nadere eis: stedenbouwkundige inpassing
Aan huis verbonden beroep in woning	Rechtstreeks	n.v.t.
Algemeen		
Ondergronds bouwen binnen bouwvlak	Rechtstreeks	n.v.t.
A, AW		
Nieuwe natuur	Ja, mits (wijziging)	voorwaarden: tbv EHS, max 125 ha in buitengebied passend binnen gebiedskarakteristiek
Waterlopen en regenwaterbuffers	Ja, mits (wijziging)	voorwaarde: landschappelijke inpassing
Uitbreiden agrarisch bedrijf buiten bouwvlak tot 1,5 - 2ha	Ja, mits (wijziging), komt mogelijk te vervallen (mer)	verbetering ruimtelijke kwaliteit
Nieuwe minicamping, maximaal 15 standplaatsen	Ja, mits (wijziging)	voorwaarden landschappelijke inpassing clustering bij agrarisch bedrijf
A - AB		
Omschakeling naar gebruiksgerichte paardenhouderij	Ja, mits (wijziging)	verbetering ruimtelijke kwaliteit o.a. sloop overtollige niet-karakteristieke bebouwing
Omschakeling agrarisch bedrijf naar lichte bedrijvigheid (categorie 1 of 2)	Ja, mits (wijziging)	verbetering ruimtelijke kwaliteit o.a. sloop overtollige niet-karakteristieke bebouwing

Omschakeling agrarisch bedrijf naar hoogwaardige recreatieve voorzieningen	Ja, mits (wijziging)	verbetering ruimtelijke kwaliteit o.a. sloop overtollige niet-karakteristieke bebouwing
Omschakeling agrarisch bedrijf naar recreatieve voorzieningen tbv groepsaccommodatie	Ja, mits (wijziging)	verbetering ruimtelijke kwaliteit o.a. sloop overtollige niet-karakteristieke bebouwing
Omschakeling agrarisch bedrijf naar zorggerelateerde activiteiten	Ja, mits (wijziging)	verbetering ruimtelijke kwaliteit o.a. sloop overtollige niet-karakteristieke bebouwing
A – AB, B		
Wijziging (agrarisch) bedrijf naar 'Wonen'	Ja, mits (wijziging)	verbetering ruimtelijke kwaliteit o.a. sloop overtollige niet-karakteristieke bebouwing
WA		
Ligplaatsen recreatievaartuigen	Ja, mits (wijziging)	voorwaarde: landschappelijke inpassing
A, AW		
Uitbreiden agrarisch bedrijf buiten bouwvlak tot 1,5 ha	Ja, mits (afwijking), komt mogelijk te vervallen (mer)	verbetering van ruimtelijke kwaliteit
Buitenbak buiten agrarisch bouwvlak + Lichtmasten	Ja, mits (afwijking) Ja, mits (afwijking)	voorwaarden landschappelijke inpassing clustering bij agrarisch bedrijf
Mestopslag	Ja, mits (afwijking)	voorwaarden landschappelijke inpassing clustering bij agrarisch bedrijf
N		
Biomassaverwerking	Ja, mits (afwijking)	voorwaarde: passend binnen gebiedskarakteristiek
A - AB		
Teeltondersteunende voorzieningen buiten agrarisch bouwvlak	Ja, mits (afwijking) Komt mogelijk te vervallen	voorwaarde: landschappelijke inpassing
Nevenactiviteiten	Ja, mits (afwijking)	n.v.t.
Nieuwe minicamping, maximaal 15 standplaatsen	Ja, mits (afwijking)	voorwaarde: landschappelijke inpassing
B		
Vergroten bouwvlak binnen bestemming Bedrijf	Ja, mits (afwijking)	voorwaarde: stedenbouwkundige inpassing
Toelaten gelijk te stellen bedrijven	Ja, mits (afwijking)	n.v.t.
B - Bomenteelt		
Vergroten oppervlakte bedrijfsgebouwen	Ja, mits (afwijking)	voorwaarde: stedenbouwkundige en/of landschappelijke inpassing
B, CO, GE, H, M, R, W		
Aan huis verbonden bedrijf	Ja, mits (afwijking)	n.v.t.

Ondergeschikte detailhandel als nevenactiviteit	Ja, mits (afwijking)	n.v.t.
Complementaire daghoreca	Ja, mits (afwijking)	n.v.t.
Verblijfsrecreatie (kleinschalig)	Ja, mits (afwijking)	n.v.t.
Bed & breakfast	Ja, mits (afwijking)	n.v.t.
Verhuur boten, fietsen e.d.	Ja, mits (afwijking)	n.v.t.
Evenementen	Ja, mits (afwijking)	n.v.t.
Vergroten inhoud bedrijfswoning	Ja, mits (afwijking)	n.v.t.
Verlagen dakhelling	Ja, mits (afwijking)	n.v.t.
Vergroten goothoogte bedrijfswoning	Ja, mits (afwijking)	n.v.t.
Sanering overtollige bijgebouwen, tot maximaal 50% (bedrijven) of 100% (wonen) terugbouwen	Ja, mits (afwijking)	verbetering ruimtelijke kwaliteit
Mantelzorg in (vrijstaande) bijgebouwen + in woning	Ja, mits (afwijking)	n.v.t.
WA		
Scoutingsactiviteiten	Ja, mits (afwijking)	n.v.t.
W		
Vergroten maximum aantal m^2 bijgebouwen tot maximaal 150 m^2	Ja, mits (afwijking)	voorwaarde: stedenbouwkundige inpassing
Woningsplitsing in maximaal 3 wooneenheden	Ja, mits (afwijking)	voorwaarde: stedenbouwkundige en/of landschappelijke inpassing
Botenhuis	Ja, mits (afwijking)	n.v.t.
Verplaatsen bouwvlak	Ja, mits (afwijking)	voorwaarde: straat- en bebouwingsbeeld
Woningen samenvoegen	Ja, mits (afwijking)	voorwaarde: karakteristieke verschijningsvorm handhaven
Aanleggen van boomgaarden	'Aanlegvergunning'	toetsende voorwaarden op basis van onderscheid in gebieden in dubbelbestemmingen

Rechtstreeks
Ja, mits (wijziging)
Ja, mits (afwijking)

Bijlage

5

Zienswijzen en antwoorden Notitie reikwijdte en detailniveau

Tabel b5.1 Overzicht van vragen op het startdocument en de plek in dit MER

Opmerking / vraag	Plaats in het MER
Voor natuur en landschap wordt een overzicht verlangd van de raad te plegen documenten.	In het MER zullen we alle relevante (beleids)documenten beschouwen en tevens opnemen in een overzicht (mogelijk in een bijlage).
De provincie geeft een aantal suggesties voor het toevoegen van beleidsdocumenten.	Zie hierboven.
In het overzicht ontbreekt een voortoets volgens de provincie	Dit klopt, we zijn er een is vergeten te noemen. Voor zowel het bestemmingsplan Buitengebied als voor het bestemmingsplan Verblijfsrecreatieterreinen is een Voortoets opgesteld. Beide Voortoetsen en de informatie daaruit worden gebruikt.
Tekstueel is er volgens de provincie sprake van tegenstrijdigheid over de status van de Antjeskolk	Dat hebben we ook opgemerkt. Het woord 'voormalige' wekt de indruk dat de Antjeskolk geen Beschermd natuurmonument meer is, en dat is wel het geval. In het planMER zelf zullen we dat duidelijk uitleggen.
De provincie vraagt zich af wat de reden is van de PM actie.	De Pm actie was bedoeld om provinciaal en gemeentelijk beleid aan te vullen. Inmiddels hebben we mede op basis van de zienswijzen dit beeld compleet.
De GGD ziet graag een alternatief met een gezond leefklimaat.	Het opnemen en uitwerken van een dergelijk alternatief in dit PlanMER voert te ver. De Commissie voor de m.e.r. heeft hierom ook niet gevraagd. Wij volstaan daarom met een bondige beschouwing van het aspect volksgezondheid in het PlanMER.
De effecten van intensieve veehouderijen op gezondheid wil de GGD graag zien.	Een bondige kwalitatieve relatiebeschrijving zal onderdeel uitmaken van het PlanMER. Zie ook hierboven.
De GGD ziet graag een beschouwing van de gezondheidseffecten op verkeer.	We zullen de effecten van verkeer opnemen in het planMER en waar mogelijk een link leggen met gezondheid.
De GGD ziet graag een beschouwing van de relatie tussen hoogspanningslijnen en gezondheid.	In het plan worden geen directe bouwmogelijkheden toegestaan. Echter in het planMER nemen we een kaart op met de ligging van hoogspanningslijnen in relatie tot de uitbreidingsmogelijkheden van agrarische bedrijven. Deze geeft inzicht in de nabijheid van magneetveldzones.
De stichting mist de opsomming van het provinciaal beleid	In het planMER zullen we uitgebreid stilstaan bij het provinciale beleid. Waaronder het Beleidskader Stikstof van de Provincie Overijssel.
De stichting ziet graag een passage over de vergunningplicht in het kader van art. 19j Natuurbeschermingswet	In het planMER nemen we een passage op over de relatie tussen het planMER en concrete gevallen waarvoor de vergunningplicht geldt.
De gemeente ziet graag de effecten van de mogelijke toekomstige koppeling tussen de Natura2000-gebieden Rottige Meenthe & Brandemeer en Havelte-Oost en De Wieden en Weerribben	Het samenvoegen van beide Natura2000-gebieden zal zover wij weten niet op korte termijn plaatshebben. De effecten op de genoemde gebieden worden overigens wel in beeld gebracht (passende beoordeling).
De gemeente ziet graag de effecten van de toename van het aantal vaarbewegingen	We zullen in het planMER een kwalitatieve beschouwing geven van de effecten van de toename van het aantal vaarbewegingen.

Opmerking / vraag	Plaats in het MER
De Veiligheidsregio ziet graag dat het thema externe veiligheid wordt toegevoegd.	Het thema externe veiligheid wordt in het planMER op kwalitatieve wijze beschreven. We sluiten hierbij bij het gemeentelijke beleid aan.
De Veiligheidsregio ziet graag dat de tekst ten aanzien van de Antjeskolk wordt aangepast.	We zullen de tekst in het planMER aanpassen. Zie ook onze reactie op de zienswijze van de provincie Overijssel.
De Provincie Flevoland merkt op dat de PAS een belangrijk beleidskader wordt waarvan zij voor wat betreft stikstof afhankelijk zijn. Opgemerkt wordt verder dat het Natura2000-gebied Zwarte Meer ontbreekt in de teksten.	Het Zwarte Meer zal worden beschouwd in de passende beoordeling, en krijgt een plek in het PlanMER.
De gemeente Meppel heeft geen onderzoeksvragen. Ze wil graag betrokken blijven voor het vervolgtraject.	
In paragraaf 1.5 ontbreekt volgens de gemeente de ontwikkeling van de structuurvisie NOP 2025. In de notitie zijn alleen de gerelateerde ontwikkelingen weergegeven.	Bekeken zal worden of er ontwikkelingen binnen de NOP zijn waarvan het van belang is te beschouwen in het PlanMER.
Rol van de stikstofuitstoot van de gemeente Noordoostpolder.	Doel van het PlanMER is vast te stellen wat de specifieke emissievracht vanuit het plangebied is (effecten initiatief), en of die vanuit de milieugebruiksruimte beredeneert aanvaardbaar is.
De gemeente Noordoostpolder ziet graag de Natura2000-gebieden en EHS gebieden binnen haar gemeente grenzen terug.	In het MER worden alle relevante Natura2000-gebieden en EHS-gebieden beschouwd
De gemeente Noordoostpolder ziet graag haar gemeente terug in het studiegebied voor het bestemmingsplan buitengebied Steenwijkerland.	In het MER wordt een ruim studiegebied beschreven met inbegrip van de gemeente Noordoostpolder.
De gemeente Staphorst stelt voor om de ontwikkelingsmogelijkheden concreet te maken.	In hoofdstuk 4.2 worden de ontwikkelingsmogelijkheden beschreven van de scenario's.
De heer en mevrouw Moleveld hebben diverse vragen gesteld.	In dit MER worden de verschillende milieueffecten beschreven, evenals de verschillende procedures.

Bijlage

6

Kaartenbijlage

HEERENVEEN

OOSTSTELLINGWERF

SKARSTERLAN

WESTSTELLINGWERF

LEMSTERLAND

WESTERVELD

STEENWIJKERLAND

DE WOLDEN

MEPPEL

NOORDOOSTPOLDER

STAPHORST

ZWARTEWATERLAND

HARDENBERG

KAMPEN

DALFSEN

ZWOLLE

HATTEM

OLDEBROEK

HEERDE

- Veehouderijen
- Bestemmingsplangebied
- Begrenzing natura2000 gebieden

Depositie huidige situatie N [mol/ha/j]

- 0 - 25
- 26 - 50
- 51 - 100
- 101 - 200
- 201 - 300
- 301 - 500
- 501 - 750
- 751 - 1000
- > 1001

0 3.5 7 Km

N

Tauw
Postbus 722
9400 AS Assen
Telefoon (0592) 39 13 00
Fax (0592) 39 13 25

Opdrachtgever
Gemeente Steenwijkerland

Project
Bestemmingsplan Buitengebied

Onderdeel
Stikstofdepostitie
Huidige situatie

Datum	Get.	Gec.	Schaal
01-11-12	EEB	#	1:140000

Projectnummer	Tekeningnummer	Status	Formaat
1207688	2	CONCEPT	A3

GREEN\eeb 01-11-2012 05:34 1207688_10002A

HEERENVEEN

OOSTSTELLINGWERF

SKARSTERLAN

WESTSTELLINGWERF

LEMSTERLAND

WESTERVELD

STEENWIJKERLAND

DE WOLDEN

MEPPEL

NOORDOOSTPOLDER

STAPHORST

ZWARTEWATERLAND

HARDENBERG

KAMPEN

DALFSEN

ZWOLLE

HATTEM

HEERDE

0 3.5 7 Km

N

- Veehouderijen
- Bestemmingsplangebied
- Begrenzing natura2000 gebieden

Verschil depositie Worst-case minus huidige situatie [mol/ha/j]

- < 0
- 0 - 50
- 51 - 100
- 101 - 200
- 201 - 500
- 501 - 1,000
- 1001 - 2,000
- >2000

Tauw
Postbus 722
9400 AS Assen
Telefoon (0592) 39 13 00
Fax (0592) 39 13 25

Opdrachtgever
Gemeente Steenwijkerland

Project
Bestemmingsplan Buitengebied

Onderdeel
Stikstofdepositie
Worst-case minus huidige situatie

Datum	Get.	Gec.	Schaal
01-11-12	EEB	#	1:140000

Projectnummer	Tekeningnummer	Status	Formaat
1207688	3	CONCEPT	A3

GREEN\eeb 01-11-2012 11:48 1207688_10003A

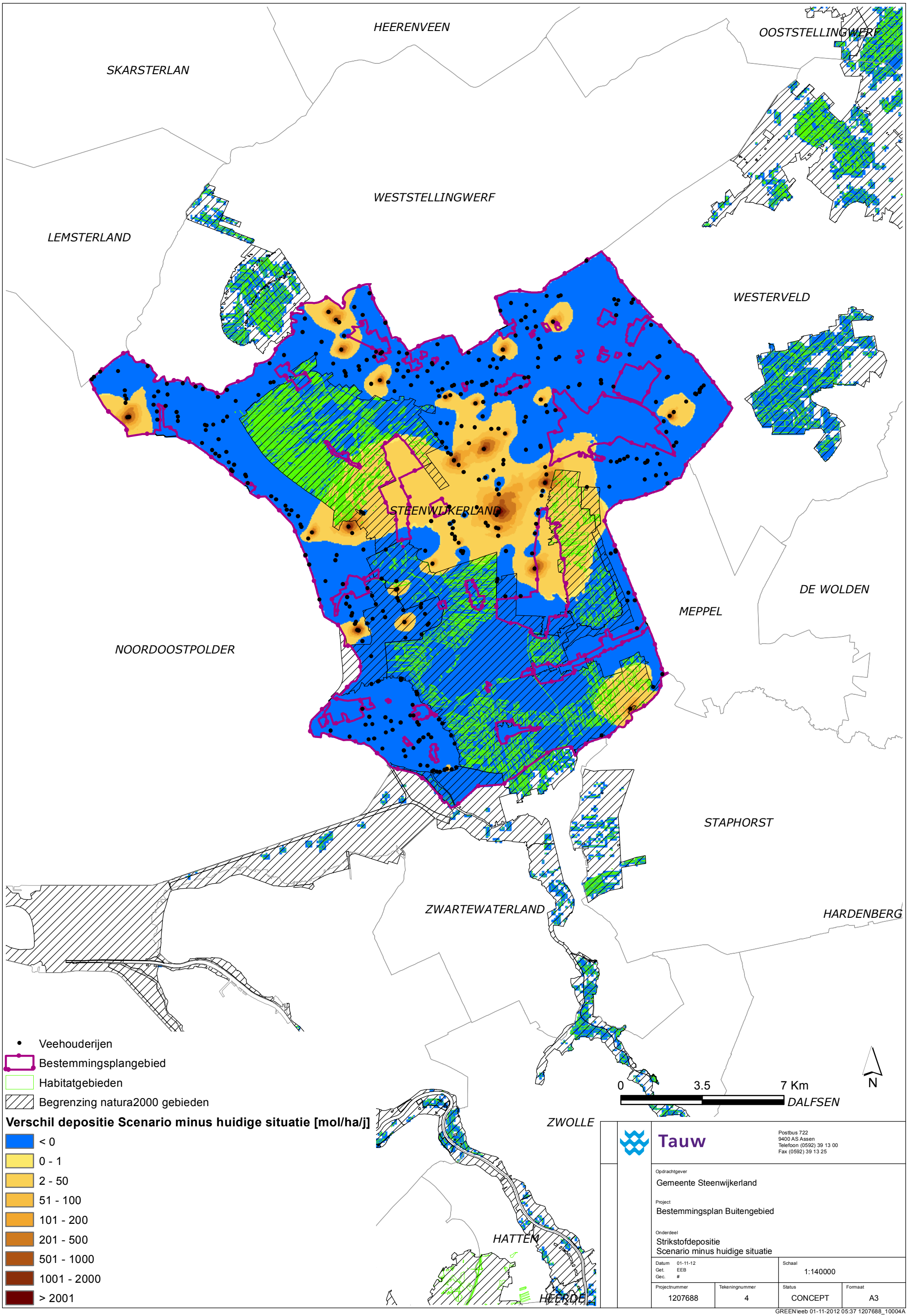

Tauw

Postbus 722
9400 AS Assen
Telefoon (0592) 39 13 00
Fax (0592) 39 13 25

Opdrachtgever
Gemeente Steenwijkerland

Project
Bestemmingsplan Buitengebied

Onderdeel
Strikstofdepositie
Scenario minus huidige situatie

Datum 01-11-12 Get. EEB Gec. #		Schaal 1:140000	
Projectnummer 1207688	Tekeningnummer 4	Status CONCEPT	Formaat A3

GREEN\eeb 01-11-2012 05:37 1207688_10004A

Veehouderijen

Bestemmingsplangebied

Habitatgebieden

Natura2000-gebieden

Interne saldering (IV=85% en MVH=50%, 6% stop. p.j. en 10% groeiers) [mol/ha/j]

- < 0
- 0 - 1
- 1 - 50
- 50 - 100
- 100 - 200
- 200 - 500
- > 500

0 2.5 5 Km

N

Tauw
Postbus 133
7400 AC Deventer
Telefoon (0570) 69 99 11
Fax (0570) 69 96 66

Opdrachtgever
Gemeente Steenwijkerland

Project
PlanMER Buitengebied

Onderdeel
Stikstofdepositie - Interne saldering
(IV:85% en MVH:50%, 6% stop. p.j en 10% groeiers)

Datum	07-11-12	Schaal
Get.	MTU	1:100000
Gec.	MTU	

Projectnummer	Tekeningnummer	Status	Formaat
1207688	2	CONCEPT	A3

1207688_10002D.MXD

LEMSTERLAND

WESTSTELLINGWERF

WESTERVELD

STEENWIJKERLAND

NOORDOOSTPOLDER

MEPPEL

DE WOLDEN

ZWARTEWATERLAND

KAMPEN

- Veehouderijen
- Bestemmingsplangebied
- Natura2000-gebieden
- Begrenzing zonering 350m rondom N2000
- Habitatgebieden

Interne saldering (IV=85% en MVH=50%, 6% stop. p.j. en 10% groeiers, met zonering 350m)

- < - 0
- 0 - 1
- 1 - 50
- 50 - 100
- 100 - 200
- 200 - 500
- > 500

0 2.5 5 Km

N

Tauw
Postbus 133
7400 AC Deventer
Telefoon (0570) 69 99 11
Fax (0570) 69 96 66

Opdrachtgever
Gemeente Steenwijkerland

Project
PlanMER Buitengebied

Onderdeel
Stikstofdepositie - Interne saldering (IV:85% en MVH:50% stop/j, 10% groeiers, met zonering 350m)

Datum	07-11-12	Schaal
Get.	MTU	1:100000
Gec.	MTU	

Projectnummer	Tekeningnummer	Status	Formaat
1207688	3	CONCEPT	A3

1207688_10003D.MXD

Bijlage

7

Literatuurlijst

[Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek bv]
Passende beoordeling bestemmingsplan buitengebied en verblijfsrecreatieterreinen

[Atlas voor de leefomgeving, 2012]
www.atlasvoorleefomgeving.nl

[DLG]
Voortoets Natura 2000 van ontwikkelingsmogelijkheden 37 verblijfsrecreatieterreinen in Steenwijkerland

[Gemeente Steenwijkerland, 2005]
Landschapsontwikkelingsplan

[Gemeente Steenwijkerland, 2012]
Beleidsnotitie Bestemmingsplan Buitengebied

[LNV, Dienst Regelingen, 2009]
Wijziging beoordeling ontheffing Flora- en faunawet bij ruimtelijke ingrepen. Inclusief Uitleg aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen, en Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten. Kenmerk ffw2009.corr.046. 25 augustus 2009.

[Ministerie van LNV, VROM en de provincies, 2007]
Spelregels EHS, Spelregels voor ruimtelijke ontwikkelingen in de EHS. Een gezamenlijke uitwerking van rijk en provincies. Ministeries van LNV en VROM en de provincies.

[Ministerie van Economie, Landbouw en Innovatie. 2012].
Natura 2000-gebieden. Gebieden per provincie.

[Naturalis, 1999-2010]
Serie Nederlandse Fauna. Boekenreeks soortinformatie en -verspreiding per soortgroep. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, Leiden. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

[Provincie Overijssel, 2012]
Beleidsregel Natura 2000 en stikstof voor veehouderijen

[Ravon, 2012].
Soorten. Vissen. Verspreiding.

[Stroop, 2012]
Geurvisie

[Tauw, 2012]
Notitie Reikwijdte en Detailniveau, bestemmingsplannen buitengebied en verblijfsrecreatieterreinen